1988.
IV. évf. 7. (14.) szám
Ára: 39 Ft

ÚJ!

ötlet

videó magazin

Hi-fi sztereó videók

CSAK VIDEÓN!

FŐSZEREPBEN
A HERKULESI EREJŰ
ARNOLD SCHWARZENEGGER

CONAN, A BARBÁR

színes, feliratos,
angol, misztikus
kalandfilm
Robert E. Howard
képregény-alakja
nyomán
írta és rendezte:
John Milius

VIDEOTÉKA
VI., Majakovszkij u. 40.

video magazin
ötlet

Kedves Olvasó!

Képzeletben lépjen be egy szobába, amelynek az egyik falát könyvek, a másikat videokazetták borítják. Sokan talán máris legyintenek, mondván, minek annyi könyvet felhalmozni, hiszen a legtöbbjüket csak egyetlenegyszer vesszük a kezünkbe, némelyik évekig hever olvasatlanul a polcon, s ez – mutatis mutandis – a videokazettákra is vonatkozik. Természetesen nem a mennyiség a lényeges, hanem a lehetőség. Ha akarom, leemelhetem, elolvashatom, végignézhetem, és éppen akkor, amikor kedvem van hozzá. Más országokban az ilyen igények könnyebben és többféleképpen elégíthetők ki: a műsoros kazetták megvásárolhatók, kölcsönözhetők, talán csak a választás okoz gondot. Nálunk – jobb híján – az ősi kereskedelmi módszer szerint csereberélik a videofilmeket, a kölcsönzés pedig gyermekcipőben jár. Nem is meglepő, hogy a magyar átlagvideós egyelőre „mindenevő". Mindegy neki, mi van a kazettán, csak új legyen; jöhet pornó, akciófilm, pszichodráma, természet- és rajzfilm.

Hosszú időbe telik, amíg a videózás kulturálttá válik, s ehhez nemcsak videomagnók szükségesek, hanem bőséges videofilm-kínálat is. Mindez arról jutott eszembe, hogy egyik olvasónk szelíden korholt bennünket: miért csináljuk mi a Video Magazint, amikor sem videomagnóból, sem műsoros kazettából nincs elegendő. A mi logikánk fordítva működik: arról is szólnunk kell, ami nálunk még hiányzik. Minél inkább hiányzik, annál többször kell szólni róla. S nem csak a videóra gondolok.

Berkes András

VIDEOVILÁG

FILMGLÓBUSZ

TESZT ÉS TECHNIKA

HÁZUNK TÁJA

VÁSÁRLÁS

KISLEXIKON

KILÁTÓ

Az Ötlet hetilap magazinja · Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Bíró Zoltán · Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád · Olvasószerkesztő: Berkes András
Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.
Levélcím: Budapest 1986 · Telefon: 203-803, 203-804 · Telex: 22-7363
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Király G. István igazgató
Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.
Kossuth Nyomda, Budapest 880520 · Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Címlap: Batha László
HU ISSN 0237-5141

Wisdom

Az idősödő hollywoodi sztár, Martin Sheen családjában a színjátszás apáról fiúra öröklődik. Most játsszák az amerikai és nyugat-európai mozikban a *Wall Street* című filmet amelyben az atya és egyik fia, Charlie Sheen a főszereplő. Úgy látszik, a 23 éves fivér sem akar elmaradni az apa és Charlie sikerétől, sőt még nagyobbat akart „dobni". Művészneve Emilio Estevez, és azzal lepte meg a filmvilágot, hogy legelső filmjének ő a forgatókönyvírója, a főszereplője és a rendezője.

A film főhősét John Wisdomnak hívják (a wisdom jelentése bölcsesség), aki bár intelligens és kellemes megjelenésű fiatalember, mégsem boldogul az életben. Ennek az az oka, hogy forrófejű tinédzserként már összeütközésbe került a törvénnyel, és ezt az ifjúkori ballépését a környezete nem képes megbocsátani neki. Nehezen talál állást, s ha mégis felveszik valahová, hamarosan el is bocsátják. Kétségbeesésében folyton-folyvást azon töpreng, hogy mit tehetne. Mivel semmilyen elfogadható megoldás nem jut eszébe, a szabadidejét bankrablások megtervezésével és végrehajtásával „múlatja". Az ő rajtaütései abban különböznek a megszokottaktól, hogy célja nem a pénz megszerzése, hanem amolyan „Robin Hood-i" cselekedet: a széfekben őrzött váltókat, adósleveleket, hitelpapírokat akarja megsemmisíteni, ezért dinamittal a levegőbe röpíti őket. A naiv fiatalember azt gondolja, hogy ily módon segíthet az amerikai Középnyugat bajba jutott farmerjein.

Az ifjú Wisdom bájos barátnője, Karin önként csatlakozik a barátjához, mikor az megkezdi öt államra kiterjedő hadjáratát a bankok ellen. A modern Bonnie és Clyde egy csapásra híres lesz, az emberek hősként ünneplik őket, és minden vértelen bankrablással csak népszerűbbek lesznek. Ám az izgalmas játék hamarosan végzetes fordulatot vesz. Karin agyonlövi az őt felismerő rendőrt. Megkezdődik a hajtóvadászat a gyilkos nő és cinkosa után...

USA, 1987

Főszereplők: Demi Moore, Emilio Estevez, Tom Skerrit, Veronica Cartwright, Charlie Sheen

Rendező: Emilio Estevez

109 perc

Üvegfalak

(WALLS OF GLASS)

Ötvenen túl már nem szoktunk álmokat szövögetni arról, hogy régi életünket lezárva valami egészen másba kezdünk. A New York-i taxisofőr, James Flanagan azonban képtelen feladni az álmát, és a nyugdíjaskorhoz közeledve hozzálát annak megvalósításához.

Az élete gyerekkorától fogva szerencsétlenül alakult. A nagy világválság árnyékolta be családjának életét annak idején, és az apja, aki képtelen volt elviselni, hogy a családjának nem tud jólétet biztosítani, az alkoholhoz menekült és meghalt, mikor James 14 éves volt. Lelki támaszt csak az édesanyja nyújtott, aki jó humorával, meleg szívével mindig segített a fiának abban, hogy megbirkózzon a nehézségekkel.

A fiú, mióta az eszét tudta, színész akart lenni, mégpedig nagy Shakespeare-színész. Felesége, Mary (Olympia Dukakis játssza, a politikus Dukakis unokatestvére) ezt a vágyát mindenesetre abszurdnak tartja, és Jamesben sincs meg az az önbizalom, amivel végig tudná harcolni a színésszé válás rögös útját. Amikor Andreával találkozik, egy csapásra megváltozik minden. A szerelmes férfi ebből a kapcsolatból merít erőt régi terve megvalósításához: színészmesterséget tanul, és kiderül, hogy valóban különleges tehetség. Ám a tehetséget ritkán koronázza siker: a jobb sorsra érdemes taxisofőrnek minduntalan újabb és újabb akadályok állják útját. Mikor egy színháznál jelentkezik, durván félbeszakítják az előadását azzal, hogy nem tagja a színészegyesületnek. Nincs mit tenni, ez az érv mindennél erősebbnek bizonyul.

Leverten indul az idősödő férfi Andreához, hogy vigasztalásra leljen, ám ott is csak keserűség várja: a lány nincs egyedül. Kétségbeesetten próbál valami kapaszkodót találni, de már a volt felesége, Mary is új életet kezdett. Most már csak magára számíthat, fel kell mérnie, hogy van-e elég ereje tovább harcolni, vagy feladja és vesztesként éli le az életét...

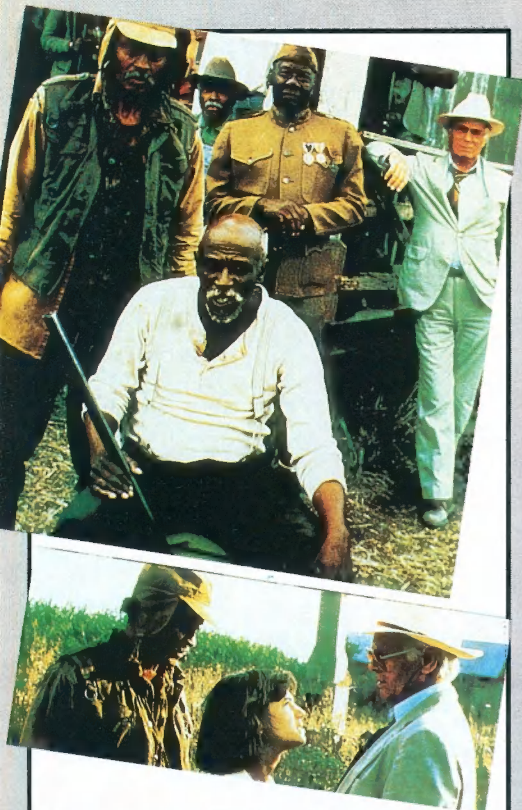
USA, 1986

Főszereplők: Philip Bosco, Geraldine Page, Olympia Dukakis

Rendező: Scott Goldstein

95 perc

Aggastyánok lázadása

(GATHERING OF OLD MEN)

A hetvenes évek elején járunk. A színhely az Egyesült Államok, Louisiana állam. Az öreg néger, Mathu cukornádültetvényén holtan találnak egy fehér farmert. Boutant egy tizenkét kaliberes öreg fegyverrel lőtték le.

A környéken futótűzként terjed el a gyilkosság híre, amiből mindenki levonja a neki tetsző következtetést: a fehérek természetesen azt, hogy a tettes csakis a vén „nigger" lehet, akit nyomban meg kell lincselni.

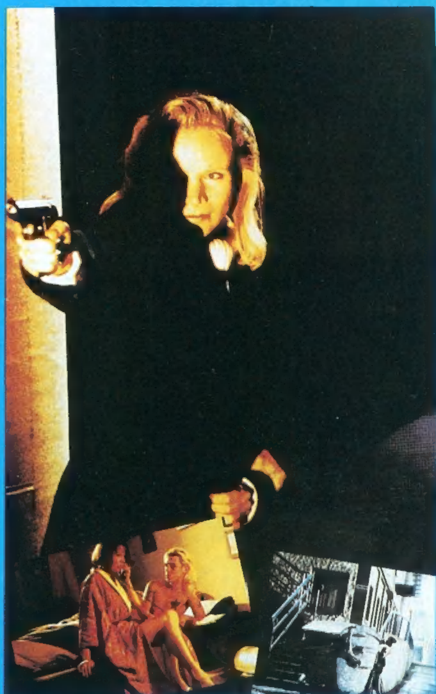
Van azonban egy fehér asszony, Candy Marshall, aki másként gondolkodik. Ő is tudja, hogy a többi fehér az öreg néger fejét követeli majd, ezért villámgyorsan akcióba lendül. Összegyűjt a környékről tizenkét fekete öregembert, és Mathu kunyhójához vezeti őket. Amikor a seriff megérkezik, tizenkét fekete aggastyán néz vele farkasszemet, mindegyikük kezében egy tizenkét kaliberes öreg flinta, pontosan olyan tölténnyel töltve, mint amilyennel Boutant lelőtték. Valamennyien azt állítják, hogy ők ölték meg Boutant, és ahogy a seriff végighallgatja őket, kiderül, hogy mindegyiküknek lett volna rá indítéka. Ezalatt az állig felfegyverzett fehérek elindulnak a cukornádültetvény felé, azzal a feltett szándékkal, hogy egyetlen „büdös niggert" sem hagynak életben...

USA, 1987

Főszereplők: Holly Hunter, Louis Gossett jr., Richard Widmark

Rendező: Volker Schlöndorff

87 perc

A tévedés

(DER MADONNA MANN)

Martin Graves geológus nem győz bosszankodni azon, hogy Helsinkibe tartó repülőgépe a rossz idő miatt Hamburgban landol. A továbbindulást másnap reggelre halasztják. Nincs más hátra, agyon kell ütni valahogy a váratlanul rászakadt szabad időt. Martin elindul „felderíteni" a hamburgi éjszakát. Őt magát is meglepi, milyen egyszerűen és kellemesen ismerkedik össze a különlegesen szép, szőke hajú lánnyal, Juliannal. Mint később kiderül, szó sincs véletlenről – csak éppen Julian összetévesztette őt valakivel. Mégpedig nem mással, mint egy nemzetközi hírű bérgyilkossal, aki éppen egy Tanzmann nevű tisztességtelen üzletember megbízását teljesítendő érkezett Hamburgba. Juliannak Tanzmann megbízásából kellett volna megismerkednie a bérgyilkossal, de tévedésből Martinra „állt rá". Kiderül a félreértés, de Tanzmann már nem engedi el a geológust, és a tervei vele elég egyértelműek.

A fiatalembernek azonban – Julian segítségével – sikerül megszökni a fogságból, és kalandos menekülésük során eljutnak a halpiactól kezdve az éjszakai bárig sok egzotikus helyre, miközben látszólag Hamburg összes gazembere őket üldözi. Hajnalban kerül sor a végső összecsapásra Tanzmann emberei és a menekülő pár között...

A rendező minden bizonnyal érdeklődéssel várta a filmjét minősítő kritikákat és közben úgy érezte magát, mint mikor a hóhért akasztják. Blumenberg úr korábban ugyanis az NSZK egyik rettegett filmkritikusa volt. A nézők eldönthetik, milyen rabló lett a pandúrból.

NSZK, 1987

Főszereplők: Marius Müller-Westernhagen, Reneé Soutendijk

Rendező: Hans Christoph Blumenberg

83 perc

Cherry 2000

A történet a 2017. évben játszódik. A szerelem kellékei már egészen mások, mint a nyolcvanas években: a csavarhúzó és a forrasztópáka. Valódi hús-vér nőkből ugyanis egyre kevesebb van, és a fennmaradtak is túlontúl komplikáltak a problémamentes asszonykákra vágyó férfiaknak. Már csaknem valamennyiüknek van egy csodálatosan szép, engedelmes és szorgalmas robotasszonya. (Ugyanezt az ötletet már megírta Ira Levin néhány évvel ezelőtt a *Stepfordi feleségek* című könyvében, igaz, akkor még a horror műfajába sorolták a ma már banális művet.

A technika gyors fejlődésének köszönhetően egyre újabb és tökéletesebb robotszeretők jelennek meg, ám nem mindenki cseréli ki évente hűséges társát. Samben például él még a nosztalgia, és – horribile dictu! – 2017-ben is Cherry 2000-rel, a tizenhét esztendős robotasszonnyal él együtt.

A boldogság azonban nem felhőtlen, egyre nyomasztóbb az alkatrészhiány, Cherry 2000 pedig rozsdásodik és rohamosan amortizálódik. Egy este aztán megtörténik a tragédia: egy forró konyhai pásztoróra során egyszerre ég ki Cherry 2000 összes biztosítéka. A szerelő véleménye szerint a masina totálkáros és javíthatatlan. Már csak a program-chipjében pislákol egy kis áram.

Samnek nincs más választása, be kell hatolnia a Tiltott Zónába (lásd: Majmok bolygója), ahol egy régi, elhagyott gyárban jó eséllyel találhat még vadonatúj Cherry 2000-eseket. A határon maga mellé fogadja a csinos Johnson kisasszonyt, aki úgy ismeri a Tiltott Zónát, mint a tenyerét. Ötszáz dollárért hajlandó is a kalandra. Sam először mélységesen bizalmatlan vele szemben, mert – ó, borzalom! – valódi hús-vér nővel hozta össze a sors, ám Johnsonról hamarosan kiderül, hogy igazi profi. Megkezdődnek lélegzetelállító kalandjaik a banditáktól hemzsegő Tiltott Zónában...

Étvágygerjesztőül legyen elég annyi, hogy az ellenállhatatlan robotnőt Pamela Gidley fotómodell játssza, akit 1985-ben koronázták Világszépévé.

USA (RCA Columbia Pictures), 1986

Főszereplők: Melanie Griffith, David Andrews, Pamela Gidley

Rendező: Steve de Jarnatt

90 perc

Max Headroom visszatér

(Max Headroom 2–3)

Max Headroom, a számítógépember fantasztikus kalandjaira 1988/4. számunkban hívtuk fel olvasóink figyelmét. Azóta a nyugati videoboltokban és kölcsönzőkben megjelent a kalandok két újabb folytatása. Emlékeztetőül azoknak, akik esetleg elmulasztották a kezdetet: Edison Carter, az ambiciózus tévériporter-operatőr sötét titkok nyomára bukkan, minek következtében a Hatalmasok el akarják tenni láb alól. Előbb azonban pontosan meg akarják tudni, mennyire ismeri az ügyes riporter a Sötét Ügy részleteit. Ennek érdekében a kábult fiatalembert „hozzákötik" egy számítógéphez, és megpróbálják „leolvasni" az agyát. A művelet végeredménye egy számítógépember, aki pontosan azt tudja, mint ami Carter agyában van, és rendre közli is ezt a fondorkodó Hatalmasságokkal. Igenám, csakhogy miután munkáját elvégezte, nem tűnik el kötelességtudóan a képernyőről, hanem „meglóg" és önálló életre kel. A legváratlanabb pillanatokban jelenik meg a televízió adásai közben, és országnak-világnak kikiabálja a Sötét Titkokat. A második részben két történetet láthatunk. Az első az emberkereskedőkről szól. A távoli jövőben, ahol a film játszódik, a gazdagok már a halhatatlanságot is megvásárolhatják maguknak – persze úgy, hogy közben ölnek. Agyukat átültettetik fiatal emberek testébe, akiknek azonban az operáció közben még élniük kell...

A következő Headroom-történet arról szól, hogy Carter, a riporter egy biztonsági berendezéseket gyártó konszern manipulációit akarja leleplezni, ennek okán betör a vállalat székházába, ahol viszont váratlan nehézségekkel kell szembenéznie. A harmadik rész első filmje az amerikai tévétársaságok között folyó öldöklő konkurenciaharcot pellengérezi ki: Carter riporter filmbeli tévéállomása, a Network 23 komoly bajba kerül, mikor egy addig ismeretlen állomás egyre több nézőjét elhódítja. A hirtelen népszerűség oka: az adó egyenesben közvetít merényleteket és rablótámadásokat. Carternek nem sok ideje marad, hogy megakadályozza a legrosszabbat...

USA, 1987
Főszereplők: Matt Frewer, Amanda Pays
Rendező: Farhad Mann és Tom Wright
4 × 45 perc

Túlvilági szerelmes

(KISS ME GOOD BYE)

A cím akár horrorfilmet is sejtethet, ám ezúttal a holtak birodalmából érkezett lény a változatosság kedvéért nem zöld derengésben foszforeszkál, s nem marcangol apró cafatokra kötelességtudóan minden útjába akadó földi halandót. Ez a kísértet nagyon is emberszabású, kifogástalan öltözetet visel, ráadásul mindig jó kedve van. Úgy, mint egykori életében. Mert Jolly, a sikeres táncos és koreográfus víg kedélyű mintaférjként élt, soha nem lépett félre – kivéve azt az egy alkalmat, mikor megbotlott a lépcsőn és kitörte a nyakát. A fiatal, csinos özvegy meggyászolja az urát, de még inkább kesereg az anyós, akinek meggyőződése, hogy ilyen mintaveje soha életében nem lesz többé.

Három évvel a szerencsétlenség után anya és lánya visszaköltözik abba a nagy házba, ahol olyan boldog időket töltöttek együtt Jollyval. Időközben feltűnik a láthatáron az új szerelem is egy derék egyiptológus személyében, aki viszont nem képes elnyerni a szigorú anyós rokonszenvét, hiszen az minden férfit az ő drága néhai vejéhez hasonlít. Az első férj szelleme nem csak így kísért, hanem sokkal konkrétabb értelemben is: valahányszor Kay, a fiatalasszony felmerészkedik a ház emeleti részére, megjelenik előtte teljes életnagyságban a holt Jolly. Jókedvűen köszönti egykori hitvesét, úgy, mintha mi sem történt volna. Kay az első ijedelem után azon kezdi törni a fejét, hogy képes lesz-e bigámiában élni, hiszen mind a két férfit egyformán szereti. A különös szerelmi háromszöget még az is bonyolítja, hogy a vidám kísértetet Kayen kívül más nem tudja észlelni. A Túlvilági szerelmes egy tíz évvel ezelőtti brazil film újabb változata, ha tehát valakinek ismerős a történet, ne töprengjen azon, hogy honnan ismeri.

USA, 1982

Főszereplők: Sally Field, James Coan, Claire Trevor

Rendezte: Robert Mulligan

89 perc

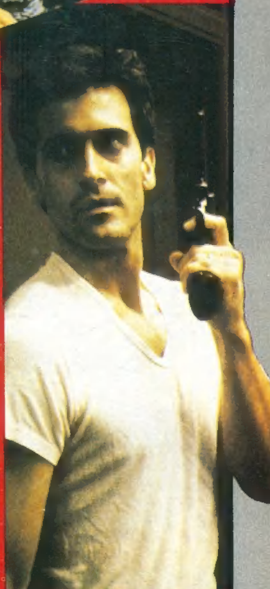

Gyilkos [redacted]

(MANIAC COP)

Néhányan talán emlékeznek még [redacted] [redacted] hátborzongató krimire, amit *És hamarosan a sötétség* címmel vetítettek [redacted] mozikban jó pár évvel [redacted]előtt. A történet lényege ott is az – csakúgy, mint a *Gyilkos zsaru*ban –, hogy [redacted] őrjöngő gyilkos egy rendőr, vagyis éppen az, akitől a rettegő áldozatjelöltek a védelmet remélik. Igaz, a tucatszámra készülő rendőrfilmek bátor, tisztességes, rettenthetetlen, csodatévő erejű hőseihez egyébként [redacted] sok köze a nyolcvanas évek végén dolgozó valódi nyomozónak, aki többnyire hasonlóan mocskos módszerekkel kénytelen működni, [redacted] eredményt akar elérni, mint azok, [redacted] üldöz. A bűnözőket megfékezni próbáló rendőrökre már-

már elviselhetetlen pszichikai nyomás nehezedik. [redacted] *Gyilkos* [redacted] főszereplője a [redacted] legszabályosabban megőrül, [redacted] válogatás nélkül gyilkol, ha alkalom kínálkozik rá.

Első áldozata [redacted] fiatal lány, aki éppen két utcai támadó elől menekül hozzá. Tévedéséért az életével fizet: jobban járt volna, ha hagyja magát kirabolni. A szörnyű, kegyetlen gyilkosságok felkavarják [redacted] New York-i közvéleményt és aláássák [redacted] rendőrségbe vetett bizalmat. Az ügyben nyomozó McCrae felügyelő azt már tudja, hogy [redacted] bűnöst házon belül kell keresnie, és példátlan akcióba kezd. A munka hevében egy ártatlan gyanúsítottat is rács mögé dugnak, Jack Forrest rendőrt, akinek az alibije gyenge lábakon áll, hogy már csak McCrae hisz neki, ez azonban nem elég. Közben újabb gyilkosság történik, ami [redacted] utal, hogy mégsem azt csukták börtönbe, akit kellett volna. Maga a felügyelő [redacted] a vérfürdő áldozata lesz. Jack magára marad a problémájával: hogyan bizonyítsa be, ártatlanságát?

USA, 1987

Főszereplők: Tom Atkins, Bruce Cambell, [redacted]

Rendező: William Lusting

92 [redacted]

ELEKTRO – GÁBOR

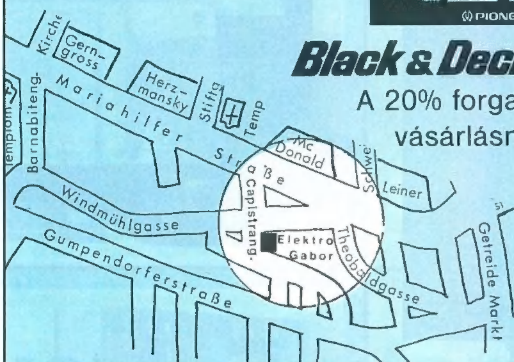
Wien VI. Capistrángasse 4. **HIFI** Tel.: 5879751

ÚJ ÜZLET – SZUPER ÁRAK

HIFI, VIDEO, TV, COMPUTER

Barkács gépek és szerszámok Szaküzlete

Black & Decker®, **STYL, BOSCH, AEG**

A 20% forgalmi adót az 1000 ATS feletti vásárlásnál a helyszínen levonjuk.

COOP-LAK

A budapesti TÜZÉP Vállalat ajánlata!

COOP-LAK TÖMBLAKAT

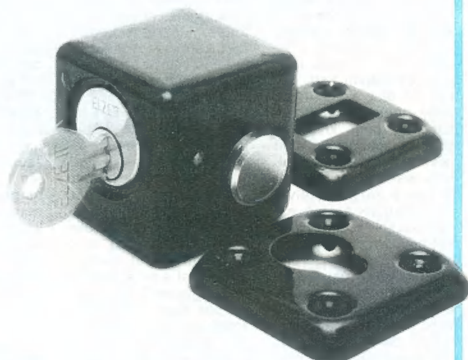
Nagy árengedménnyel, amíg a készlet tart!
Lakosság részére: 198 Ft-ról 145 Ft-ra
Viszonteladók részére: 135 Ft-ra.

Előnyös tulajdonságai:

- nincs kengyele, nem lehet levágni
- a bezárt lakatnak a kulcsnyíláson kívül nincs hozzáférhető része
- az ajtó alsó vagy felső sarkába illesztett lakatot még kalapáccsal sem lehet eltávolítani
- időálló műanyag bevonattal van ellátva.

Fentiek alapján biztonságosabb a kengyeles lakatoknál!

Forgalmazza:
FÉSZEK ÁRUHÁZ
X., Ceglédi út 1–3. 270-089
Bemutatóterem
VI., Lenin krt. 94. 315-199
21. sz. telep
XI., Budaörsi út 66. 813-930
28. sz. telep
XXII., Budafok-Háros, MÁV áll. 464-983
30. sz. telep
XV., Mezőhegyes u. 7–33. 691-092
40. sz. telep
X. Dobi István u. 1–3. 633-043

VÉDJE MEG ÉRTÉKEIT!

Biztos feledés

BTE 1905

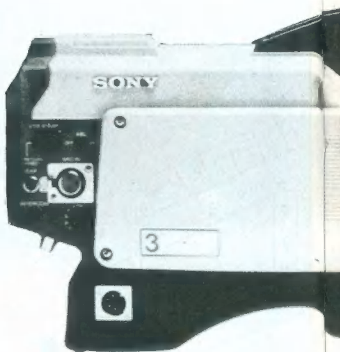
A videózás elterjedésével fokozottan nő a kazetták forgalma is. Nemcsak a műsoros kazettáké, hanem az üreseké is. Minden esetben új kezettára dolgozni meglehetősen költséges szórakozás, különösen ha azt is tekintetbe vesszük, hogy idővel szép számmal gyűlnek össze olyan videokazetták, amelyekről biztosan tudjuk, hogy soha nem fogjuk elővenni és megnézni. Ezeket célszerű újra használatba venni egy új felvétel céljára. Ilyenkor felmerül az igény, hogy a rajta levő felvételt törölni kell. Ennek az oka az is lehet, hogy megválunk a kazettától és nem kívánjuk, hogy mások lássák, amit felvettünk rá. De gondoljunk csak arra az egyszerű esetre, amikor új felvételt készítünk szalagunkra és két snitt között ott marad egy zavaró régebbi.

Videokazettát törölni házilag csak úgy lehet, hogy a kazettát betesszük a képmagnóba és felvételre kapcsoljuk a készüléket, de a video- és hangbemenetre nem kapcsolunk semmilyen jelet. Ez az eljárás egyrészt hosszadalmas, mert amennyi a kazetta műsorideje, addig tart a törlés. Másrészt koptatjuk a képmagnót és a szalagot is, mert ez egy szabályos lejátszásnak felel meg. Természetesen a törlés ideje alatt a képmagnót semmi egyéb feladat elvégzésére nem lehet használni.

A képünkön látható szerkezet arra szolgál, hogy gyorsan és hatásosan le lehessen törölni egy videokazettán levő felvételt – képet, hangot, track-jelet együtt. Felépítése egyszerű: tulajdonképpen egy olyan elektromágnes, amelynek nyitott a mágneses köre. Amikor a kazettát ráhelyezzük, illetve áttoljuk a vályúban, zárja a mágneses kört és a hálózati frekvenciával változó, igen erős mágneses tér lemágnesezi a szalagot, vagyis letörli a rajta levő felvételt. A törlés igen jó: a törlési csillapítás nagyobb mint 70 dB, tehát ennyivel csökken az eredeti felvétel szintje. Ez azt jelenti, hogy a legkiválóbb képmagnó sem képes a maradék jelet többbé lejátszani és így az újabb felvétel szüneteiben az egyáltalán nem is zavar. A lemágnesező készülék nem károsítja a videokazettát. Akár tokostul is végezhetjük a műveletet, mivel a papír vagy műanyag tok nem állja útját a lemágnesező térnek.

A demagnetizáló természetesen hangkazetták és egyéb mágneses hordozók törlésére is alkalmas.

Sony

Felvevő

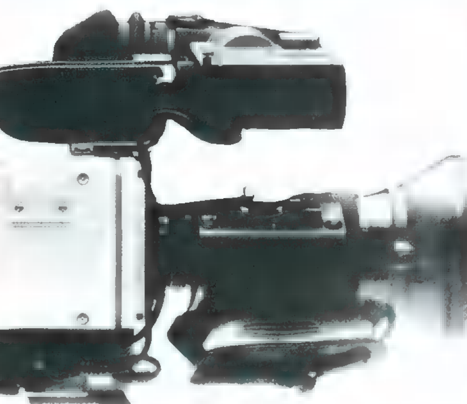
Újra itt van... mondhatnánk – de tényleg itt van? Az otthoni használatra szánt, felvételre is alkalmas képlemezjátszókat már többször is beharangozták, de a siker mindannyiszor elmaradt. Valami nem stimmelt a dologban. Pedig a tét nagy, mert a gyári sokszorosítástól független, saját felvételre alkalmas képlemezjátszóra azonnal lecsap a számítástechnika, ugyanis a képlemez óriási adattárolási kapacitással rendelkezik – egyesek szerint a kis és otthoni számítógépek kategóriájában az optikai adattárolásé a jövő.

A másik kézenfekvő alkalmazás az interaktív video, amely mind ez ideig azért nem tudott átütő sikert aratni, mert nem állt rendelkezésre gyors elérési idejű, nagy kapacitású videokép-tároló. Az eddigi hasonló rendszerek vagy képmagnóra, vagy gyári sokszorosítású képlemezre épültek. Ha igaz, akkor ezentúl saját képi anyagokkal és adatbázisokkal is lehet majd rendszereket építeni, ami nagyságrendekkel megnövelheti az említett alkalmazások elterjedtségét.

Mindenesetre okulva a múltbeli híradásokból némi óvatosság szükségeltetik. Nem ismeretes ugyanis a készülék ára, a lemez ára, a felvétel minősége és időállósága. (Mint tudjuk, ezek voltak a néhány éve meghirdetett Panasonic típus gyenge pontjai.)

A Teac cég azt állítja, hogy készülékével a videolemez-felvétel olyan egyszerű, mint egy képmagnóval. 12 hüvelykes lemezre lehet felvenni NTSC rendszerben, mert ez az LV-200 névre keresztelt berendezés az amerikai piacon került forgalomba. A lemezen le-

DXC–3000

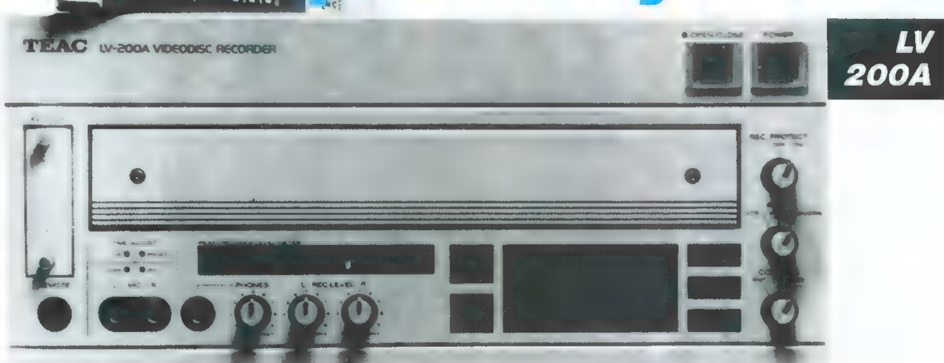

Nem valószínű, hogy amatőrök vagy kis stúdiók túl gyakran jutnak olyan videokamerák birtokába, mint a Sony DXC–3000. Mégis érdemes bemutatni, mert egyrészt jól ismert gyártó kiváló termékéről van szó, másrészt ára olyan, hogy egy jól menő videós vállalkozás esetleg beszerezhet egyet-kettőt belőle. Profi minőség amatőr áron – így hirdetik ■ piacon és van is benne igazság jócskán. Ne feledjük: jól kiépített háttér támogatja, azaz stúdiókörülmények között és külső felvételeknél egyaránt használható, mivel hálózati adapter, kameravezérlő egység (CCU) és hordozható képmagnó egyaránt kapható hozzá.

A kamera képérzékelője CCD, amiből három darab található készülékünkben. Használói kiemelik azt a tulajdonságát, hogy szinte nem lehet tönkretenni, ezért nagyon alkalmas olyan külső felvételek készítésére, ahol riportszerűen, a körülményekhez alkalmazkodva kell dolgozni. A CCD nem igényel fűtőteljesítményt, mint a felvevőcső és így ez ■ kamera – az akkumulátor segítségével – 100 percig tud dolgozni.

Finom felbontását többek között annak köszönheti, hogy különleges (1 mikronos) pontossággal állítják be a gyártás során ■ CCD-ket és megnövelik ■ modulációs mélységet ■ 3–5 MHz-es frekvenciák tartományában, ahol ■ szem a felbontásra különösen érzékeny, mert ez jelenti a kép finom részleteit. A kamera jóval könnyebb, mint ■ megelőző (felvevőcsöves) DXC M3. A kritikusok kiemelik jó ergonómiai kialakítását, ami ■ természetes körülmények közötti használatot segíti.

képlemezjátszó

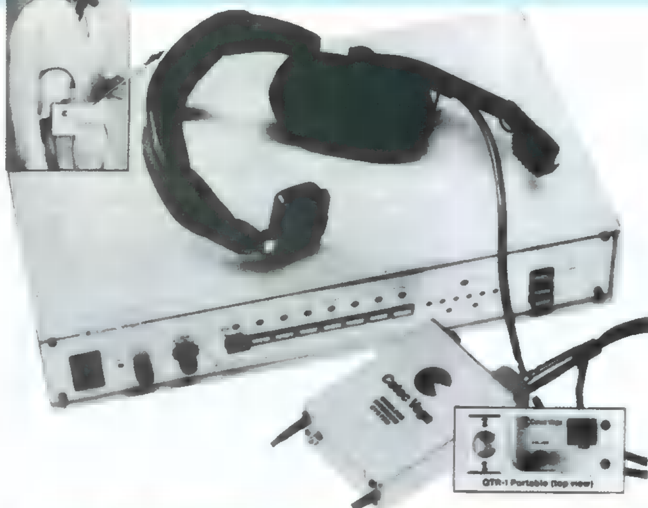
LV 200A

vő felvétel azonnal átírható, ha szükséges, így adattárak, katalógusok, állóképtárak stb. adatai azonnal aktualizálhatók a változásoknak megfelelően, anélkül, hogy el kellene vinni ■ lemezt (lemezeket) egy központi üzembe, ahol az aktualizált új lemezt el tudják készíteni. Bizalmas anyagoknak el sem kell hagyniuk a felhasználás helyét (pl. orvosi alkalmazás, betegnyilvántartás, személyzeti nyilvántartás stb.).

Igen kifinomult a készülék lejátszási rendszere, hiszen nagy mennyiségű egyedi adat gyakori és gyors visszakeresését kell megoldania nagy pontossággal és biztonsággal. Enélkül a felvételi lehetőséget nem tudjuk igazán kihasználni. Az LV–200 képes félképenként lépegetni. A lépegetés ritmusa programozható – ez ■ keresésnél nagy előny. És ugyanerre ■ mozgásra felvételkor is képes, azaz kockázó felvételre használható. Egy beépített interfész lehetővé teszi ■ számítógéppel való közvetlen kommunikációt, amire ■ fentiekben utaltunk. A készülékben található óragenerátor segítségével bármikor kiiratható ■ képernyőre a pontos idő és dátum. Minden lemeznek van egy azonosításra használt jele (ID-code) ■ keresés további megkönnyítésére. 76 különféle sebességgel lehet előre- és visszafelé keresni a lemezen – zajcsík nélkül. A készülék természetesen távvezérlővel kapható. Külön meg lehet vásárolni hozzá egy filmátíró berendezést, amely 35 mm-es filmek, negatívok vagy diák felvételét teszi lehetővé; időkód-adapter, szinkrongenerátor és egy külön lejátszó is beszerezhető.

Vega Q-plus

Ha egy hatalmas épületben több olyan ember dolgozik, aki ■ helyét sűrűn változtatja, ■ valamennyinek kapcsolatban kell állnia a többiekkel, nos ez a feladat csakis egy intercom rendszer segítségével oldható meg.

Az intercom rendszerek tulajdonképpen mini telefonhálózatok 3–4, maximálisan 6–8 beszélőhellyel. Sok változatuk van az egyes alkalmazásoknak megfelelően. Egy többkamerás helyszíni videofelvétel el sem képzelhető intercom nélkül, hiszen az egyes operatőröknek nemcsak egymással kell kapcsolatban lenniük, hanem a rendezővel (vagy vezető operatőrrel) is, aki irányítja őket. Ezen túl azonban sok egyéb célra lehet használni: színpadtechnika, biztonságtechnika, sport – hogy csak néhányat említsünk a sok közül.

Az újabb (és jobb, drágább) intercom rendszerek vezeték nélkül is lehetővé teszik az összeköttetést, ami nagymértékben megnöveli ■ cselekvők mozgási szabadságát. Ezeknek a pici rádióadóknak ugyanakkor nem szabad zavarniuk ■ felvételi műsorvonalakat (video- és hangvonalak). A fejhallgatót ugyanakkor nem lehet elrejteni – de nem is szükséges, hiszen az egész rendszer alapvetően technikai utasításokat továbbít a helyszínen levő műszakiaknak.

A Cetec Vega vállalat Q-plus berendezése

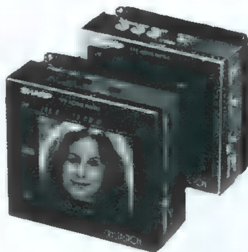
És egy LCD tévé

Több alkalommal írtunk már a pici, lapos zsebtévékről. Az első ilyen készülék a Sony Watchman nevű terméke volt, amely fekete-fehér képet állított elő, de nem LCD képernyővel működött, hanem egy speciálisan módosított katódsugárcsővel. Ez a konstrukció azonban nem teszi lehetővé az árnyékmaszk beépítését, így csak fekete-fehér kép visszaadására alkalmas.

A Sony és a Sanyo kifejlesztett egy árnyékmaszk nélküli lapos színes képcsövet is, de ez egyelőre csak prototípus. Mindenképpen az LCD képernyő látszik korszerűbbnek és várhatóan ez fog elterjedni. Ez egyébként nagy lépésekkel elkezdődött: az USA-ban arra számítanak, hogy ebben az évben 50 százalékkal nő meg az LCD képernyős kis tévék gyártása. Folyamatosan javul a kép minősége is. Ma már mintegy 90 000 képelemből áll egy LCD képernyő, ami a szóban forgó kis méretek esetén meglehetősen jó felbontású képet ad.

Az aktív mátrixos LCD technológia bevezetésével nőtt a színtisztaság és a kép élessége. A Sharp itt bemutatott készülékében pedig olyan LCD képernyő van, amelyben minden képelemhez tartozik egy fekete mátrix, ami tovább javítja az élességet. A Sony Color Watchman készüléke pedig – amely a Sony első LCD képernyős tévéje – kiiktatta a gamma-előtorzítás káros hatását az LCD-ernyőkön. (Mint tudjuk a tévéadókban ■ képvisszaadó csövek sajátosságainak megfelelően torzítják a jelet ■ jobb képminőség érdekében.)

A nagyméretű LCD ernyőkre még sokáig kell várnunk, ezek a pici tévék (7,5 cm képátló!) azonban egyre használhatóbbak. Némelyiken van hang- és videobemenet és ez kiválóan alkalmassá teszi őket ■ videokép felvételkor történő ellenőrzésére. A Hitachi egyenesen kamkorderekre szerelhető monitorokat gyárt, amelyeket ■ kamkorder tetején található papucs segítségével lehet rögzíteni. A VM-LCD1 márkajelű készülék több mint 95 000 képelemet képes láthatóvá tenni. A kép átlója kb. 5 cm, ami nem nagy, de egy nagyságrenddel jobb, mint azok ■ pici fekete-fehér elektronikus keresők, amelyek használata alaposan igénybe veszi ■ szemet.

vezeték nélkül működik, aminek nagy előnye, hogy nem kell ■ kábelekkel bajlódni. Teljes duplex vagy szimplex üzemben dolgozhat. Ez utóbbi azt jelenti, hogy ■ válaszoláshoz meg kell nyomni egy gombot. A rendszer hatállomásos, és össze lehet kapcsolni egyéb vezetékes vagy vezeték nélküli intercom rendszerekkel. Az összeköttetést ■ VHF sávban valósítják meg annak érdekében, hogy ■ felharmonikusok ne zavarják ■ műsor csatornáit.

A berendezés percek alatt felállítható: gyakorlatilag a szetek kiosztásából és azok bekapcsolásából áll, beleértve ■ központi egységet is. A hat állomás folyamatosan beszélhet egymással gombok nyomogatása nélkül is, és nemcsak egy szólhat egy időben, mint ■ megszólalásra bekapcsoló (voice-operated) rendszereknél.

A QTR–1 jelű állomások masszív alumíniumdobozban vannak és kezelésük igen ésszerű: mindössze egy ki-be kapcsoló, egy hangerőszabályzó és egy nyomógomb található rajtuk. 8–10 óráig képesek működni két 9 voltos elem segítségével. A hangminőségük kitűnő. A QX–6 jelű főállomás további lehetőségeket nyújt a behallgatás is irányítás terén, és ez teszi lehetővé a más rendszerekkel való összekapcsolást is. A főállomás hálózatról vagy 12–24 voltos egyenfeszültségről működik.

Bogen kamera-állványfej

Egy amatőr videofelvételt arról lehet halálos biztonsággal felismerni, hogy képtelenül rossz a kameravezetés: a kamera ide-oda táncol, nincs egy nyugodt pillanata. Hogy is lehetne, mikor ■ szerencsés videós már attól is izgatott lesz, hogy végre kamerát foghat a kezébe, hát még ha képet is lát a keresőben, amit netán fel is vesz...

A profi operatőrök évekig tanulják ugyanezt, és ■ hosszú képzés eredményeképpen nemcsak egy jó adag technikai biztonsággal, hanem bizonyos képi kultúrával is rendelkeznek. Igaz, ez néha sablonokban való gondolkodást jelent, de most nem erről van szó, hanem egyszerűen a kameraállványokról, pontosabban azok legfontosabb részéről, ■ fejről. Az kézenfekvő, hogy az egyenletes, lassú kameramozgások állvány nélkül nem képzelhetők el, de aki már megpróbálta ezt, hozzáteheti: csillapított fejes állvány nélkül. A jó kameraállvány merev, nem remeg, a kamerafej minden irányban állítható, sőt folyamatos, egyenletes mozgással vezethető.

Ezeket a részben ellentmondó követelményeket nem egyszerű kielégíteni, ezért az igazán jó kameraállványok ezer dollár (!) felett kezdődnek. Sajnos az amatőr kénytelen beérni ennél valamivel kevesebbel – a legtöbb esetben egy fotózáshoz szerkesztett állvánnyal, amivel állóképeket készíthet, de ■ kamera mozgatására alkalmatlan, mivel remeg, zötyög, holtjátéka van.

A használható állványok feje folyadékcsillapítású, és ■ legtöbb esetben változtatni lehet az ellenállást, sőt ki is lehet azt kapcsolni, vagyis gyors lendítések, átállások is lehetségesek a kamerával. Az ilyen állvány nem fárasztja az operatőrt és a kameramozgások kivitelezése tökéletes.

A képünkön látható Bogen „Mini Fluid Head" (kis folyadékos fej) minden Bogen állványra felszerelhető. Kicsi: nagyjából 13 × 13 × 13 cm, tehát nem ■ robusztus stúdiókamerák, hanem ■■ egyre kisebb amatőr kamerák és kamkorderek számára készült. Könnyű, kb. 1,5 kg. Buktatni felfelé 45 fokig, lefelé 90 fokig lehet. Külön vízszintes és függőleges irányban rögzíthető. Akár ■ nálunk forgalomban levő Saba ST 100 típusú állványon, ezen is leemelhető a kamera a rögzítőcsavar kicsavarása nélkül, egy rugós excenterkar segítségével. Helyszíni felvételeknél ez igen előnyös, ha a kamerát hirtelen vállra kell kapni és futni kell vele. A kar 45 cm-es különféle állásokban rögzíthető vagy levehető. Jobb és bal oldalra is felszerelhető. A maximális kamerasúly kb. 4,5 kg az ajánlás szerint, ami azt jelenti, hogy minden amatőr kamerához és kamkorderhez használható.

TESZT

48 éves korában, augusztus 27-én meghalt **Szakolczay Lajos**, lapunk TESZT rovatának vezetője, műszaki tanácsadónk. Pótolhatatlan veszteség magazinunknak, s úgy hisszük, olvasóinknak is, hogy szakmai tudását, bölcs tanácsait nélkülöznünk kell. Kitűnő szakembert, fáradhatatlan kollégát és egy kedves, jó embert vesztettünk el.

A képünkön látható különös koncerthez az ötletet az adta, hogy az igényes videósok már nem elégszenek meg a tökéletes képvisszaadással, hanem emellé hi-fi sztereó hangot is szeretnének. Így hát a gyártók között valóban megindult a „hangverseny". Van miből válogatniuk a vájt fülűeknek, ezt bizonyítja tesztünk, amelyet Szakolczay Lajos, a MEEI csoportvezető mérnöke készített.

Ha valaki a jó képhez jó hangot is akar, akkor feltétlenül hi-fi minőségű videomagnóra van szüksége. Aki szereti az operát, vagy a popzenét, annak nem mindegy, hogy milyen minőségű hangon hallgatja kedvenc együtteseit, akár 8 órán keresztül egy huzamban is (Long Play üzemmódban E–240-es kazettával).

Tesztünkben csak öt készüléktípussal foglalkozunk, ám ez az öt tíznek vagy még többnek felel meg, ugyanis mindegyiknek vannak ikertestvérei is más gyártói név és más típusmegjelölés alatt. Általánosságban szemlélve a sztereó gépeket, megállapítható, hogy méreteikben lényegesen nem térnek el egyszerűbb társaiktól, de kezelésükhöz nemegyszer pilótajogosítvány is elkelne. Botkormány ugyan nincs, viszont gombokból annál több van.

A megszokottnál bővebben kell foglalkoznuk a hang kérdéseivel, mert a sztereó hi-fi hang „megér egy misét". Minőségét tekintve a CD-vel (Compact Disc) összemérhető műszaki paraméterekkel rendelkezik. Nagy előnye a CD-vel szemben, hogy tud felvételt készíteni. Persze könnyű ezt mondani, mert a hi-fi hangot valamiről fel is kell venni, és ahhoz, hogy jó minőségű hangot kapjunk vissza, jó minőségű forrásra van szükségünk. Ha ez is megvan, akkor a legolcsóbb üzemeltetésű hi-fi berendezést mondhatjuk magunkénak.

Egy metálszalaggal etetett kazettás magnetofon egyórányi „hangköltsége" 300–400 forint. Videokazetta esetében ez a költség standard üzemmódban 200–300 forint, LP, azaz hosszanjátszó üzemmódban 100–150 forint. Ezért a pénzért kiváló sztereó hi-fi hangot kapunk, ráadásul a tv-n színes képet is nézhetünk, a hangot pedig akár 8 órán keresztül hallgathatjuk egyfolytában.

Mindenki tudja a saját gyakorlatából, hogy jó minőségű hangot csak jó minőségű szalaggal lehet elérni. Az FM üzemű videomagnóval más a helyzet: működési elvéből következőleg nem érzékeny a szalagminőségre. Pontosabban a kép és a *hagyományos* hang minősége erősen függ a szalag milyenségétől – az FM hang elvileg független tőle. Természetesen ezzel senkit sem akarunk arra biztatni, hogy tudatosan gyatra szalaggal etesse a drága hi-fi videomagnóját. Mert hogy drága, az nem vitás: azért a 2000–3000 márkáért, amibe kerül, ma már legalább két – de még az is előfordulhat, hogy négy – normál videomagnót lehet vásárolni. Persze fel lehet fogni az árkérdést úgy is, mintha vettünk volna egy kitűnő minőségű képmagnót és egy nagyszerű kazettás decket – egy dobozban.

Először is ismerkedjünk meg a hangrögzítési rendszerekkel, a hagyományos és a hifi videohang sajátosságaival.

Hagyományos videohang. A jelenlegi televíziós rendszerben a hanginformációt frekvenciamodulációs úton viszik át (FM), lényegében azonosan az URH rádiózással. A tv-készülékek tehát nagyjából ugyanazt a hangminőséget produkálhatnák, mint az FM rádiók. A frekvenciasáv 30–15 000 Hz, a dinamika jó 60 dB, a torzítás néhány tized százalékos, tehát a tv-műsor – ha sztereóban szólna – teljes értékű hi-fi-műsorforrás lehetne.

Hangverseny? Az is!

Ámde amint képmagnóra veszszük a műsort, hangtechnikailag mintha évtizedekkel léptünk volna vissza. Nézzük, mit művel a hagyományos képmagnó. Természetesen nem elegendő, ha csak magát a rögzítés folyamatát vizsgáljuk. A videomagnóban a kép- és hangátvitel módja nem teljesen független egymástól, tehát okvetlenül meg kell ismerkednünk e technika néhány részletével, különben nem érthetjük meg a lényeget.

Abból kell kiindulnunk, hogy a színes televíziós kép rögzítéséhez igen széles frekvenciasávra van szükségünk, a felső határfrekvenciát több MHz-re kell feltornázni. Összehasonlításul: a megszokott, kényelmes kompakt kazettával működő magnók felső határfrekvenciája 20 kHz körüli, tehát a különbség több nagyságrendet tesz ki. A mágneses hangrögzítésben a felső határfrekvencia a fej(ek) résszélességétől és a szalag sebességétől függ (a magnószalag, tehát a jelhordozó tulajdonságaival most nem foglalkozunk).

Szalagsebességen relatív értéket kell érteni tehát, hogy mekkora sebességgel mozog a szalag a magnófej réséhez képest. Hozzászoktunk, hogy a fej mindig áll és ■ szalag mozgása biztosítja a szükséges sebességet, valamint a fejrés mindig merőleges a szalag futásirányára. De ha ■ képjelet is így akarnánk rögzítetni, borzasztó gyorsan kellene futtatnunk a szalagot és még egy malomkerék nagyságú tekercs játékideje sem volna több néhány percnél. Más megoldás után kellett tehát nézni.

Rájöttek, hogy nemcsak a szalag mozoghat, hanem a fej is. Persze nem arról van szó, hogy a fejek ellenkező irányban futnának. A fejek csupán forognak, miáltal ■ fejrés minduntalan elrohan ■ szalag előtt. A kettőjük sebességéből adódóan a relatív szalagsebesség igen nagy lesz, még akkor is ha a szalag maga csak csigalassúsággal vánszorog. Ami azért fontos, mert ennek arányában növekszik a műsoridő.

A jelenleg leginkább elterjedt képmagnó-rendszerben (VHS = Video Home System) a szalagsebesség 23,39 mm/sec, azaz alig 2,4 cm/sec, ami fele ■ kompakt kazetta szalagsebességének. Ezzel szemben a fejdob, amelyre a videoszalag félkör alakban rásimul, percenként 1500-at fordul. Tehát a fej és a szalag relatív sebessége 484 cm/sec-ra adódik. Nem tévedés, ez a szám azt jelenti, mintha percenként közel 300 méter szalagot kellene elhúzni az álló magnófej előtt.

A fejdob egyébként nem teljesen ellenirányban forog (ami nem is lehetséges), hanem ferdén *(1. ábra)*. A képjelek tehát keskeny ferde csíkok formájában sorakoznak ■ videoszalagon és csak alul-felül hagynak szabadon egy-egy vékony csíkot. E két csík közül az alsó a vezérlő jeleket rögzítik, amelyek segítségével szinkronban tartják ■ felvétel, majd később a lejátszás sebességét. A felső csík a hangjeleké. Ez 1 mm széles, tehát monóban ennyi áll rendelkezésünkre, sztereóban viszont egy-egy sávra csak 0,35 mm jut és köztük még egy 0,3 mm-es elválasztó mező is húzódik. A képjelek tehát sokkal nagyobb felületen helyezkednek el, mint a hangjelek, és az utóbbiakat nem is ■ forgó fej rögzíti-tapogatja, hanem egy hagyományos álló fej. Ez az, ami miatt a képmagnó hangrögzítő egységét nyugodtan hasonlíthatjuk a kazettás magnókhoz, bár a kazettás szalag kétszerte szélesebb (sztereóban 0,6 mm a hasznos felület) és kétszerte gyorsabban fut. Így azután nem is csodálkozhatunk azon, hogy ■ videomagnók hangja csak egy átlagos hordozható magnóéval ér fel.

1. ábra

Frekvenciatartományuk általában 60 Hz-től 10 kHz-ig terjed, –7 dB-es tűrésmező mellett. A szalagfutás lassúsága miatt a nyávogás mértéke igen magas ±0,25–0,4%, a jel/zaj arány még monóban is csak 40–48 dB, ami sztereóban még jó 6 dB-lel kisebb (34–42 dB). Ráadásul a képmagnók többsége kizárólag automatikus felvételi szintszabályzóval működik.

Videózás közben bizonyára sokan tapasztalták már, hogy ■ beszéd közbeni szünetekben megnő a zaj, majd az első erőteljesebb beszédhangnál újra alábbhagy – ez az automatika műve. (Habár ez a jelenség igazán csak ■ korábbi típusokon volt észrevehető.) Gyönyörűségünkre szolgál, hogy az utóbbi időkben megjelentek a kétsebességes képmagnók, amelyek nemcsak normál SP (Sandard Play) hanem kétszeres időtartamú LP (Long Play) üzemmódra is alkalmasak. A szalagsebesség ebben az utóbbi esetben 1,17 cm/sec, ■ nyávogás 0,5–0,7%, a felső határfrekvencia 5-6 kHz, ■ jel/zaj arány 40 dB alá esik... Az ég irgalmazzon zeneszerető fülünknek!

Természetes, hogy a gyárak mindent elkövettek, hogy a műszaki jellemzőket minél jobbá tegyék, de minden hiába, más utat kellett keresni. Sikerült is kitalálni egy teljesen új rendszert, ami mindazonáltal tökéletesen csereszabatos maradt ■ régivel.

Hi-fi hangrögzítés (FM). A tervezők abból indultak ki, hogy minél magasabb frekvenciákat rögzítenek, annál inkább érvényesül egy különös hatás, nevezetesen, hogy a mélyebb frekvenciák teljes mélységben átmágnesezik a szalag aktív rétegét, ■ magasabbak viszont egyre kevésbé hatolnak mélyre. A hangfrekvenciás programot ezért „hordozó" frekvenciára ültették (ez lényegében ugyanaz mint az FM adások vivőfrekvenciája), csak éppen vigyáztak rá, hogy ez a hordozófrekvencia alacsonyabb legyen a lényegesen magasabb frekvenciákat tartalmazó képinformációnál. A hangjel tehát teljes mélységben átmágnesezi a szalagot, a képjelet viszont az aktív réteg felszíne rögzíti *(2. ábra)*

MÉLYSÉGI MULTIPLEX FELVÉTELI RENDSZER

2. ábra

Minthogy a képtechnika csak ►

3. ábra

szorta szélesebb a rés, mint ■ képfejeken. A *2. ábra* jól szemlélteti, hogyan helyezkednek el a mágneses erővonalak a szalagon; különösebb magyarázatra nincs szükség.

Az elmondottak ismeretében most már rátérhetünk a lényegre: mi módon alakítják át a hangjeleket, hogy a gép „fel tudja dolgozni" őket, és hogyan kerül ■ szalagra a műsorjel?

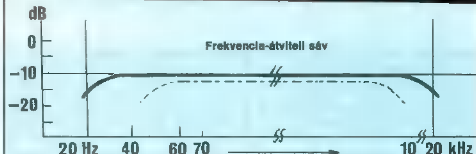
Megint ■ hagyományos hangrögzítési technikával kell kezdenünk: ott a hangfrekvenciás jeleket 50–120 kHz-es előmágnesező jellel együtt bocsátják a felvevőfejre (a hangjelet ráültetik a magasabb frekvenciájú jelre). A két jel összeadódik és együtt vezérli ■ felvevő fejet. Az előmágnesező jel amplitúdója és frekvenciája csaknem egy nagyságrenddel nagyobb, mint a műsorjelé, tehát nem zavarja azt. Az FM rendszerben viszont a programot egy több nagyságrenddel nagyobb frekvenciájú hordozóra ültetik, és a műsorjellel a hordozó frekvenciáját modulálják *(4. ábra)*. A jel dinamikáját itt ■ „löket" (vagyis hogy mennyi ideig tart egy bizonyos frekvencia) testesíti meg. Az URH rádiózásban legfeljebb ±50 kHz löketet engedélyeznek (az URH sávon az adó kiosztási távolság mindössze 200 kHz).

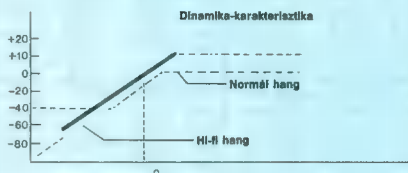
Az FM magnó sokkal szabadabban dolgozhat. Két különálló monó „adóállomása" van, mint már említettük, a bal csatorna jelét 1,4 MHz-en a jobb csatornáét pedig 1,8 MHz-en viszi át. Az elválasztáshoz semmiféle segédjelre nincs szükség, ellentétben ■ rádiózással (19 kHz-es pilot jel). A csatornaelválasztás a rendszerből következően igen nagy, a torzítás alacsony, a dinamika hatalmas: mert ■ löket maximálisan ±150 kHz lehet – tehát háromszorosa a rádiózásnak és a tévézésnek. A felvétel visszajátszásakor csak az 1,4 és 1,8 MHz-es jeleket kell felerősíteni és demodulálni, s máris rendelkezésünkre áll a két független hangcsatorna.

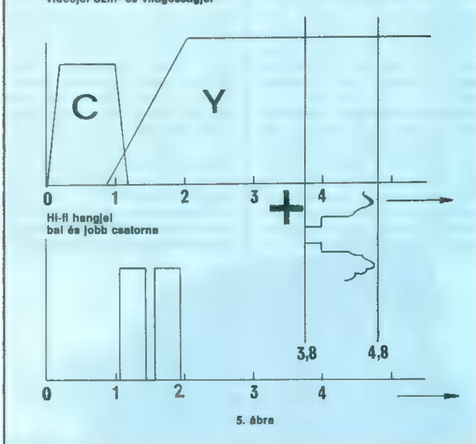
Még egy jellemzőről kell beszélnünk, mégpedig ■ szalagfutás-egyenetlenségből származó hangvisszaadási hibákról, magyarul ■ „nyávogás"-ról. Az FM felvételi rendszerrel működő magnónál a nyávogási érték ál-

úgy dobálódzik ■ megahertzekkel, nem is egy, hanem mindjárt két hordozófrekvenciát jelöltek ki, egyet-egyet a két csatorna számára egymástól 400 kHz távolságra. A bal csatorna jelét 1,4 MHz-es, a jobb csatornáét 1,8 MHz-es vivőre ültették. Ezt a programot most már ugyanazzal ■ forgófejes technikával, a képjellel együtt írják-olvassák; hogy pontosabbak legyünk, a forgó videofej mellé két (szintén forgó) hangfejet is beültettek a fejdobba *(3. ábra)*. A kép- és hangjel ugyanazt a felületet foglalja el, csak – amint már mondottuk – a hangjel mindvégig ■ képjel alatt helyezkedik el.

Hogy a kétféle jel ne zavarja egymást, s ne kelljen bonyolult szűrőket alkalmazni (melyek újabb hibákat okozhatnának), a hangfejek rését megdöntötték a képfejekhez képest. Tulajdonképpen azt a jelenséget idézték elő, amelyet a magnósok – sajnos – már mind nagyon jól ismernek. Ez a jelenség az azimuthiba. Ha a magnófej dőlésszöge lejátszáskor nem pontosan ugyanaz, mint a felvételkor volt, akkor jelentős magashangesés lép fel. Azáltal, hogy ■ hangfej más szögben dől, „nincs beleszólása" ■ magasabb frekvenciákba, ■ hangműsor tehát igen jól elkülönül a képműsortól. Persze, mivel ■ relatív szalagsebesség igen nagy, ■ hangfej által átvitt „viszonylag alacsony" frekvenciák még mindig meglehetősen magas tartományba esnek és így megfelelnek céljainknak annak ellenére, hogy a hangfejeken körülbelül három-

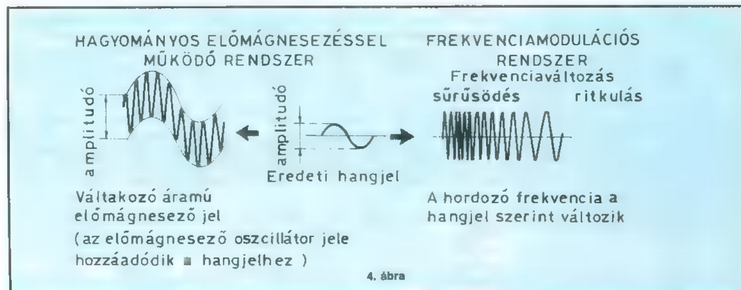
5. ábra

talában egy nagyságrenddel jobb, mint a hagyományos készülékeknél (kivéve a CD-t mert annál ez az érték nulla). Szeretnénk a normál és ■ hi-fi hang frekvenciaátvitelét, dinamikáját, valamint ■ videoszalagra felrajzolt frekvenciaspektrumot vizuálisan is érzékelhetővé tenni, ezeket ábrázolják az *5. ábra* diagramjai.

Amit eddig elmondtunk, az „mind nagyon szép", csakhogy ■ vájt fülűek mégis találtak kifogásolnivalót az FM hangban. E kifogásokkal a tesztünk végén található ismertetésben foglalkozunk részletesen (laborméréseк).

Azt mondtuk, hogy a sztereó hi-fi hang csak ■ képanyaggal egyidejűleg vehető fel, ami igaz is, de nem feltétlenül szükséges ■ műsor hangját hi-fiben rögzíteni, történhet normál hangban is, és összehangolt felvétel esetén ■ sztereó hangot egy másik forrásról rögzíthetjük a képinformációtól függetlenül. Így kaphatunk egy közel CD lemezjátszó nívójú hangmagnót a videótól. A képre mindenképpen szükség van, mert az egyenletes futáshoz szükséges szinkronjelek csak így állíthatók elő.

A képszolgáltatásokkal kapcsolatosan még két kifejezés értelmét kell egy kissé megmagyaráznunk: az első az „Insert", ami magyarul képbeillesztést jelent, vagyis észrevehető átmenet nélkül új részletet illeszthetünk a műsorba az anyag szerkesztésekor, a második az „Assemble", amivel szintén vágási

4. ábra

művelet hajtható végre, oly módon, hogy a meglévő műsorrészlet zökkenőmentesen folytatható, [redacted] szinkronjel nem szakad meg. Még egy-két szót kell szólnunk az utóhangosításról is (Audio Dub), amivel utólag készíthetünk hangfelvételt anélkül, hogy a képet törölnénk. Természetesen ez [redacted] funkció csak a hagyományos hangra vonatkozik, mert a hi-fi hang a képtartam szerves része, tehát ilyen célra nem használható fel. Mindenesetre az Audio Dub segítségével sok hangtrükk, illetve hangeffektus-beültetés és narrátoros fordítás hajtható végre.

A programozási műveletek egyre inkább egyszerűsödő feladataival kell még megismerkednünk. Manapság [redacted] csúcskategóriás készülékeknél egyre jobban elterjed az úgynevezett „programozható távszabályzás". Ez a fogalom egy kicsit félrevezető, mert nem [redacted] távszabályzót programozzuk, hanem [redacted] videót a távszabályzóval, pontosabban [redacted] programórát. Nyugodtan ülhetünk tehát a fotelban és lapozgathatjuk a tv-újságot, miközben [redacted] be- és kikapcsolási időket, valamint a kívánt csatornaszámokat betáplálhatjuk a távszabályzóba. Ha minden adat helyes – erre is van a távszabályzón ellenőrzési lehetőség –, az egész adatcsomag egy gombnyomással „átlőhető" [redacted] videóba, így [redacted] programegység máris fel van töltve. Csupán egyetlen bökkenő maradt: be kell tennünk a gépbe kazettát, amire a kívánt programot rögzíteni akarjuk, tehát mégiscsak fel kell állnunk, ugyanúgy, mint eddig.

Új programozási lehetőség [redacted] „text-programozás", amit a Grundig cég fejlesztett ki, de már a Siemens készülékeken is megtalálható. Lényege, hogy [redacted] VPS dekóderrel rendelkező egyes készülékeken [redacted] videotext oldalakon egy világító ponttal meg lehet jelölni a kívánt műsort és a kapcsolóóra máris programozva van. Sajnálatos, hogy a textoldalak nem közlik több napra előre a műsort. Egy-két nap és vége. Ha még későbbi adásokat kívánunk felvenni, vissza kell térnünk a hagyományos, műsorfüzet alapján történő programozáshoz, kézzel.

Másik alternatívát kínál [redacted] Panasonic készüléke, mert vonalkódolvasó ceruzával is programozható. A tv-műsor vonalkódja külsőre éppolyan, mint [redacted] kereskedelemben használatos: fekete-fehér vonalakból áll, csak nem az áru, hanem egy-egy műsor rögzítéséhez szükséges információkat hordozza. Ha ezen a kódon végighúzzuk a fényceruzát, az információ azonnal közölhető a programórával. Ez a vonalkód-szolgáltatás hazánkban nem létezik, de Nyugat-Európában is elég ritka.

Végül még valamit a videoszalag kettős kihasználásának lehetőségéről. Az audio-dubbal rendelkező készülékek esetében lehet egy olyan trükköt csinálni, hogy a felvenni kívánt filmet nem a saját hangjával, hanem egy másik hi-fi sztereó hanggal rögzítjük, majd a filmhez tartozó hanganyagot audiodub segítségével [redacted] normál hangcsíkra felvesszük. Természetesen a szinkronban való indításra nagyon kell vigyázni, mert ha nem, a kép nem fog együtt futni [redacted] hanggal. Egy kis ügyeskedés és türelem árán egy szalagot kétféle információra is használhatunk.

Ezek után időszerű áttérni a lényegre, a készülékekkel való ismerkedésre. Bemutatunk egy drága, csaknem 4 éves fejlesztésű típust és négy olcsóbb, új készüléket.

MENNYIRE JÓ A HI-FI VIDEÓMAGNÓK HANGJA?

Az ismertetőket és [redacted] specifikációkat olvasva csak [redacted] láthatjuk, hogy a hi-fi videomagnók hangja magasan veri a kazettás és orsós magnók hangját. Vannak azonban olyan kifinomult fülű hallgatók, [redacted] még ebben [redacted] hangban [redacted] képesek felfedezni némi hiányosságot. Csalnak [redacted] gyártók? Természetesen ezt nem lehet mondani, jóllehet a papír igen türelmes, mindent kibír. Csak [redacted] aprócska tény elhallgatásáról [redacted] szó. Ennek [redacted] elhallgatásnak [redacted] nyomába eredt az NSZK-beli Video Magazin által megbízott laboratórium. Az általuk kapott eredményeket ismertetjük mi is, [redacted] téma érdekessége miatt.

Azt tudjuk, hogy [redacted] hi-fi videomagnók olyan álomadatokkal rendelkeznek, mint 90 dB jel/zaj viszony vagy 10 Hz–20 kHz frekvenciaátvitel. Ennek technikája cikkünkből ismert: egy második forgó hangfejpár írja fel [redacted] szalagra a hanginformációt frekvenciamodulációs rendszerben. [redacted] tulajdonképpeni probléma abból adódik, hogy a felvétel két külön fejjel történik [redacted] két fej jele között bizonyos „illesztetlenség" léphet fel. Attól függően tapasztalható az úgynevezett „fejátkapcsolási" zajokból adódó torzítás, hogy [redacted] gyártó mennyi energiát, költséget fordított [redacted] fejgarnitúra összeválogatására.

[redacted] vizsgálat lefolytatásának érdekében két készüléket választottak ki, lehetőleg úgy, hogy [redacted] „költségráfordítás" az árban észrevehető legyen. [redacted] drágább készüléket nevezzük „A"-nak, [redacted] olcsóbbat pedig „B"-nek. [redacted] vizsgálat eredményeit az oszcilloszkópfotók könyörtelenül kimutatják, s bár [redacted] eltérések kétségtelenül minimálisak, de vannak.

[redacted] mérések elvégzésének érdekében egy 30 millisecundum hosszú, 10 kHz frekvenciájú hangjel (ún. Burst-jel) csomagot vettek fel [redacted] szalagra. Ennyi idő [redacted] legalább egy fejváltás feltétlenül történik. Amennyiben [redacted] „A" készülék oszcilloszkópfelvételét nézzük impulzuscsomag-torzulás [redacted] lejátszáskor természetesen látszik, azonban [redacted] csomag nagyjából tiszta és törési hely sem látható. Más [redacted] helyzet [redacted] „B" [redacted] esetében, mert [redacted] hangjelcsomag közepe táján világosan felismerhető a két fej illesztetlenségének [redacted] helye, láthatóvá válik a két különálló berezgési jelenség is.

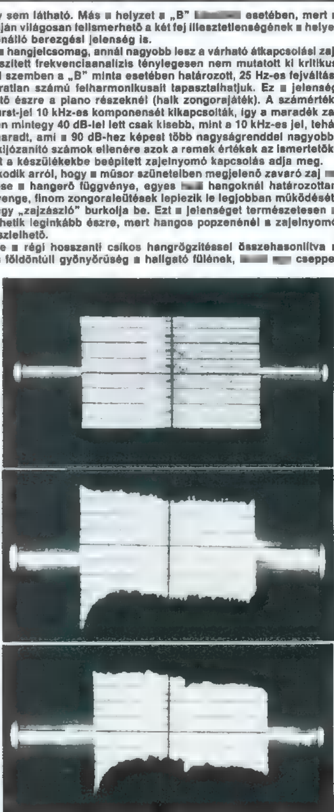
Minél szabálytalanabb [redacted] hangjelcsomag, annál nagyobb lesz a várható átkapcsolási zaj.

Az „A" készülékről készített frekvenciaanalízis ténylegesen nem mutatott ki kritikus frekvenciahelyeket. Ezzel szemben a „B" minta esetében határozott, 25 Hz-es fejváltási frekvenciát [redacted] ennek páratlan számú felharmonikusait tapasztalhatjuk. Ez [redacted] jelenség búgással, brummal vehető észre a piano részeknél (halk zongorajáték). A számértéki kifejezés érdekében [redacted] Burst-jel 10 kHz-es komponensét kikapcsolták, így a maradék zaj – [redacted] „B" készülék esetében mintegy 40 dB-lel lett csak kisebb, mint a 10 kHz-es jel, tehát csupán 1/100-ad része maradt, ami [redacted] 90 dB-hez képest több nagyságrenddel nagyobb.

Hogyan kerülhetnek e kijózanító számok ellenére azok a remek értékek az ismertetőkbe? [redacted] rejtély megfejtését a készülékekbe beépített zajelnyomó kapcsolás adja meg.

Ez [redacted] áramkör gondoskodik arról, hogy [redacted] műsor szüneteiben megjelenő zavaró zaj [redacted] legyen hallható. Működése [redacted] hangerő függvénye, egyes [redacted] hangoknál határozottan észrevehető [redacted] hatása. Gyenge, finom zongoraleütések leplezik le legjobban működését, mert ilyenkor [redacted] hangot egy „zajzászló" burkolja be. Ezt [redacted] jelenséget természetesen [redacted] klasszikusok rajongói vehetik leginkább észre, mert hangos popzenénél [redacted] zajelnyomó kapcsolás hatása nem észlelhető.

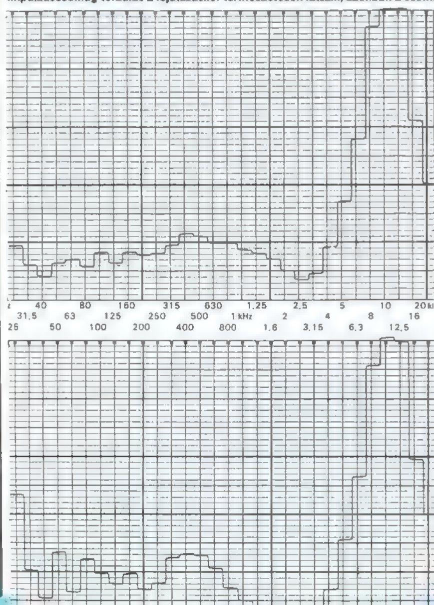
Minden kritika ellenére [redacted] régi hosszanti csíkos hangrögzítéssel összehasonlítva [redacted] legrosszabb hi-fi hang is földöntúli gyönyörűség [redacted] hallgató fülének, [redacted] cseppet [redacted] lebecsülendő.

Ilyen [redacted] mérőjel felvétel előtt: 10 kHz-es, 30 [redacted] hosszú vizsgálójel.

Az „A" videomagnónál nem látszanak [redacted] „illesztési" helyek [redacted] hangjelcsomagban.

A „B" videomagnónál nem illeszkednek a fejjelek, tehát létrejön [redacted] fejátkapcsolási zaj.

A frekvenciaanalízis eredményeinél látható, hogy az „A" készüléknél kiegyenlített a fejátkapcsolási zaj 5 kHz-ig. Az alsó diagramon [redacted] „B" készüléknél felismerhető a fejváltási zaj 25, 50 és 75 Hz-nél, valamint [redacted] Hz környékén. [redacted] diagramon látható felfutást mindkét ábránál [redacted] 10 kHz-es vizsgálójel okozza.

JVC HR–D 725

Más gyártói és típusmegjelöléssel is megtalálható, például: Dual VR 97, ITT VR 3995, Saba VR 6038, Telefunken VR 1980, Nordmende V 502, Thomson V 368.

Ár: kb. 2800 DM

Nem mai készülék, de ami egy hi-fi sztereó videomagnótól elvárható, azt mind tudja, kivéve a legújabb programozási különlegességeket, mint vonalkód, textkód vagy távszabályzó-programozás, ezeket nem, de van audio-dub, insert, lassítás, gyorsítás előre-hátra, LP üzemmód stb. A műszaki specifikációban leírt adatoknak minden szempontból megfelel. Megállapításunkat arra alapozzuk, hogy ezt a készüléket módunkban állt teljes alapossággal ellenőrizni, és eltérést nem tapasztaltunk. Éppen ezért nem láttuk értelmét, hogy a mérési eredményeket közöljük. A szolgáltatások összesítését egy közös táblázatban ■ többi készülékkel együtt mutatjuk be.

Teszteredmények

Kép: jó
Hi-fi hang: nagyon jó
Összminősítés jó.
Normál hang: jó
Kezelhetőség: jó

Panasonic NV-H75 EG

Ár: kb. 2000 DM

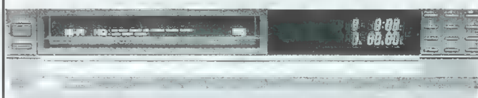
Társaságának kifejezetten elegáns képviselője. A kivezérlésszabályozó kivételével minden egy lenyitható ajtó mögött helyezkedik el. E készülék fejlesztői azt az irányzatot képviselték, amely ■ távszabályzót tekinti a gép tulajdonképpeni kezelő egységének. Ennek következtében a készüléken lévő gombokat eléggé kicsire méretezték, így kezelhetőségük körülményes. Az elrendezésük viszont jól áttekinthető, ami sajnos csak részben mondható el a távszabályzón található gombokról, amelyekkel ■ video programozható is.

Technikailag kifogásolható volt, hogy más videókon felvett hi-fi hangú kazetták lejátszása során tapasztalható volt némi hangminőség-romlás – a saját felvételeit kitűnően adja vissza. Vonalkód-programozási lehetőséggel is ellátták.

Teszteredmények

Kép: jó
Hi-fi hang: megfelelő
Összminősítés: jó
Normál hang: jó
Kezelhetőség: jó

Sanyo VHR-3700 G

Ár: kb. 1800 DM

Mint majdnem mindegyik új típusú videomagnó, ez a készülék is programozható a távszabályzójával, de már úgy, hogy ■ program adatait a távirányító a saját displayén előre kijelzi és készen továbbítható ■ gép felé. Tízes tasztatúrával vezérelhető, amit eddig szinte csak a Grundig készülékeknél ismerhettünk meg. Néhány gyorskereső funkció bizonyos szalaghelyek gyors megtalálását teszi lehetővé. A VPS dekódert beépítették. Egy jelenet ötszöri ismétlésére van lehetőség, ■ képenkénti léptetéssel pedig ■ részletek is jól megfigyelhetők. Mindent összegezve: kényelem minden mennyiségben. Technikai hiányosságot nem lehetett felfedezni.

Teszteredmények

Kép: jó
Hi-fi hang: jó
Összminősítés: jó
Normál hang: jó
Kezelhetőség: megfelelő

Siemens FM 586/8 HiFi Stereo

Ár: kb. 1900 DM

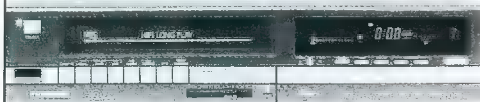
Ideális formátumú készülék arra ■ célra, hogy alacsonyabb polcra is elhelyezhető legyen. A korábbi Siemens modelleknél is már látott úgynevezett „pultos" megoldással, a kezelőszerveket egy előreugró, lapos felületre helyezték el, ezzel felülről jó rálátást biztosítva. Ha közelebbről szemléljük a gépet, meg kell állapítanunk, hogy nagyon sok mindent tud: a beépített VPS folytán textprogramozást, ■ VHR–3700 G-hez hasonlóan tízes tasztatúrával vezérelhető, gyermek elleni biztosítással rendelkezik stb. Egy igen nagy hiányossága van: a hi-fi felvételnél kézi szabályzási lehetőséget nem létesítettek. Kifogásolható még ■ külső megjelenési formájában, hogy az alkalmazott szellőzőnyílások túlméretezettek, tehát könnyen előfordulhat, hogy valami beleesik és komoly meghibásodást okoz. Technikai megoldását tekintve egyébként kitűnő készülék.

Teszteredmények

Kép: jó
Hi-fi hang: jó
Összminősítés: jó
Normál hang: jó
Kezelhetőség: megfelelő

Telefunken A 980 P

Ár: kb. 1900 DM

Ezt ■ készüléket is minden kényelemmel felszerelték, azonban a kezelőgombok egyformasága esetenként zavarólag hat. A távszabályzó kezelőgombjaival csak filigrán ujjakkal, jól célzóképességgel lehet elboldogulni. Nem veszélytelen, hogy a sebességátkapcsolás felvételnél nincs reteszelve, így a „Pause" helyett könnyen megnyomhatjuk az LP gombot, és ■ készülék lassú üzemre vált át. Az LP üzemmód egyébként csak a hi-fi hangfelvételek készítésének céljára alkalmas. A távszabályzó elegáns, saját displayén kijelzi a parancsokat és ■ gép programozható is vele. A VPS dekóder ebbe ■ készülékbe is be van építve. Ahhoz képest, hogy 365 napra előre programozható, az áramkimaradás elleni védelme túlságosan rövid időre, 3–5 percre korlátozódik.

Teszteredmények

Kép: jó

Normál hang: jó

Hi-fi hang: megfelelő

Kezelhetőség: megfelelő

Összminősítés: megfelelő

SZOLGÁLTATÁSOK					
Gyártó:	JVC	PANASONIC	SANYO	SIEMENS	TELEFUNKEN
Típus:	HR–D 725	NV–H 75 EG	VHR–3700 G	FM 586/8	A 980 P
Méretek:	435 × 105 × 379 mm	430 × 82 × 354 mm	420 × 89 × 310 mm	435 × 87 × 397 mm	440 × 95 × 343 mm
Videorész					
LP üzemmód:	+	–	–	–	–
Assembleschnitt:	+	+	+	+	+
Insertschnitt:	+	–	–	–	–
Egyeskép-léptetés:	+	+	+	+	+
Lassítás előre/hátra:	előre/hátra	előre	–	–	–
Tracking:	+	+	+	+	+
Gyorsítás előre/hátra:	előre/hátra	előre	–	–	–
Képélesség-szabályozás:	+	+	+	–	+
Azonnali felvétel:	+	+	+	+	+
Számláló:	+	–	–	+	+
Lejátszott idő kijelzése:	–	+	+	+	–
Maradék szalagidő:	–	–	+	–	+
Memória:	+	+	+	+	+
Távprogramozás	–	+	+	+	+
Programozhatóság program/nap:	8/14	8/30	6/365	4/365	8/365
VPS:	–	–	+	+	+
Áramkimaradás elleni védelem:	1 óra	0,5 perc	1 óra	1 év	3–5 perc
Secam színnorma:	+	+	+	+	–
Gyermek biztosítás:	–	–	–	+	+
Tv-vételi rész					
Sztereó vétel:	–	+	+	+	+
Tárolókapacitás:	32	32	32	39	48
Kábeltuner:	+	+	+	+	+
Direkt csatornaválasztás:	–	–	+	+	+
OIRT hang:	+	–	–	–	–
Hangrész					
Hi-fi hang SP:	+	+	+	+	+
Hi-fi hang LP:	+	–	+	+	+
Kézi szabályozás hi-fi hangnál:	+	+	+	–	+
Automata szabályozás hi-fi hangnál:	+	–	–	+	+
Kapcsolható MPX szűrő:	–	+	–	–	–
Utóhangosítás (audio-dub):	+	–	–	–	+
Csatlakoztatási lehetőségek					
Euro-Scart:	–	+	+	+	+
Video BNC:	+	+	–	–	–
Audio RCA:	+	+	+	+	+
Mikrofon:	+	–	–	–	+
Fejhallgató:	–	+	+	–	+
Kamera:	+	–	–	–	–

Az öt készüléktípusnál szerzett tapasztalatokat összegezve megállapíthatjuk, hogy „jó az öreg a háznál", mert a legtöbb szolgáltatást a JVC tudja nyújtani.

PARSAT

ŰRTÉVÉ

MŰHOLDVEVŐ BERENDEZÉSEK

ŰRTÉVÉ

A PARABOLA Szövetkezet PARSAT védjeggyel 5 éves fejlesztése eredményeként gyárt és forgalmaz műholdvevő berendezéseket. A közösségi vevőberendezéseink a Magyar Posta típusengedélyével rendelkeznek, és az országban több helyen kerültek beépítésre. A vevőberendezésekért szövetkezetünk három év garanciát vállal, az antennában elhelyezett blokk-konverterek kivételével. Ez jelenleg csak importból szerezhető be, annak meghibásodását jelenleg javítani nem tudjuk. Így a blokk-konverterekre csak egy év garanciát tudunk biztosítani.

Jelenleg csak a közel dél felé állított 2,20–3,00 m-es parabolaantennával az ECS F1 műholdról lehet műsort venni előzetes postai engedéllyel. Az engedélyt, [illegible] Magyar Posta Hatósági Osztálya a kérelmező részére a 2 angol: a SKY és a SUPER CHANNEL, valamint a francia TV5 adók vételére adja ki.

Fenti műholdadóink vételére a szövetkezetünk által gyártott berendezéseket ajánljuk megvásárolni.

A PARSAT műholdvevő berendezések (általános forgalmi adót is tartalmazó) árai:

1 CSATORNÁS KÖZÖSSÉGI VEVŐRENDSZER:	
ECS O 2,2 m antennával	221 625,–
ECS O 3 m antennával	296 625,–
2 CSATORNÁS KÖZÖSSÉGI VEVŐ 1 POLÁRON:	
ECS O 2,2 m antennával	293 125,–
ECS O 3 m antennával	368 125,–
2 CSATORNÁS KÖZÖSSÉGI VEVŐ 2 POLARON:	
ECS O 2,2 m antennával	355 875,–
ECS O [illegible] antennával	430 875,–
3 CSATORNÁS KÖZÖSSÉGI VEVŐ 2 POLÁRON:	
ECS O 2,2 m antennával	438 625,–
ECS O 3 m antennával	513 625,–
FÖLDI TV CSATORNA KÖZÖSSÉGI RENDSZERBEN:	
VHF sávban komplett szerelve (irányár)	47 000,–
UHF sávban komplett szerelve (irányár)	48 000,–

1 CSATORNÁS KÖZÖS EGYÉNI VEVŐ 1 POLÁRON	
ECS O 2,2 m antennával	158 625,–
ECS O 3 m antennával	233 625,–
Azonos poláron csatornánkénti bővítési lehetőség maximum 5-ig	28 875,–
2 CSATORNÁS KÖZÖS-EGYÉNI VEVŐ 2 POLÁRON:	
ECS O 2,2 m antennával	232 625,–
ECS O 3 m antennával	305 625,–
Bővítési lehetőség max. 5 csatornáig	28 875,–
EGYEDI VEVŐ FŐÁLLOMÁS TÖBB VÉTELI HELYRE 1 POLÁRON:	
ECS O 2,2 m antennával	110 750,–
Vételi helyenként szükséges egyedi vevő	30 000,–
EGYEDI VEVŐ FŐÁLLOMÁS TÖBB VÉTELI HELYRE 2 POLÁRON:	
ECS O 2,2 m antennával	175 750,–
Vételi helyenként szükséges egyedi vevő	30 000,–

GYÁRTÓ:

PARABOLA KSZ

Budapest XIII., Kassák Lajos u. 78. Telefon: 490-791, 409-964 Telex: 22-3425
Postai cím: 1553 Budapest, Pf. 19.

RAMOVILL

RÉSZLETAKCIÓ KÖZÜLETEKNEK!

Legfeljebb 6 hónapra, 200 000 Ft felett, kedvezményes feltételekkel,
30%-os előleggel vásárolhatók:

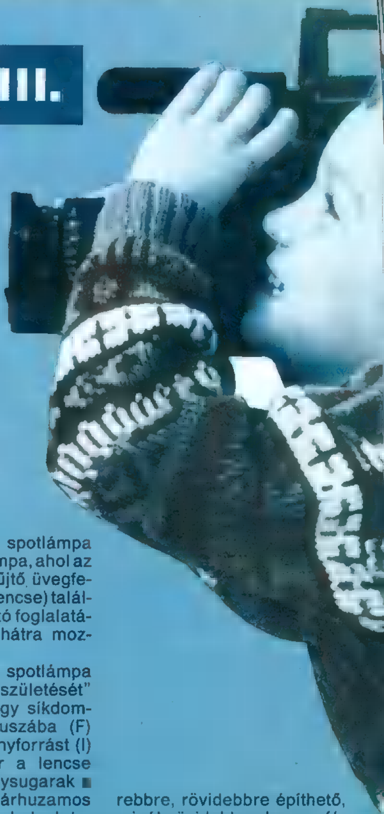
- számítástechnikai importcikkek
- pénztárgépek
- szivattyúk
- szerszámok

és még több száz termék.

Érdeklődni lehet:

A Ramovill nagykereskedelmi osztályain,
valamint a Ramovill központ információs irodájában:
Budapest IX., Ráday utca 24. Telefon: 174–450

A világítás gyakorlatáról

A képrögzítés bármely módját is választjuk (fotó, film, video), kevés fény esetén vagy nem megfelelő fényviszonyok között mesterséges fényforrásokkal, izzólámpákkal kell világítanunk. A különböző cégek ezernél többféle típust gyártanak, nagyon alacsony teljesítményűt (25 W) éppúgy, mint igen nagy teljesítményűt (20 kW), különféle ötvözetű izzószálakkal, semleges vagy nemesgáztöltéssel. Ezen izzólámpák fényének színhőmérséklete általában 3200 K.

A kimondottan képrögzítés céljaira gyártott úgynevezett fotóizzókat ■ „feszített" üzemmód jellemzi. Ez azt jelenti, hogy azonos teljesítmény (watt) mellett magasabb a fénykibocsátásuk, mint ■ hétköznapi célokra gyártott izzóké. Színhőmérsékletük szintén 3200 K, élettartamuk viszonylag alacsony: típustól függően 20–100 óra közötti.

Használat közben az izzólámpa izzószála párolog. Ez az izzó üvegburájára csapódik, és mint enyhe színező szűrő, fényveszteséget és ■ fény színhőmérsékletének csökkenését okozza. Ha „egyidős" izzókkal dolgozunk, akkor ez nem okoz különös gondot, hiszen „egységes marad" a fényforrások színe. Ha azonban nagyon „öreg" és teljesen új izzókkal világítunk egyszerre – színhőmérséklet-különbségük elérheti a 400–500 K-t is –, képeink korrigálhatatlanul tarkák lesznek. Próbáljunk tehát „egyidős" izzókkal dolgozni.

Az úgynevezett halogénlámpák sokat segítenek ezen a problémán. Ezeknél a „lámpáknál" az izzószál kvarcburában van és halogéngáz veszi körül, ami megakadályozza az izzószál elpárolgását. Színhőmérsékletük 3200–3400 K közötti, élettartamuk pedig mintegy 50–2000 óra közötti. Élettartamuk vége felé színhőmérsékletük csak 100–200 K-t csökken.

Ha már ■ „izzók" vagy „lámpák" hőmérsékletéről beszélünk, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy ezek az adatok csak akkor igazak, ha ■ katalógusban (vagy magán az izzón) feltüntetett névleges feszültségen (nálunk ez általában 220 V) működtetjük ezeket. Gyakran előfordul, hogy a hálózati feszültség nem éri el ■ előírt 220 V-ot. Ilyenkor voltonként mintegy 8–10 K csökkenéssel kell számolnunk.

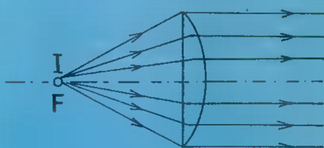
Az izzólámpák fénysugárzása folytonos színképű, mint a Napé.

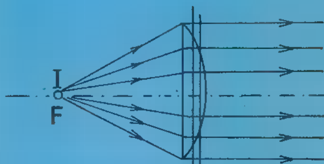
Az izzólámpákat a legritkább esetben használják „csak úgy", foglalatba helyezve, általában valamilyen armatúrában helyezkednek el. A különféle armatúrák a meghatározói, hogy milyen jellegű ■ fényük: mennyire irányított vagy szórt. A jól irányított fényű lámpák az ún. spotlámpák (vagy pontfénylámpák), míg a másik alaptípusba ■ derítő (vagy szórt fényű) lámpák tartoznak. Amikor ■ főfényről beszéltünk, hangsúlyoztuk ennek irányított jellegét. Főfényforrásként általában spotlámpát szokás használni (ha van).

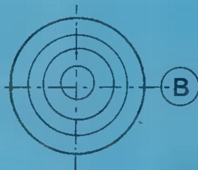
Ránézésre ■ spotlámpa olyan zárt házi lámpa, ahol az izzó előtt egy gyűjtő üvegfelület (kondenzorlencse) található, és ezt az izzó foglalatával együtt előre-hátra mozgathatjuk.

Az *1. ábrán* a spotlámpa kondenzorának „születését" ábrázoltuk. Ha egy síkdomború lencse fókuszába (F) egy pontszerű fényforrást (I) helyezünk, akkor a lencse irányába futó fénysugarak ■ lencse után párhuzamos fénynyalábként haladnak tovább. Könnyen belátható, hogy lámpánk annál tömörebbre, rövidebbre építhető, minél rövidebb a lencse fókusztávolsága. Minél rövidebb ■ fókusztávolság, an-▶

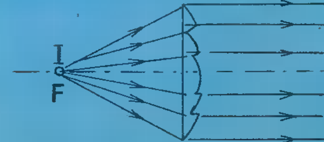
1. ábra

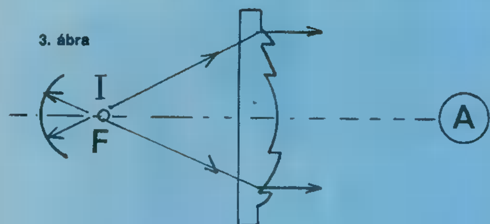
Képzeletbeli vágósíkok

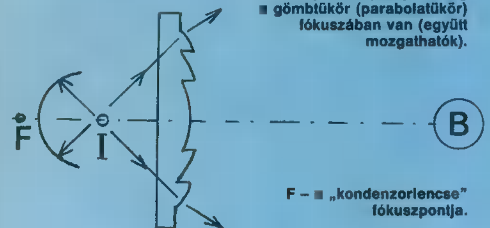

Belülről tükröző gömbfelület

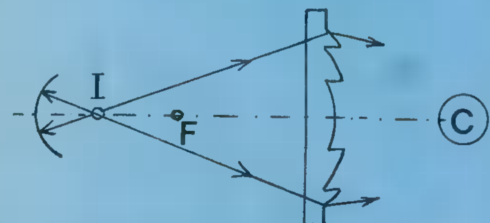
3. ábra

I – a fényforrás (izzó), mindig ■ gömbtükör (parabolatükör) fókuszában van (együtt mozgathatók).

F – ■ „kondenzorlencse" fókuszpontja.

nál „kövérebb", vastagabb a lencsénk, annál nehezebb gyártani, és nagyobb ■ súlya. Ha ■ lencsét síklapjával párhuzamos síkokkal „felvagdaljuk", egy csomó optikailag felesleges részt „kivehetünk" a lencséből (B). A fennmaradó részt „összenyomva" kapjuk ■ könnyen gyártható (préseléssel) könnyű kondenzor- vagy Fresnel-lencsét (C).

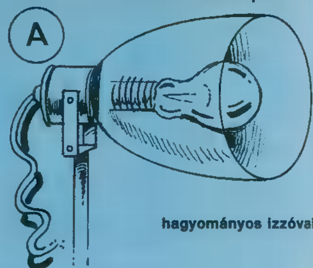
Izzólámpáink persze minden irányban sugározzák ■ fényt. Ha azonban egy gömbtükör geometriai középpontjában (a kétszeres fókusztávolságban) helyezzük el, ■ tükörről visszavert fény is olyan, mintha ■ fényforrásból (ugyanabból ■ pontból) indulna ki. Ezt szemlélteti *2. ábránk*. A *3. ábrán* ■ spotlámpa párhuzamos (3/A), szóró (3/B) és szűkített (3/C) fényállásait mutatja. Mint látható, ezt egyszerűen a tükörrel összeszerelt izzó mozgatásával érhetjük el.

Minthogy izzólámpáink nem tökéletesen „pontszerűek", csak megközelítően adnak párhuzamos fénynyalábot.

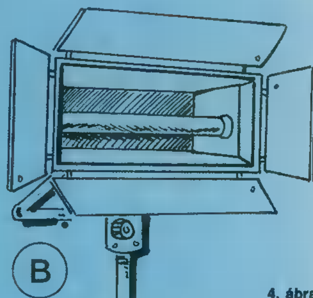
Amatőr célokra idehaza nem kapható igazi spotlámpa. Ez külföldön is drága. Ilyen lámpatesthez (armatúrához) esetleg például selejtezéskor lehet hozzájutni. A Tungsram által gyártott spotlámpák inkább színpadi, mint képfelvételi célokra készültek. Kisebb területek bevilágításához azonban jól használhatók.

Világítóeszközeink másik nagy csoportja a szórt fényt kibocsátó derítő lámpák. Az esetek túlnyomó részében az egyedi vagy esetleg csoportosan elhelyezett izzók mögött parabolaívben elhelyezett tükröző anyag van. Ez ■ tükröző anyag legtöbbször gyűrt vagy golyózott fémfólia. Ettől „szórt" a fény.

Kétféle izzóval működő derítőlámpák:

hagyományos izzóval

4. ábra

halogén vonalizzóval (ez utóbbin fényterelő lapok ■ láthatók)

Viszonylag korszerű és ■ videózásban jól használható halogén szórt fényű lámpa hazai gyártásban is készül. Balogh Ferenc kisiparos gyártja, innen a neve is: Balogh-lámpa.

Egy matt alumíniumtölcsérbe szerelt foglalatba csavart szórt fényű izzó (pl. a Tungsram Langiphot típusok) már kiváló derítőfényforrás lehet nem nagy plánok (képkivágások) esetén. A *4/a ábra* rajza alapján akár házilag is elkészíthető.

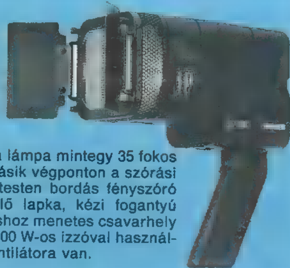
A *4/b ábrán* egy Balogh-típusú szórt fényű lámpát mutatunk csuklós fényterelő lapokkal. Ezek ■ lámpatestre szerelt fekete fémlapok segítenek „levenni" onnan ■ fényt, ahol azt feleslegesnek érezzük. Persze ilyen fényterelő lap a lámpa elé is helyezhető, egy lámpa-statívra.

Minden lámpatípusnál léteznek olyan egységek, is, amelyek akkumulátorral működtethetők. Sajnos ezekkel csak korlátozott ideig lehet világítani.

Előfordul (elég gyakran), hogy kétféle színhőmérsékletű fény világítja meg témánkat. Az ablakon besüt ■ nap, benn pedig izzólámpák világítanak. Az egyik fényünk hideg, kék (5400 K), a másik pedig meleg sárga (3200 K). Ezt a két „színt" a fehérbalansz nem tudja „összehozni". Vagy a műfényt kell „kékre színeznünk", vagy a napfényt „megsárgítanunk". Ehhez vannak ugyan úgynevezett színhőmérséklet-módosító fóliák, de ezek az amatőrök számára beszerezhetetlenek. Kerüljük az ilyen világítási szituációkat (hacsak ez valamiért nem a szándékunk), de ha mégsem tudjuk elkerülni, kameránkat állítsuk arra ■ szűrőállomásra, amelyik domináns fényünknek leginkább megfelel. A neonnal világított belső terek megközelítően napfény (5000–6500 K) színűek. Képeink mégis „zöldes" jellegűek lesznek. A neoncsövek színképe szakaszos, ennek ■ következménye ez. Korrigálható ■ kamera objektívjére helyezett FL-jelű szűrővel (külön kell vásárolni), bár néhány korszerű kamkorderen mintegy harmadikként ezt ■ szűrőállomást is beépítették.

Cikkünket különböző gyártmányú és árú amatőr videós-lámpák képeivel egészítettük ki. Itt legalább láthatók, reménykedjünk abban, hogy előbb-utóbb némelyiket majd meg is lehet vásárolni.

Rák József

Egy „álspotlámpa". Ebben a Kaiser (NSZK) gyártmányú lámpában egy „golyózott" felületű parabolatükör előtt az izzót lehet mozgatni. Optimális helyzetben (a fókuszban) a lámpa mintegy 35 fokos szögben sugároz, ■ másik végponton a szórási szög 80 fok. A lámpatesten bordás fényszóró üveglap, két fényterelő lapka, kézi fogantyú vagy statív csatlakozáshoz menetes csavarhely található. Maximum 1000 W-os izzóval használható. Beépített hűtőventilátora van.

Világítási útiszett. A 41 × 56 × 18 cm-es kis bőrönd általában két lámpafejet, 2 lámpastativot, fényterelő lapokat, 2 pótizzót és egy fehér „esernyőt" tartalmaz, lágy fényű (az ernyőn át) vagy indirekt világításhoz. Két ilyen „bőrönd" már egy komoly stúdió világosítási lehetőségét teremti meg. Ez Kaiser (NSZK) gyártmány, de ■ Reflecta is gyárt ilyen szetteket.

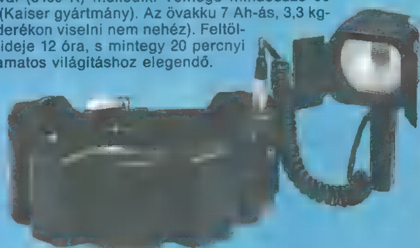

A legegyszerűbb típusú derítőlámpa. Fogantyúja aljárr ■ nemzetközi szabványnak megfelelő csatlakozó van, amellyel a kamera „tetejére" rögzíthető. Lámpaháza mattított alumíniumtükör. 300 W-os (3400 K) izzójának fényét kb. 90 fokos szögben szórja szét. Négy fényterelő lapkája változatos világítási effekteket tesz lehetővé. A fotón mindössze 40 dkg tömegű Kaiser (NSZK) gyártmányú „Videolight 8" típus látható, de a Revue vagy Osram gyártmányúak megszólalásig hasonlítanak ehhez.

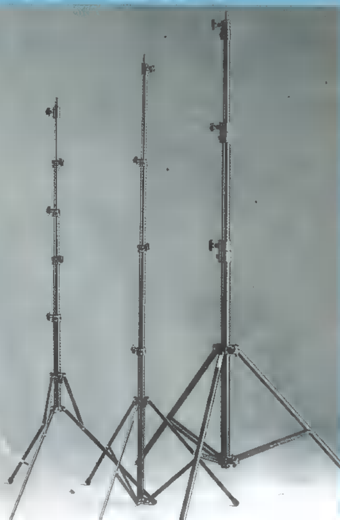
A tajvani Londa-cég VLD–300 típusú akkumulátoros szórt fényű kamerára is csatlakoztatható lámpája. 12 vagy 24 voltos 100 W-os izzóval működik. Súlya 0,5 kg.

Egy övakkumulátorral működő kézilámpa. 12 voltos 100 wattos izzóval (3400 K) működik. Tömege mindössze 90 dkg (Kaiser gyártmány). Az övakku 7 Ah-ás, 3,3 kg-os (derékon viselni nem nehéz). Feltöltési ideje 12 óra, s mintegy 20 percnyi folyamatos világításhoz elegendő.

Lámpastatívok különböző nagyságú lámpákhoz. A legkarcsúbb (baloldali) maximum 1,80 m magasra „húzható" fel, míg a jobb oldali 2,60 m-re. Ezek ■ statívok kis stúdióknak és amatőröknek készültek (Kaiser, NSZK).

Végül egy profi útiszett. A Rank (Anglia) cég 94 × 42 × 26 cm-es erős ládája (a kép tetején) 4 db 800 W-os lámpafejet, fényterelő lapokkal, 3 db komoly statívot, 4 pótizzót, 1 csipeszes lámpafogantyút, lágyító szűrőket tartalmaz. Az egész mindössze 19 kg. Kis stúdióknak és amatőröknek szinte megfizethetetlen.

A FILMKÉSZÍTÉS MŰHELYEI

Nemcsak magánszemélyek tulajdonában van egyre több videokészülék az országban, de úgy látszik, gomba módra szaporodnak ■ filmes-videós klubok is: már legalább 120-at tartanak nyilván. Ezek között persze vannak éppen csak névlegesen működők, és vannak (mintegy 40–50) olyanok, ahol – persze az amatőr jellegből fakadó korlátok között – komoly alkotói-művészi munka folyik. A tatabányai Stúdió 80 amatőrfilm- és videós klub egy ezek közül.

A klub 1980-ban alakult, főként annak az űrnek a betöltésére, amit ■ hetvenes évek végén a hatvanas évek prosperáló klubmozgalmának „lecsengése" jelentett. Papp Károly, az alapítótagok egyike már 1971-től vezetett filmklubot Miskolcon, ■ Nehézipari Egyetemen. Főként az ő elszántságának és az ismert tatabányai költő, Kakuk Tamás lelkesedésének volt köszönhető, hogy ■ Stúdió 80 megalakulhatott. Természetesen kezdetben igen szűkös anyagi-műszaki feltételekkel rendelkeztek, de 1981-ben már sikerült egy önálló film- és alkotóházat létrehozniuk, amelyet a városi tanács támogatott.

Egészen 1985-ig itt dolgoztak, ez az időszak számított a klub aranykorának. Utána a helyi kábeltévé kiszorította őket, és visszaköltöztek az eredeti helyre, a Puskin Művelődési Központba, ahol viszont lényegesen mostohábbak a körülmények: kevés a külön szoba, nagy a zsúfoltság és ■ zaj. Az alkotóközösségnek egy piciny szobája van, amely vágószoba, raktár, társalgó egyszerre. A klub tagjai azonban szemmel láthatóan hozzászoktak a zord körülményekhez, nem panaszkodnak. Sőt, büszkén sorolják az utóbbi években nyert amatőr filmszemlés díjaikat.

Akik ismerősek az amatőr filmesek világában, tudják: vannak tájegységi és országos fesztiválok. Ez utóbbira évente körülbelül 120 film készül az ország különféle műhelyeiben, s ezek közül szigorú szűrőkön keresztül mintegy 40–50 film kerül a szakmai zsűri elé. Ezen filmek közé bekerülhetnek ■ tájegységi szemléken legjobb helyezést elért filmek is. Számos ilyen díjat nyertek a közösség alkotói: Papp Károly és Kakuk Tamás 1980-ban a *Vértesszentkereszt* című filmjükkel, Medgyesi Gabriella *Az utolsó utáni nap* című alkotásával (1981, 2. díj). Az 1985-ös siófoki országos szemlén ugyancsak ő kapta a zsűri különdíját az *Ácsék, a többiek* című filmetűdjéért. Komoly helyezést ért még el az 1984-es tatabányai játékfilmfesztiválon Sulyok Kálmán *Szita, szita* című művével, valamint ugyanő különdíjat kapott 1987-ben ■ *Te leszel a ló* című munkájára. Kollektív tájegységi második díjat nyert 1987-ben Fuksz Lehel és Medgyesi Gabriella három videofilmjével és egy szuper 8-as filmszalagra készült összeállításával. 1986-ban kiváló együttes címet szereztek, majd egy évvel később ■ mintegy 40–50 klub versengésében 2. helyezést értek el.

A klub életében az 1985. év nem csak azért jelentős dátum, mert akkor kellett visszaköltözniük a Puskin Művelődési Házba, hanem mert ekkortól foglalkoznak intenzívebben ■ videós filmkészítési technikával is. Előtte főként szuper 8-as vagy 16-os szalagra forgattak, ezután azonban előtérbe került a video, bár van olyan klubtag, aki egyáltalán nem szereti ezt ■ technikát. Csak egy-két éve használják a videót hosszabb-rövidebb (a hosszabb sem jelent többet 40 percnél) játékfilmek készítésére, de megítélésük szerint még jóval kevesebb ilyen filmet készítettek ezzel a technikával, mint szeretnének.

S hogy miként készülnek ■ filmek? – Szerencsére a művelődési ház és a városi tanács támogat bennünket – mondja Papp Károly (aki egyébként végzettségét tekintve mérnök, jelenleg pedig politikai munkatárs). A különböző fesztiválok díjaiból is gazdálkodhatunk, ezek általában 2 és 6 ezer forint között mozognak. A támogatás persze elsősorban ■ nyersanyagra vonatkozik: év elején leadjuk a rendelésünket, hogy hány kazettára, szalagra, filmtekercsre van szükségünk. A szereplők fi-

Stúdió

zetése, ellátása, utaztatása már ■ mi dolgunk, ez ■ mi zsebünkre megy.

Ahhoz, hogy valaki filmet készíthessen a klubtagok közül, szükség van az egész közösség jóváhagyására, amihez viszont egy előzetesen benyújtott forgatókönyv vagy részletes szóbeli előterjesztés kell. A klub tagjai közösen döntenek arról, hogy ■ film megvalósítására milyen technikai apparátust bocsátanak az alkotók rendelkezésére; amennyiben a közösség nem hagy jóvá egy ötletet (volt már rá példa), az alkotó a saját költségeire így is leforgathatja. Ha viszont a film zöld utat kap, akkor jöhet az operatőr kiválasztása (a klubnak szinte minden tagja ért ehhez a munkához is), majd a színészek megkeresése, időpontok egyeztetése és így tovább. A forgatás végén az esetek nagy részében a vágás a rendező dolga. Márton Erika filmje például (egy ötszereplős, két főszereplős, 20 perces videós játékfilm) már éppen a befejezés, a vágás előtt áll. A stúdiótól ■ film elkészítéséhez egy kazettát, egy kamerát, egy magnót és két nap forgatási időt kapott. Minden egyéb költséget magának kellett fedeznie.

– Eddig inkább dokumentumfilmeket készítettem, de volt néhány játékfilmem is. Elvégeztem a videós műsorkészítő tanfolyamot, amelyen ■ vizsgafilmem Gyurkó László *Lenin, október* című könyvének videós feldolgozása volt. Érdekes módon a közönség sokkal jobban fogadta, mint a szakmai zsűri – mondja Hajdú László, aki „civilben" szerszámkészítő.

– Szerintem – veszi át a szót Medgyesi Gabriella – ezeken ■ műsorkészítő tanfolyamokon zömmel olyan műszaki emberek vesznek részt, akiknek nem sok közük van a filmkészítés esztétikai oldalához. Félek, ha ezek az emberek nem maradnak meg a vállalatoknál, hanem elmennek mondjuk filmkészítő gmk-kba, akkor még inkább rontani fogják ■ már most sem túl magas szintű kínálatot.

A többiek szemmel láthatóan egyetértenek a fiatal lánnyal, aki most felvételizik harmadszor ■ színművészeti főiskola rendező szakára, és már két fordulót sikerrel vett.

– 14 éves korom óta tudatosan készülök ■ filmrendezői pályára – meséli Medgyesi Gabriella. – Ha nem is sikerül bejutnom a főiskolára, akkor is ezen a pályán maradok, mint amatőrfilmes. Az amatőröknek egyébként is számos olyan lehetőségük van, ami a profiknak nem adatik meg.

Nagy László üzemigazgató-helyettes megemlíti, hogy egy profinak szinte lehetetlen lenne leforgatni egy olyan dokumentumfilmet, mint amilyet ő forgatott Tatáról. Ugyanezt támasztja alá ■ csapat korelnöke, a 70 (!) éves Kertész Imre, akinek 6 órás dokumentumfilm éppen úgy van a tarsolyában, mint 3-4 perces játékfilm. – Pusztavámon profik is forgattak – mondja –, de egy helybeli egészen más összefüggéseket lát meg erről ■ területről, ahol 10 év alatt 4 és fél métert süllyedt a falu. Egyébként sok filmet csináltam már ■ móri televíziónak vagy az oroszlányi bányának, és ezekhez mindig kaptak segítőket ■ Stúdió 80-tól.

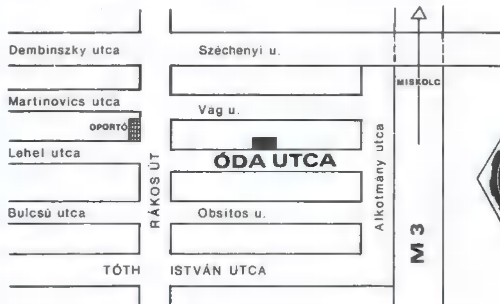
Talán Kertész Imre az, aki a jelenlévők közül leginkább hangsúlyozza, hogy a filmklub elsősorban közösségi lehetőség. Szerinte „egy-egy film elkészítése csupa szórakozás, s az a jó, hogy sohasem csalódik az ember".

A többiek azért egy kicsit más véleményen vannak, bár abban megegyeznek: a szoros kötöttségektől mentes együttlét, a baráti-közösségi szellem valóban meghatározó. De azért nem csak ez, hanem az is fontos, hogy jó filmeket is csináljanak. Sőt Papp Károly nem felejti el megemlíteni a jó értelemben vett üzleti-vállalkozási lehetőségeket sem, amelyek benne rejlenek egy amatőr filmstúdióban. Ilyen vállalkozási lehetőség az is, hogy eddig már több videós filmet készítettek különféle cégek megrendelésére. Mint mondja: ilyen lehetne a városi tévével való szorosabb együttműködés, de ez eddig nem valósult meg. Medgyesi Gabriella szerint azért, mert ■ kábeltévénél dolgozók a közönség helyett döntenek arról, hogy mi kell a közönségnek. Lehetséges, hogy ■ nagyközönség először elutasítaná ■ Stúdió 80 produkcióit, de ez még nem ok arra, hogy ne mutatkozhassanak be a szélesebb nyilvánosság előtt. Gabi szerint az intézmények filmstúdiói egyre inkább ■ technokrata szakemberek kezén vannak és nagyon nehéz másfajta szemléletű filmeseknek labdába rúgni mellettük.

Végezetül arról beszélnek a stúdió tagjai, hogy miként képzelik el további működésüket. Papp Károly szerint rendkívül nagy szükség van a képi látásmód kulturált terjesztésére, és erre kitűnő lehetőséget nyújt a Stúdió 80. Fontolgatják, hogy más művészeti ágak képviselőivel is szorosabb kapcsolatokat építenek ki, abban viszont nemigen bíznak (hiszen az ígéretek eddig sohasem váltak valóra), hogy a mainál jobb technikai-műszaki körülmények közé kerülnek. Ami viszont biztos: fölvették a kapcsolatot az 1987-ben beinduló új gimnáziummal, és szeretnék, ha a 3. és a 4. osztályban fakultációs alapon a videóval kapcsolatos technikai és főként művészi ismereteket taníthatnák – természetesen más szakemberek segítségével.

80

Csizmadia Ervin

CÍM: XV. ÓDA U. 20
Dembinszky utca
Széchenyi u.
Martinovics utca
Vág u.
OPORTÓ
Lehel utca
ÓDA UTCA
Bulcsú utca
Obsitos u.
RÁKOS ÚT
Alkotmány utca
MISKOLC
M 3
TÓTH ISTVÁN UTCA

ÉSZAKPESTI ÁFÉSZ

Erőszak a képernyőn

1908-ban a német hatóságok megtiltották egy játékfilm vetítését iskolai tanulóknak, mert az egyik jelenetében kitépték egy rovar szőrös lábát és szárnyát. 1962-ben mutatták be [illegible] nagy tetszéssel kísérve a *Harakiri* című japán filmet, melynek befejezéseként a hős egy életlen karddal vágja fel saját hasát. 1981-ben egy *Kannibálok* című [illegible] rendezője ellen indult rendőrségi vizsgálat, mert felmerült a gyanú, hogy egy dokumentáris stílusban felvett emberevési jelenet valóságos eseményt rögzített. (A filmet nem tiltották be.)

Más példákat is lehetett volna választani, hogy felidézzük *a tűrési küszöb* történelmi távlatú süllyedését. Az erőszak mind nyersebben, kegyetlenebbül van jelen a képi kultúrában. Kiloccsanó agyvelő, kifordult belek, szénné égő emberek videokazettán még közelebbről élvezhetők, mint a moziban.

A televízió világszerte sokkal tartózkodóbb. Ami moziban, videón már nem is érdekes, az – a speciális kábelprogramok kivételével – rendszerint még mindig túl van azon a határon, amit a tévé képernyője egyszerűen „elbír". A tűréshatár azonban a tévében is bővül, s ami már innen van rajta, annak mennyisége sem érdektelen. Vegyük a sokat emlegetett példát, az amerikai televíziót.

Az egyik leghíresebb amerikai kutatóintézet, a philadelphiai Annenberg School of Communication 13 éven át vizsgálta, hogyan alakult az országos programok főműsoridejében az erőszak mennyisége. 1967 és 1979 között változást nem tapasztaltak. A legnézettebb időben a műsoroknak átlagosan 71 százalékában mutattak be erőszakot – személy vagy tárgy elpusztítását, megsebzését – megjelenítő képsorokat. Egy-egy adásra [illegible] 54 perces műsoridőnként az évek során rendre 4 [illegible] erőszakos akció jutott. Ezekből az adatokból [illegible] kiszámolni, hogy egy felnőtt amerikai [illegible] – ha csak egyetlen műsort [illegible] – [illegible] nem [illegible] – 10 év alatt úgy 13 ezer erőszakos cselekményt lát a képernyőn.

Az amerikai tapasztalatok már csak azért is érdekesek, mert az Egyesült Államok a világ messze legnagyobb televíziós műsorexportőre.

A nyers, kegyetlen erőszakot ábrázoló műsorok iránti való szaporodása [illegible] az elmúlt 80 év [illegible] agresszivitásához. Másfelől napról napra a tájékoztató műsorok erőszakos tartalmain át is. Másrészt persze azokhoz a [illegible] is kapcsolódik, amelyek a képi [illegible] világképéről [illegible] ják. Történelmi elemzés és [illegible] helyett azonban itt most csak egyetlen kérdésre próbálunk válaszolni: milyen hatása van a nézőkre az erőszakot bemutató műsoroknak?

„Árt az valakinek, hogy a *Mad Maxen* vagy egy karatefilmen [illegible] magát? Lehet, hogy még használ is, mert a moziban vagy a tévé előtt vezeti le az ember a feszültségét."

Az ilyen [illegible] szemben [illegible] az a [illegible], ami különböző társadalomban tapasztalt [illegible], hogy a büntetett előéletűek, vagy egyszerűen csak a nagyon agresszívan viselkedő emberek az átlagosnál jóval több erőszakos tartalmú műsort néznek meg. S akad, aki ebből azt a következtetést vonja le, hogy „az erőszakos tartalmú [illegible] ellenes viselkedésre, bűnözésre ösztönöznek".

A tömegkommunikáció kutatásának egyik leggyakrabban választott témája épp a televízióban bemutatott erőszak és az agresszív, társadalomellenes viselkedés összefüggése. S a kutatások legnagyobb része és legjava amerikai tudósoktól származik. Az USA-ban már az 1920-as évek végén elkezdték vizsgálni, hogy milyen hatása van a mozifilmeknek a fiatalok viselkedésére. Az igazi érdeklődés [illegible] a legtöbb kutatási pénz azonban az 1960–70-es évek [illegible] vált érezhetővé, a televízió [illegible] után, [illegible] problémák (pl. a néger negyedek [illegible]) kapcsán. Az 1960-as évek óta Angliában, s részben az NSZK-ban is végeztek ugyanebben a témában néhány igen jó kutatást.

A pszichológiai és szociológiai [illegible] részletesebb bemutatása előtt érdemes röviden megemlíteni két [illegible] következtetést. (Több úgy sem [illegible].) Az egyik: senki sem szól amellett, hogy az erőszakot bemutató műsoroknak semmiféle hatása ne lenne, s kétségkívül semlegesek volnának. A másik biztos konklúzió: a televízió műsora önmagában *soha* nem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] kialakulásához. (Többnyire kétségtelen tény például, hogy az [illegible] egy tévékrimiből merítették [illegible]. Csakhogy [illegible] már azelőtt is a „nehéz fiúk" közé tartoztak.)

A *pszichológiai* [illegible] három területen foglalkozik az erőszak [illegible] következményeivel. A [illegible] szintén arra keres választ, hogy „tanul-e a néző valamit" a szóban forgó műsorokból? Az emocionális [illegible] érzelmi, [illegible] impulzusokat [illegible] az erőszakos [illegible] hogy a [illegible] irányul a kutatás, hogy átveszi-e és kimutatja-e az [illegible] a [illegible] reakciókat, amiket a műsorokban látott.

A pszichológiai kutatások rendszerint [illegible] azonosult [illegible] távú hatásokat [illegible] (A rövid táv itt néhány napig vagy [illegible] jelent.) A vizsgálati alanyok többnyire iskolás korú gyermekek voltak, abból a meggondolásból kiindulva, hogy a 0–10 éves kiskorúak kialakulatlan személyiségére a képi erőszak minden bizonnyal nagyobb befolyással van, ha van, mint az idősebbekre. A kutatások lényegében három elmélet igazolásával, illetve cáfolatával foglalkoztak.

A [illegible] azt tételezték fel, hogy a televízióban látott erőszak egyfajta pótlék vagy gőzszelep funkciót tölt be. Vagyis az ilyen műsorok megnézése csökkenti az egyénekben erőszakos megnyilvánulásra való [illegible] hajlandóságot, mert a közönség tagjai kiélik [illegible] [illegible]. Egyszerűbben, a [illegible] [illegible] az [illegible], hogy [illegible] [illegible] [illegible], ha az emberek agresszív tartalmú műsorokat néznek, mert [illegible] [illegible] [illegible] erőszakos cselekedeteik. A [illegible] [illegible] a feltevést *nem igazolták*. (Mondjuk, [illegible] még nem [illegible] az emberben a [illegible] „[illegible]" szemben az erőszakos [illegible], ha azt látja a képernyőn, hogy ott az „[illegible]" tartozó emberek [illegible] a [illegible].)

A [illegible] azt [illegible], hogy az [illegible] műsorok azért csökkentik az [illegible] való hajlandóságot, mert az [illegible] az erő- ▶

szak következményeit, és szorongást, félelmet támaszt bennük afelől, amit visszanézve kaphatnak saját agresszivitásukért. A vizsgálatok a gátló hatás érvényesülését sem igazolták.

Számos [illegible] igazolódott viszont az utánzásra ösztönző [illegible] feltevéssel. Ennek értelmében – bizonyos körülmények között – az erőszakos cselekvések látása bátorítóan hat az agresszív magatartásra. Mik ezek a körülmények?

Igen fontos előfeltétel, hogy a néző *frusztrált* legyen, vagyis elkeseredett, [illegible] dühös, sértett, feszült. Másrészt, azokat az erőszakos [illegible] veszik át, utánozzák, amelyeket [illegible]*leg* [illegible] mutatnak be a műsorban. Így aztán a filmben *megjutalmazott* vagy akár csak büntetés nélkül hagyott agresszivitásnak nagyobb az ösztönző, bátorító hatása. Különösen akkor, ha a képernyőn látott szituáció *hasonló* a vizsgált személy valóságos, konkrét helyzetéhez. S végül, nagyobb valószínűséggel lép fel az erőszakos reagálás, ha a filmben látott „áldozat", „vesztes" hasonló a laboratóriumban vizsgált személy „[illegible]".

Mindez [illegible] sem vezet vaskövetkezetességgel az erőszak utánzásához, az agresszivitás növeléséhez, de igencsak növeli a valószínűségét. *A laboratóriumban!*

Ez nagyon fontos, hiszen a valóságban számos olyan tényező játszik még közre, amely a laboratóriumi kísérlet [illegible] körülményei között nem fejtheti ki a hatását. Csak néhány példát említve.

Mind a kísérletek során, mind a hétköznapi megfigyelések szerint az erőszakos filmek [illegible] töltik el a [illegible]. Főként, ha nézés közben nem ül mellette, nem [illegible] az [illegible] például az édesanyja [illegible], ez a valóságban is elég ritka.)

A pszichológiai kísérletekből az is kiderült, hogy az erőszakos filmektől a gyerek (s a felnőtt is) „átveszi", megtanulja az agresszív [illegible] formáit. Még akkor is, ha ténylegesen cselekvésében ezt nem is alkalmazza. Ám, ha bátorítást, [illegible] környezetétől, akkor megváltozhat a helyzet.

A pszichológiai kísérletekben oly fontosnak [illegible] a valóságban. A rossz, feszült, kiegyensúlyozatlan családi környezet vagy az iskolai kudarcok, a „többszörösen hátrányos társadalmi helyzet" (magyarul: szegénység) mind-mind [illegible] a maga „fegyver" a [illegible]vekvő [illegible] – [illegible] az agresszivitás fokozódását váltja ki.

S mégsem lesz minden ilyen [illegible] antiszociális [illegible], még kevésbé bűnöző. S nem csak azért, mert a filmes erőszak világa (pl. a milliomosok világa, a Vadnyugat, egy háború, a világűr) [illegible] különbözik a nézők [illegible] valóságos életkörülményeitől. A társadalomban számos olyan [illegible], bűntető mechanizmus, a [illegible] ket [illegible], jutalmazott [illegible] terelő eljárás működik, amelyek együttesen [illegible] a [illegible].

[illegible] lehetne [illegible] hogy mindegy, mennyi agresszió, brutalitás jelenik meg a képernyőkön. Egyrészt, úgy tűnik, hogy a *rengeteg* erőszakos [illegible] nézése azért [illegible] tízéves [illegible] is [illegible] van a [illegible] személyiségére. S van ennél általánosabb ok is az aggodalomra.

A szociológiai elemzések [illegible], hogy az emberek nem pusztán egy-egy műsort néznek a televízióban, hanem általánosabban a *televízió világát is* tapasztalják. A [illegible] világ számtalan [illegible], összefüggéseiről az ember sohasem szerez személyes tapasztalatot, ám annál több televíziós benyomást. Egyszerűbben, a világot olyannak látjuk, amilyennek [illegible] a televízió révén.

Így aztán a televízióban látott erőszak úgy jelenik meg, mint a valóságban ténylegesen létező erőszak. [illegible] hosszú idő alatt [illegible] az emberek érzelmi [illegible] az agresszióval szemben a [illegible] az [illegible], mint [illegible] természetes jelenséghez. Elfogadott [illegible] színében tűnhet fel, hogy valaki [illegible] egy [illegible] más, hasonló eredményre vezető [illegible]. A világ egy [illegible] teli [illegible].

Mindez [illegible] igazolt kutatási tapasztalat. A [illegible] is a magyar helyzet [illegible] nem az [illegible] a [illegible]ja. A Magyar Televízió [illegible] az. De a [illegible] szembe kell nézni.

Nem mindegy, mi jelenik meg a képernyőn [illegible] vagy sugárzott műsorból. Az [illegible] kalandfilmek nem [illegible] időtöltések.

LÁTOM, TE IS FELVESZEL MINDEN CSALÁDI ESEMÉNYT...

Az aluszékonyságtól a világforradalomig: avagy a televízió „hatásai"

A televízióról beszélgetve szinte mindig arról *megy a szöveg*, hogy milyen „hatása" van a műsornak. Akár úgy, hogy „már megint nagyon rossz volt" az előző esti adás, akár pedig [illegible].

A kisiskolások álmosak, nyugtalanok az előző esti krimitől, mondják a pedagógusok. A televízió csökkenti a születendő gyermekek számát. (Vagy 20 éve egy nagy áramszünet New York környékén [illegible] ért el.) Az [illegible] Budapesten [illegible], mikor ér véget a [illegible] a [illegible] – [illegible] hallani egy [illegible] vezetőtől.

A televízió [illegible] az [illegible] a [illegible], mondják egy[illegible] az [illegible], [illegible] egy másikuk [illegible], hogy növeli a könyvek vásárlását és kölcsönzését. Egyszer nálunk [illegible], hogy „A televízió hizlal". (Persze, hiszen aki naponta 3-4 órát [illegible], az kevesebbet mozog, mint aki nem [illegible] a [illegible].) A [illegible] Szukarno, Indonézia elnöke pedig azt [illegible], hogy a televízió [illegible] előre lendíti majd a forradalom ügyét, mert az amerikai műsorokból a [illegible] [illegible] mennyire szegények.

Oldalszámra lehetne folytatni a jó megfigyeléseket, a [illegible], amit a televízió „hatásai"-ról írtak, mondtak. Könyvtárat tölthet meg a szakirodalom, amit [illegible] szerzők a hatásokról vagy 40 év alatt megírtak. S közben világossá vált legalább két dolog.

Az egyik az, hogy [illegible] *általában* [illegible] a „televízió hatásairól". Egyszerűen azért, mert a [illegible] sokféle van jelen. A nemzetközi politikában és az [illegible] divatok [illegible], a modern [illegible] és az [illegible] módszerek [illegible], a napi időbeosztás [illegible] és a nemzeti kultúra ter[illegible] mind mások és mások a televízió következményei.

A legnagyobb érdeklődés persze a pszichológiai és a szociológiai következmények iránt mutatkozik. Hogyan játszik közre a televízió az [illegible]sében, a [illegible] változásában, az emberi viselkedésben és a [illegible] kapcsolatokban, a jóról és rosszról alkotott [illegible]ban? Hogyan befolyásolja az egyéneket és miképp a [illegible] közösséget? Milyen [illegible] egy-egy televíziós műsornak, s milyenek az évtizedek során [illegible] műsorfolyamoknak?

S itt a pszichológiai és szociológiai kutatások kapcsán [illegible] egy másik fontos tény. Az [illegible] televíziós hatásokat sokkal [illegible], [illegible] és főleg *bizonytalanul*, mint ahogy azt [illegible]mikor gondolták.

A dohányzás és a [illegible] között [illegible] kapcsolatok vannak, s ezek jól bizonyíthatók. Mert [illegible] az [illegible]

pének. Legalábbis azokhoz a lenyűgözően képes, amelyek közrejátszanak a tévénézés és az agresszív viselkedés közötti összefüggés kialakulásában vagy épp elmaradásában.

S ha lassan is, de gyűlnek a mozaikszemcsék. Például [illegible] [illegible] bizonyosodott, hogy a képernyőn megjelenő erőszak – alapjában véve – ártalmas a [illegible] egészségre."

Képtelefont már az vesz, aki akar

A képtelefon már nem álmok, hanem [illegible] [illegible], amit a kedves vásárló kérésére levesznek a polcról, becsomagolnak és számláznak. Akár Bécsben is, a Mariahilferstrasse [illegible] üzletében is. (A pontos cím a szerkesztőségben.)

Az itt látható szupertelefon nem csupán a beszélgető partner képét mutatja, hanem számos más szolgáltatást is kínál. A naptár, az időjelzés és (váratmas [illegible] esetére) az ébresztő természetesen bele van építve, akárcsak az automatikus hívásismétlés. Használható még modemként, a lakás felügyeletet ellátó megfigyelő kameraként, míg a [illegible] kéteres vezetéken lehet vele digitalizált video [illegible] továbbítani.

Mindez csupán 15 000 schilling ([illegible]), természetesen [illegible]. Ezért az [illegible] a [illegible] is megéri, az [illegible] nem is beszélve.

A magyar telefonhálózaton egy ilyen készüléket nem lehet használni. De [illegible], hogy „nekem már ilyen is van", arra tökéletesen megfelel.

Videobagoly az éjszakában

Egyik-másik országban, például az Egyesült Államokban már igen hosszú ideje megszokott dolog, hogy az éjszaka minden percében van tévéadás, mindhárom országos hálózaton. Angliában tavaly ősz elején tért át néhány kereskedelmi televízió a 24 órás sugárzásra.

„Ki néz valaha televíziót éjjel kettőkor?" Az [illegible] akaratlanul is feltett, hitetlenkedő kérdésére elég meglepő válaszokkal szolgált az angol [illegible] televíziók megbízásából végzett felmérés. A vizsgálat során nem feledkeztek meg a videózásról sem.

Egy hét alatt a [illegible] felnőttek közül 41 százalék nézett legalább egyszer tévét például éjfél és fél 1 között. 16 [illegible] 1 és fél 2 között is ült a képernyő előtt, s még egy órával később is a [illegible] [illegible] 7 százalékuk. Egyetlen összehasonlítás is jól érzékelteti, hogy az éjszakai [illegible] milyen széles körű a britek között. A vizsgált [illegible] 13 százaléka nézett valamennyi egy hét alatt a reggeli [illegible] fél 7 és 7 óra között.

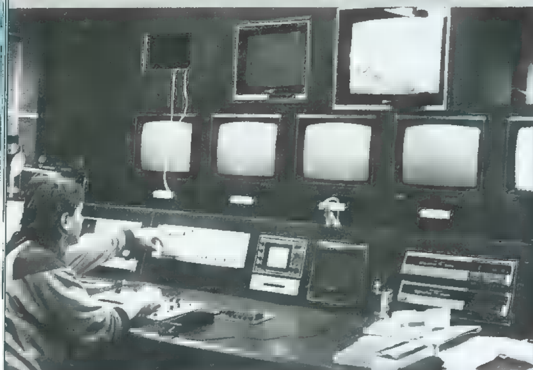
A [illegible] aránya [illegible] sebbnek [illegible]. (Tavaly decemberben a képmagnóval rendelkező háztartások aránya már jóval 50 százalék felett volt Nagy-Britanniában.)

Éjfél és fél 1 között az emberek 8 [illegible] le magának [illegible], illetve vásárolt, kölcsönzött videoműsort. Ez az arány fokozatosan csökkent, de még fél 2 és 2 között is 3 százalékot tett ki a [illegible].

A tévé- és [illegible] többsége egyedül élő, fizikai foglalkozású férfi, különösen sok közöttük a 16-24 éves.

Eurosport műholdtévé

Május elején megalakult az Eurosport elnevezésű nemzetközi televíziós vállalat, amely távközlési műholdról fogja beszórni [illegible] [illegible] és hirdetésekkel. Úgy tervezik, hogy már a szöuli olimpiai játékok idején megkezdik a sugárzást. A nemzetközi vállalkozásban 17 nyugat-európai televízió vesz részt, közöttük a News International, a Sky Channel tulajdonosa is.

Nyíradás indul!

– Maguknak csináltak konkurenciát! A kutya sem nézi ezentúl ■ városi televíziót!

Sokan vélekedtek így Nyíregyházán idén áprilisban. Húsvéttól ugyanis ■ Sky Channel adását is venni lehet a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt 12 ezer háztartásban.

Mint általában, a kishitűeknek most sem lett igazuk. A városi tv tizenegy tagú stábja bízott abban, hogy minden csoda három napig tart, s az ősi bölcsességben nem kellett csalódniuk. Nem sokkal az égi csatorna megnyitása után, az egyik lakótelepen találtak egy négy év körüli fiúcskát, aki szemmel láthatólag elveszett. Bemutatták a helyi tvben, s alig tíz perc múlva rengeteg telefonáló jelentkezett, hogy ismeri a gyermeket. A szülők szomszédja átszólt az édesanyának, ■ a kaland szerencsésen véget ért.

– *Eszem ágában sincs azt állítani, hogy nem jelentenek számunkra kihívást ■ műsorszóró műholdak* – vélekedik Haskó József stúdióvezető. – *Mégsem félünk tőlük. Ezért májustól már a TV-5 és a Super műsorát is nézhetik a nyíregyházi kábeltelevízióban a polgárok. Hogy miért bízunk ennyire magunkban? Ennek több összetevője van. Az egyik, hogy sajnos ■ nyelvismeret szintje ■ megyeszékhelyen semmivel sem jobb az országos átlagnál. Egy idő után, főleg ha olyan jellegű a műsor, zavaró, hogy ■ néző nem ért belőle egy szót sem. Másrészt az állampolgárok gondjairól, örömeiről nem az égből, hanem innen a földről, mi számolunk be. Így bizton számíthattunk és számíthatunk arra, hogy ■ nyíregyháziak nem fogják reggeltől estig kizárólag azt figyelni ■ képernyőn, hogy ■ pankrációs bajnokságon miként gyűri le ellenfelét a Pampák Öldöklő Bikája.*

A külföldi tapasztalatok egyébként is azt mutatják, hogy egyre inkább fölértékelődnek a helyi televíziós hálózatok. Az NSZK-ban például jó ideig központosítgattak, s most éppen ellenkező tendencia figyelhető meg. Szinte minden kisebbnagyobb város rendelkezik saját stúdióval.

A kísérletezéstől a Nyírségben amúgy sem idegenkednek. *Tisztelt városlakó* című közérdekű műsorukban ■ különböző új rendeleteket, szabályokat olvasták fel a tanács tisztségviselői. Előfordult persze, hogy némelyik közlemény hosszúra és unalmasra sikeredett, ilyenkor azt kicsit megvágták. Akadt olyan osztályvezető, aki mindezt később nehezményezte. Ma még általában jellemző, hogy a vezetők nem tudnak jó értelemben véve szerepelni. Ez azonban elsősorban gyakorlás kérdése.

A nyíregyházi tévések azt vallják, hogy elsőrendű feladatuk ■ közvélemény hiteles tájékoztatása szűkebb pátriájuk eseményeiről, az őket érintő döntésekről. Ezért kameráikkal például megjelentek a városi tanács ülésein is. A lakosság végre szemtanúja lehetett, hogy képviselői miként foglalnak állást, hogy zajlik egy szavazás. Jó néhányan lehettek olyanok is, akik ■ televízióban látták először, hogyan is néz ki a város tanácsterme. Ezzel a lépéssel is nyitottabbá vált ■ népképviseleti testület tevékenysége.

– *Nekünk egyébként szerencsénk volt a tanáccsal* – emlékezik az egyik alapító atya, Márföldi István műszaki vezető. – *Még 1982–83-ban Kéry Péter videotechnikus-operatőr barátommal kezdtünk kacérkodni a gondolattal, hogy Nyíregyházán is létre kellene hozni a városi televíziót. El is mentünk tapasztalatcserére Pécsre, Szegedre, ahol már működtek ilyenek. Csernusi Endre, sajnos már meghalt, a tanács akkori tanácselnökhelyettese fölfigyelt ránk, néhány helyre elkísért minket, és látta, hogy a városi tv beilleszthető a tanács és ■ lakosság közötti kapcsolattartásba, ■ koncepciók megvitatásába.*

A hőskorban még kölcsönszereléssel dolgoztak, VHS technikával. HVC 3000 Betamax SLT 7-es asztali géppel, a vízügyesek JVC GX N 7-es kamerájával. A vágás ■ Bessenyei György Tanárképző Főiskolán történt, miután U-Matic rendszerre fordították a felvételeket. Az együttműködés hamarosan felbomlott, s azt követően Debrecenbe jártak át editálni. A kész műsorokat azután U-Matic-ról visszaírták VHS-re. A minőség? Akkoriban, 1985-ben az volt a fontos, hogy havonta egyszer egy óra műsoridővel megindult az adás.

– *Gyakran két napig végeztük az utómunkálatokat, úgy, hogy egy szemhunyást sem aludtunk* – folytatja a műszaki vezető. – *Magától értetődően a munkánkért egy fillért nem kaptunk, sőt a megyei és városi művelődési ház egyik helyiségét is kizárólag munkaidő után vehettük igénybe. De bármilyen hihetetlenül hangozzék, mi lelkesedésből csináltuk, és csak azok maradhattak meg mellettünk, akik hasonlóképpen gondolkoztak. Két évvel ezelőtt lettem harmadmagammal főállású városi televíziós. Tavaly növelhettük létszámunkat, újabb operatőrt vehettünk fel, így most Kéry mellett egy tehetséges fiatalember, Horváth Tamás dolgozik a kamerákkal.*

Haskó ma már mosolyogva meséli, hogy annak idején ■ mosdókagyló elé egy barna függönyt akasztottak, s mindenki az előtt beszélt ■ kamerába. Néhány hónapja ■ Váci Mihály Megyei és Városi Művelődési Központ padlásterébe, a volt népművészeti stúdióba költözhettek be. A városi tanács három év alatt 34 millió forintot szán ■ helyi televíziózás fejlesztésére. Ennek valamivel több mint a fele jut ■ tv-stúdióra és ■ technikára. Az üveg válaszfal, a szigetelő, hangelnyelő már kész. Pillanatnyilag három kamerájuk van; valamennyi Sony; egy M3-as DXC 3000-es és L820-as. Ehhez rendelkeznek két hordozható VO 6800-as magnetofonnal. Beszereztek egy Sony SEG 2000-es képkeverőt, Time Base Correctort és FOR-A 400-as vezérlőpultot. Az operatőrök 67 darab KCA egy órás és 100 húszperces kazettát használnak.

Technikailag jelenleg az egyik legjobban felszerelt városi televízió a nyíregyházi. A gondot

csupán az jelenti, hogy [redacted] gyárilag megadott ezer üzemórán a videokamerák már rég túlvannak.

– *A technika mégsem minden* – vélekedik Kéry Tamás. – *Az egész stáb munkáját is dicséri, hogy a Magyar Televízió Híradója, vagy az Ablak műsora a legtöbb anyagunkat elfogadta. Tudomásul vesszük, hogy egyelőre nincs több pénz, csináljuk, ahogy tudjuk.*

A maradék milliókból tovább épül [redacted] kábelhálózat, de [redacted] tanács már csak a gerincvezeték fektetéséhez járul hozzá. A háztartások 1800-3000 forintért csatlakozhatnak rá.

A nyíregyházi városi tv minden hónap második és negyedik hétfőjén jelentkezik másfél-kétórás műsorával. A tervek szerint esetleg kevesebb műsoridővel, de még idén minden hétfőn lesz adás. Aki nem sajnál havonta kifizetni 40 forintot, az [redacted] mozicsatornán hetente két filmet is megtekinthet.

– *Nem szeretnénk leragadni egyfajta stílusnál* – foglalja össze ars poeticájukat Haskó József. – *Eddig igyekeztünk magazin jellegű összeállításokat adni, de folytatjuk a fórumokat is, készítünk tematikus és szórakoztató műsorokat. Már kazettán van a Móricz Zsigmond Színház néhány produkciója a művészetkedvelők számára. Az évi 2,5 millió forintos költségvetésünkhöz pedig erőnkhöz mérten szeretnénk hozzájárulni. Hirdetéseket közlünk percenként 3000 forintért, de nem csupán sugárzunk, készítünk is megrendelésre. Az más kérdés, hogy a tavalyi tiszta nyereségünk 110 ezer forint volt, amiből nagyjából tíz darab 60 perces kazettát vásárolhatunk.*

Esteledik. A stúdióhoz vezető csigalépcsőn egyre több láb dobog fölfelé. Néhány perc múlva [redacted] képernyőkön megjelenik [redacted] nyíregyházi városi televízió monoszkópja. Adás indul!

Bihari Tamás

Sztereó? Monó?

Sokakban vetődik fel [redacted] kérdés, vajon sztereó vagy monó hanggal lehet fogni [redacted] Magyarországon engedélyezett három, távközlési műholdról érkező televíziós műsort. Eredetileg a Sky Channel és a Super Channel sztereóban, a TV-5 monóban közvetíti adását. Egyedi műholdvevő rendszerrel sztereóban is fogható [redacted] program, ha a rendszer beltéri egysége például Grundig STR 201-es vagy RC-200-as [redacted] áll. [redacted] berendezésnek AV kimenete van, s átalakítókábellel csatlakoztatható sztereó televízióhoz vagy sztereó rádióhoz. Ahhoz tehát, hogy sztereóban lehessen élvezni az adást, elegendő monó tv-készülék is, ha a hangot nem a televízióhoz, hanem a hi-fi toronyhoz kötjük.

[redacted] helyzet azokban [redacted] otthonokban, ahová [redacted] nagy közösségi antennarendszer segítségével érkezik a műsor. Ugyan [redacted] hangjelek még sztereóban érkeznek [redacted] antennához, de az OIRT hangnormás rendszer hangfrekvenciasávja már [redacted] monóban tudja továbbítani a hangot, mert az OIRT szabvány sztereóban még nem létezik, s erre [redacted] nagy költségek miatt nincs is reális remény. Így tehát hiába vásárol valaki sztereó televíziót, hogy két hangcsatornán élvezhesse lakásában [redacted] égi műsorokat, ez reménytelen vállalkozás, [redacted] a hang- és képjelek nagyközösségi rendszeren keresztül érkeznek.

F. T.

Mire jogosít a műholdvételi engedély?

A szerkesztőségünkhöz érkező levelek és telefonhívások tanúsága szerint is sok a bizonytalanság, [redacted] félreértés a távközlési műholdakról érkező adások közösségi és egyéni vételére vonatkozó szabályokkal kapcsolatban.

A szabályok nem ismerésének nyilvánvaló oka, hogy a posta a közösségi használatú távközlési műholdvevő berendezések üzemeltetésére jogosító engedélyeket – [redacted] hozzájuk tartozó működési feltételekkel együtt – többnyire [redacted] nagyközösségi rendszereket fenntartó társaságoknak adja meg. Így az állampolgároknak általában nincs lehetőségük megismerni [redacted] részletszabályokat, leszámítva azt a csaknem félezer esetet, amikor közvetlenül magánszemélyek, illetve kisközösségek kaptak [redacted] postától üzemeltetési engedélyt.

A Magyar Posta Rádió- és Televízióműszaki igazgatóságának Frekvenciagazdálkodási Irodája által kiadott engedély a hatályos nemzetközi megállapodások és a hazai rendelkezések értelmében jelenleg [redacted] következő műholdas műsorok vételére vonatkozik: az angol *Sky Channel*re és *Super Channel*re, valamint a francia-kanadai *TV-5*-re. Az év végére állítólag megállapodás születik az *RTL Plus* vételéről, de [redacted] *TV Skandinaviá*val is folynak a tárgyalások.

Az engedély szövege szerint: „tilos azoknak a műsoroknak [redacted] vétele, amelyekre az engedély nem vonatkozik, továbbá tilos a műsorokról nem saját célú felhasználásra videofelvétel készítése. Tilos [redacted] műsorok sokszorosítása, nyilvános közlése. A műsorokat nyilvános helyre leágaztatni tilos." E sok tiltás indoka az, hogy [redacted] nyilvános közlést a műsortulajdonosok kereskedelmi felhasználásnak értelmezik – mivel általa növekedhet az intézmény forgalma –, és ennek már szigorú szerzői jogi következményei lehetnek. A szabályok értelmében nyilvános helynek minősülnek többek között [redacted] közintézmények, a vendéglátóipari egységek, a művelődési házak, továbbá azok a klubok, amelyeknek programjait, rendezvényeit bárki szabadon látogathatja.

A műsorokat [redacted] vétellel egy időben, mindennemű változtatás, vagy megszakítás nélkül kell szétosztani. A műsor az elosztóhálózatban csak az állandó jelleggel erre kijelölt csatornán vihető át. További előfizetők részére a műsort csak [redacted] posta engedélyével szabad leágaztatni, ami a kiadott engedély módosítását teszi szükségessé. Az engedély feltételeit módosítja [redacted] is, ha a kapcsolatos nemzetközi megállapodások feltételei megváltoznak, vagy azokat esetleg felmondják. A Magyar Posta a szerződésmódosításokból eredő károkért nem felel. A posta felelőssége nem terjed ki a műsorokban előforduló esetleges zavarokra, megszakadásokra, a sugárzási paraméterekben és [redacted] kódolásban beálló esetleges változtatásokra sem.

A Magyar Posta a távközlési műholdvevő felügyeletét látja el, amely kiterjed a vonatkozó nemzetközi megállapodások figyelemmel kísérésére, az ezekben előírt adatszolgáltatásra, a berendezés műszaki paramétereinek és állapotának ellenőrző vizsgálatára, valamint [redacted] felhasználás szabályosságának és jogosságának ellenőrzésére.

A felügyeletért a posta az engedélyhez mellékelt adatlap szerinti díjat számlázza. A díjfizetési kötelezettség az üzembe helyezést követő hónap elsejétől esedékes, és [redacted] rendszer minden egyes leágazására vonatkozik, függetlenül attól, hogy az előfizető kívánja-e venni az engedélyezett programokat, vagy sem. A postai felügyeleti díjon felül azonban tilos az engedélyben szereplő műsorok vétele után további csatlakozási díjat megállapítani és beszedni. Ez nem vonatkozik a rendszer létesítésére és fenntartására, az esetleges külön szolgáltatásokra (például mozicsatornára), valamint [redacted] Szerzői Jogvédő Hivatal által csatlakoztatott háztartásonként 2 forintban – megállapított és beszedett szerzői díjra.

Azt sem árt tudni, hogy az engedélyes köteles lehetővé tenni a berendezés rendeltetésszerű használatának ellenőrzését és [redacted] méréses ellenőrző vizsgálatok elvégzését.

A fenti szabályok megszegése – ha súlyosabb elbírálás alá nem esik – az egyes szabálysértésekről szóló 17/1968. (IV. 14.) Korm. számú rendelet 63. §-a szerint szabálysértésnek minősül, amelyért az engedélyes a felelős. Az idézett jogszabályhely értelmében aki rádió, televízió adó- vagy vevőberendezést – a kizárólag műsorvevő készülék kivételével –, továbbá mikrohullámú összeköttetést engedély nélkül létesít, megszerez vagy üzemben tart; vezeték nélküli távközlési berendezést [redacted] Magyar Posta által kijelölt frekvenciasávtól eltérő más frekvenciasávban üzemeltet – háromezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

Kiss Zoltán

SIKERLISTA

A Mokép Videotéka legsikeresebb filmjei

(VI., MAJAKOVSZKIJ U. 40.)

Halálos angyalok
(hongkongi akciófilm), r.: Pao Hsueh-Li
Könyörtelenek
(olasz kalandfilm), r.: Sergio Corbucci
Infraember
(hongkongi sci-fi akciófilm), r.: Hua Shan
Téli gyilkosságok
(amerikai krimi), r.: William Richert
Diploma előtt
(amerikai filmkomédia), r.: Mike Nichols
Szerelem második vérig
(magyar film), r.: Dobray György
Marco Polo
(hongkongi akciófilm), r.: Chang Cheh
Menekülés New Yorkból
(amerikai sci-fi), r.: John Carpenter
Producerek
(amerikai filmszatíra), r.: Mel Brooks
A Jávor
(magyar film), r.: Bán Róbert
A köd
(amerikai sci-fi), r.: John Carpenter
Asterix 12 próbája
(francia rajzfilm), r.: Albert Uderzo, René Goscinny
Piedone Egyiptomban
(olasz kalandfilm), r.: Steno
Rablás
(amerikai bűnügyi film), r.: Peter Yates
Éjszakai jövevények
(angol film), r.: Michael Winner
Sorscsapás
(francia bűnügyi film), r.: Jose Giovanni
Shantungi bokszoló
(hongkongi akciófilm), r.: Chang Cheh
Az én kis falum
(csehszlovák filmvígjáték), r.: Jiri Menzel
A rendőrnő
(olasz filmvígjáték), r.: Steno
Lolka és Bolka meséi
(lengyel rajzfilm), r.: Bronislaw Zeman

Két karrier – egy szerep csak videón

VOLT EGYSZER EGY [redacted]

Treat Williams annak a filmnek a főszereplője, amely várhatóan közönségsikerre számíthat [redacted] kölcsönzők körében, s amely csak videón látható, moziban nem mutatják be. A népszerű sztár ezúttal egy legendás hős szerepét játssza el, akinek neve ma is fogalom a sportot, főleg az ökölvívást kedvelők körében. Jack Dempsey annak a magányos hősnek a megtestesítője, aki nagyon kis emberként kezdte, kemény munkával jutott fel [redacted] csúcsra, s szerezte meg a világbajnoki címet mint nehézsúlyú profi ökölvívó.

Coloradóban született, s 1911-ben indult el Salt Lake Cityből, hogy meghódítsa a világot. Kezdetben kocsmákban verekedett – pénzért. 1915-ben jutott el először New Yorkba, de akkori próbálkozása nem járt sikerrel. Visszatért Kansas Citybe, [redacted] keményen edzett tovább. 1917-ben Jack Kearns elvállalta menedzselését. 1918-ban legyőzte „Ágyúnaszád" Smith-t, s végül 1919-ben sor került az akkori profi világbajnok, Jess Willard elleni küzdelemre. Ez a meccs örökre bevonult [redacted] boksztörténetbe.

Dempsey már az első menetben hétszer kiütötte [redacted] világbajnokot, aki mindig talpra állt, s utoljára a gong mentette meg. Még két menetet bírt, a negyedik előtt azonban bedobta a törülközőt. A teljesen esélytelennek számító Dempsey – aki [redacted] kilóval és 14 centivel volt kevesebb illetve alacsonyabb ellenfelénél, – álmai valóra váltak.

Ezután Hollywoodba ment, ahol több filmben kamatoztatta tudását, de természetesen ezek a szerepek nem elégítették ki. Pályafutása alatt mindenkit legyőzött hallatlan dinamizmusával. Marcangolónak, vagy Pörölynek nevezték. Nagyobb kihagyás után, 1926-ban állt újból a ringbe, [redacted] ír származású Gene Tunney volt az ellenfele. Dempsey nem [redacted] legjobb formában volt (állítólag enyhén meg is mérgezték), elvesztette a mérkőzést, s ezzel együtt a világbajnoki címet is.

1927. szeptember 22-én, Chicagóban került sor a visszavágóra. Dempsey megpróbálkozott azzal, ami addig senkinek sem sikerült, vissza akarta szerezni a világbajnoki címet. Gene Tunney szemmel láthatóan jobb volt, ám Dempseynek sikerült kiütnie a hetedik menetben. Mégis elkövette életének legnagyobb és legvégzetesebb hibáját. Akkor lépett ugyanis életbe [redacted] bály, miszerint K. O.-nál a semleges sarokba kell állni, míg [redacted] bíró számol. Ezt Dempsey egyszerűen elfelejtette, majd a bíró tuszkolására nagy nehezen odament. Közben eltelt öt másodperc, s ez elég volt arra, hogy Tunney összeszedje magát. A tízmenetes mérkőzést Gene Tunney egyhangú pontozással nyerte meg.

Az 1983-ban készült filmet Jack Dempsey és felesége könyvéből Gus Trikonis rendezte és [redacted] főszerepet Treat Williamsre bízta, aki kitűnően oldotta meg ezt az egyáltalán nem könnyű feladatot, s nemcsak mint színész, hanem mint ökölvívó is megállja a helyét. A Connecticutben született fiatal színész Pennsylvaniában tanult, [redacted] nyaranként a közelben működő Fulton Repertory Companyval dolgozott. A szerencse Manhattanban mosolygott rá, amikor beugró színészként szerepet kapott a Broadway akkori nagy sikerében, [redacted] *Grease*-ben. Kisebb film-

HAIR

szerepeket is kapott, Milos Forman mégis itt figyelt fel rá, a osztotta rá Berger szerepét a *Hair*ben. Ezzel elindította a karrier útján. Azóta több filmben is láthattuk. Játszott Spielberg alkotásában *Meztelenek és bolondok*-ban, jelenleg éppen a moziműsoron szerepel Richard Lester filmje a *Ritz fürdőház*, láthatjuk *A város hercegé*ben és hamarosan bemutatásra kerül először vásznon, aztán videón is Sergio Leone régen várt, kitűnő filmje a *Volt egyszer egy Amerika*, amelyben Robert De Niro a főszereplő, de neki is jelentős szerep jut. Csak videón jelenik meg még ebben az évben a *Gyulladáspont* című amerikai film, melyben Kris Kristofferson a partnere.

HÍREK

Képsorrend – kívánságra

Számítógéppel vezérelt képmagnórendszert fejlesztett ki az Alsó-Tápió-menti Áfész ipari részlege Intellrobot cég és az ORION Műszaki Fejlesztő Leányvállalata. A berendezés fő része egy olyan hardverelem, amely kommersz képmagnóba is beépíthető s ezáltal azt a számítógép segítségével lehet vezérelni. A képmagnóra felvett videoanyag különböző részletei tetszőleges sorrendben mutathatók be, miközben az egyes filmrészletek (snittek) lejátszása között a számítógép segítségével a képernyőn szöveges vagy grafikus információk is megjeleníthetők. Egy adott snitt kiválasztása függhet attól is, hogy a számítógép által felajánlott menüpontok közül a felhasználó éppen melyiket választja (interaktivitás).

A CCVR-rendszer gyakorlatilag két összekapcsolt részrendszerre tagolódik: a képmagnóra és a számítógépre, amelyek között (az összekötő kábelen kívül) a tévékészülék létesít kapcsolatot, amelyen váltakozva, filmrészletek és számítógépes feliratok jeleníthetők meg. A rendszer „szellemileg" is két részből áll: a szokásos módon képmagnóval rögzített filmanyagból és egy speciális nyelv segítségével írt számítógépes programból. A CCVR-rendszer könnyen kezelhető eszköz: többek között az oktatásban, reklámok készítésekor alkalmazható. Ára: 66 500 forint, plusz ÁFA. Ezért az összegért a vásárló CCUR-01 típusú videomagnót kap, valamint illesztőkábelt a videomagnó és a Commodore 64 számítógép, illetve monitor csatlakoztatásához. Ezen kívül a floppy lemezt, amely tartalmazza a működtető speciális nyelvet és a film feldolgozásához szükséges szabdalóprogramot. A készülék forgalmazását az Országos Tanszergyártó és Értékesítő Vállalat végzi, s a Skála áruházakban lehet előjegyeztetni. Valószínű, hogy az elkövetkezendő hetekben egyes kiskereskedelmi üzletekben is megvásárolható lesz. Eddig egyébként hatszáz képmagnót szereltek fel ilyen speciális panellel.

Tanfolyam – hatezerért

Novemberben 200 órás, működési engedélyt adó, videós műsorkészítői tanfolyam indul a Magyar Amatőrfilm és Video Szövetség XII., Mátyás király u. 7. szám alatti épületében. A tanfolyamon bárki részt vehet, aki legalább középfokú szinten tájékozott a legfontosabb, filmkészítéshez szükséges fizikai-műszaki ismeretekben, továbbá meg tudja fizetni a 6 ezer forintos részvételi díjat.

A tanulmányi idő hat hónapig tart majd, egy héten egy teljes nap Budapesten. A képzésben elméleti tárgyak (szociológia, szociálpszichológia, reklámpszichológia, vizuális nyelv, esztétika) és gyakorlati foglalkozások (képvágás, kameramozgások, forgatás, világítás) egyaránt lesznek.

A tanfolyam végeztével a jelentkezők vizsgát tesznek, amelynek eredményétől függően kétféle minősítést kaphatnak: a legjobbak önálló videoműsor-készítői, a kevésbé sikeresek eseményrögzítői engedélyt kapnak.

A szervezők még várják az érdeklődők jelentkezését az 559-349-es telefonszámon vagy személyesen a megadott címen.

Itt az új kölcsönző hálózat

Júliustól a MOKÉP mellett már a Televideo Kiadótól is lehet műsoros kazettákat kölcsönözni. Az ajánlat egyelőre másfél száz műsorból áll: részben a televízióban már vetített filmekből, rajz- és bábfilmekből, operettekből; részben olyan átszerkesztett összeállításokból, melyeket ebben a formában a televíziónézők nem láthattak. A csemegének azonban minden bizonnyal az a [illegible], az utóbbi egy-két esztendőben forgatott, egyenként másfél órás francia krimisorozat ígérkezik, amelyeket a Magyar Televízióban műsorpolitikai okok miatt nem tűzhettek és a jövőben sem tűznek. A *Série Noire* (Fekete sorozat) címet viselő filmek mind [illegible] történetek, melyek megtekintését a szex- és a szokványos krimikben ritkán látott jelenetek miatt a kiadó csak felnőtt nézőknek ajánlja.

Kölcsönözni az ország [illegible] öt pontján lehet: a fővárosban a Televideo márkaboltjában, a Lenin körút 30-ban, a [illegible] egyes üzleteiben, a Belvárosban a Mozaik üzletházban, vidéken pedig a megyei moziüzemi vállalatoknál. (A pontos címeket következő havi számunkban közöljük.)

A kölcsönzési díj naponta 150, egy hétre 350 forint, mely összegben már tartalmazzák a 25 százalékos általános forgalmi adót is. Letéti díj nincsen, van azonban legújabb ajánlat. Aki kifizeti az egy esztendőre érvényes 200 forintos tagsági díjat, az a kölcsönzési díjból minden esetben 10 százalékos engedményt kap, díjmentesen postázzák számára a Televideo katalógusát, s az információkat a kiadó munkájáról.

Érdekesség, hogy a kiadó igyekszik fellépni az illegális másolók ellen. A francia krimiket úgy rögzítették szalagra, hogy a felvett jelek közé egy olyat is kevertek, mely a normál lejátszáskor nem zavarja a képet, ám ha a kazettáról másolatot készítenek, annak minőségét érezhetően rontja. Ennek [illegible] jele, hogy a kép rendszeresen ugrál a színes és a fekete-fehér között.

A Televideo ígéri, hogy műsorválasztékát időről időre növeli, s bízik abban is, hogy valamennyi kölcsönzőhelyén elegendő mennyiség áll majd rendelkezésre az egyes műsorokból. A kiadó sokszorosító gépei bírják az iramot, csupán az a kérdés, sikerül-e kazettával „etetni" a gépeket? A hírek szerint erre is van remény: az MTV koprodukciós tevékenységéből származó valutából vehet nagy mennyiségben jó minőségű kazettákat – feltéve, ha a tervezett üzleti tartalmú engedélykérelemre rábólint a pecsét.

F. T.

Tv-böngésző

Olvasóink egy szűkebb rétegének próbáltunk kedvezni e havi táblázatunk összeállításával. Igaz, hogy [redacted] magas vámértékek miatt kevesen vásárolnak színes tévét külföldön, mégis időről időre kapunk leveleket, melyben nyugati piacon újonnan megjelenő tévékészülékek árai, minősítése felől érdeklődnek [redacted] olvasók. Elsősorban nekik szól tehát összeállításunk, kibővítve egy meglehetősen széles kazettaválasztékkal. A teszttáblázat pontrendszere bizonyára sokak számára ismerős, mégis közöljük. A nyugatnémet Video Magazin tesztjében maximum 100 pontot érhet el egy készülék, ezen belül negyvennel jutalmazzák a képminőséget, hússzal a hangminőséget, harminccal a műszaki jellemzőket, végül tíz ponttal a kezelhetőséget. A [redacted] esetében annyi [redacted] változás, hogy itt tíz pontot adhatnak [redacted] tesztelők a dropout jellemzőkre, [redacted] harminc pontot érhet [redacted] laborminősítés. Valószínű, hogy [redacted] tévékészülékek mellett sokan keresik majd a képmagnóknál megszokott vámértéket, másképp belföldi forgalmi értéket. Ezeket viszont ki-ki könnyedén kiszámíthatja. A hagyományos „középkategóriás" monó színes készülékeknél a képernyő centiben mért átmérőjét 600 forinttal kell szorozniuk, a sztereo, hi-fi készülékeknél [redacted] forinttal, míg végül a 70 centimétert meghaladó képernyő-átmérőjű sztereó hi-fi készülékeknél ezer forinttal.

TV-KÉSZÜLÉKEK 80 cm KÉPÁTMÉRŐVEL

Hely	Típus	Képátmérő	Ár (DM)	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Kezelhetőség	Összesen	A magazin minősítése
1.	Siemens FS 948	77	4200	31	13	21	7	72	jó
2.	Grundig M82/395	77	4300	31	11	21	7	70	jó
3.	ITT 3988	77	4500	27	14	21	7	69	jó
4.	Loewe Art 32	76	5000	27	13	18	7	65	jó
5.	Panasonic TX 3370	80	4700	25	14	18	7	64	megfelelő

TV-KÉSZÜLÉKEK 70 cm KÉPÁTMÉRŐVEL

Hely	Típus	Képátmérő	Ár (DM)	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Kezelhetőség	Összesen	A magazin minősítése
1.	Telefunken P 590SV	68,5	2700	32	14	22	7	75	jó
1.	Nordmende Prestige 72	68,5	3150	31	15	22	7	75	jó
3.	Saba T 7280 VT	68,5	2800	31	14	22	7	74	jó
4.	Metz 7749 VT	67	2500	30	14	21	7	72	jó
4.	Grundig M 70/390	67	2800	30	14	21	7	72	jó
4.	Philips 7791 VT	67	3000	30	14	21	7	72	jó
7.	Grundig M 70/360	67	2100	30	12	22	7	71	jó
7.	Loewe Art T 28	67	2600	29	14	21	7	71	jó
9.	Quelle Nr 003616	67	2100	30	12	21	7	70	jó
9.	Telefunken A 540 S	67	2100	30	11	22	7	70	jó
11.	Loewe Studio S 28	67	2400	28	12	22	7	69	jó
12.	Schneider SCV 7100	67	2000	26	10	25	6	67	jó
12.	Nordmende 8208 VT	67	2200	28	10	22	7	67	jó
12.	Saba T70UB3VT	67	2200	28	10	22	7	67	jó
15.	ITT 3858 PS–VT	67	2050	26	11	22	6	65	jó
16.	Sony KV–27 XSD	64,5	2230	30	8	18	6	62	megfelelő
16.	Philips 4592	67	2250	26	10	20	6	62	megfelelő
18.	Blaupunkt IS 70–47	67	2200	26	7	22	6	61	megfelelő
18.	Metz 7639	67	2500	27	12	17	5	61	megfelelő
20.	Neckermann Nr. 8732/966	67	1900	27	11	15	6	59	megfelelő
21.	Orion 7000V	67	1700	26	8	18	6	58	megfelelő
22.	Hitachi CPT–2868	67	1850	26	11	15	5	57	megfelelő

TV-KÉSZÜLÉKEK 63 cm KÉPÁTMÉRŐVEL

Hely	Típus	Képátmérő	Ár (DM)	Kép	Hang	Műszaki jellemzők	Kezelhetőség	Összesen	A magazin minősítése
1.	Metz FST 7744	59,5	2000	31	13	21	6	71	jó
2.	Blaupunkt MS 62–78	59,5	2200	29	13	22	6	70	jó
2.	Grundig M 63–475/9	59,5	2150	29	13	21	7	70	jó
4.	Siemens FS 928–3	59,5	1900	29	13	21	6	69	jó
5.	Seleco 25 SS 497	59,5	2400	26	14	21	7	68	jó
6.	ITT 3598 HiFi	59,5	2100	27	7	22	7	65	jó
7.	Philips 7571	59,5	2300	30	6	20	7	63	megfelelő
8.	Toshiba 258–T7D	59,5	1800	26	10	19	7	61	megfelelő

HIGH GRADE KAZETTÁK

Hely	Típus	Hossz	Ár (DM)	Kép	Hang	Drop-outs	Labor minősítés	Összesen	A magazin minősítése
1.	Fuji SHG	E–180	13	34	16	9	29	88	nagyon jó
2.	TDK EHG	E–180	13	34	16	9	28	87	nagyon jó
3.	JVC SHG	E–180	19	33	16	8	27	84	nagyon jó
4.	Sony HG	E–180	15	33	15	9	26	83	nagyon jó
5.	Agfa HG	E–180	15	29	16	8	27	80	nagyon jó
5.	Magna HG	E–180	9	29	16	9	26	80	nagyon jó
7.	Maxell HGX	E–180	12	28	16	8	25	77	jó
7.	Philips XHG	E–180	13	28	16	9	24	77	jó
9.	Panasonic SHG	E–180	11	28	16	8	22	75	jó
9.	Raks HG	E–180	13	28	16	7	22	73	jó
11.	Konica SHG	E–180	13	28	16	7	22	73	jó
12.	BASF SHG	E–180	12	27	14	7	22	70	jó
13.	Kodak–Eastman HG	E–180	28	26	16	7	20	69	jó
14.	SKC SHG	E–180	11	27	13	4	24	68	jó
15.	Goldstar HG	E–180	13	25	15	7	17	64	megfelelő

Hely	Típus	Hossz	Ár (DM)	Kép	Hang	Drop-outs	Labor-minő-sítés	Össze-sen	A magazin minősítése
STANDARD KAZETTÁK									
1.	Philips Quality Grade	E–180	11	30	17	9	26	82	nagyon jó
2.	Agfa High Color	E–180	12	28	17	9	26	80	nagyon jó
2.	Scotch EG Plus	E–180	11	28	17	9	26	80	nagyon jó
4.	Konica Super SR	E–180	10	28	16	9	23	76	jó
5.	TDK HS	E–180	11	27	16	9	23	75	jó
6.	Fuji HQ	E–180	11	30	15	7	20	72	jó
6.	BASF Chromd. EQ	E–180	10	28	14	6	24	72	jó
8.	Sony	E–180	12	26	15	8	21	70	jó
9.	Maxell EX	E–180	10	26	16	9	18	69	jó
9.	PDM Standard HG	E–180	10	25	15	5	24	69	jó
9.	Raks Techroma	E–180	9	25	16	8	20	69	jó
12.	SKC PG	E–180	9	26	13	7	21	67	jó
180 PERCES VHS KAZETTÁK									
1.	Scotch S–VHS	SE–180	36	38	18	7	30	93	nagyon jó
2.	Maxell RX Pro	E–180	29	35	17	10	29	91	nagyon jó
3.	TDK HDX Pro	E–180	29	36	17	8	29	90	nagyon jó
4.	Fuji SXG Pro	E–180	27	37	16	7	29	89	nagyon jó
5.	Fuji SHG HiFi	E–180	16	32	16	9	28	85	nagyon jó
6.	Hitachi HF	E–180	18	31	18	9	26	84	nagyon jó
6.	Kodak HiFi	E–180	15	33	16	9	26	84	nagyon jó
6.	TDK HD	E–180	19	33	17	8	26	84	nagyon jó
10.	Sony UHG HiFi	E–180	18	32	16	9	26	83	nagyon jó
10.	BASF HiFi SHG	E–180	15	33	15	7	28	83	nagyon jó
12.	Kodak XHG	E–180	14	30	17	9	26	82	nagyon jó
12.	Maxell HGX Gold HiFi	E–180	17	31	16	8	27	82	nagyon jó
14.	Agfa HGX HiFi	E–180	18	29	16	9	2[illegible]	80	nagyon jó
14.	JVC Super Pro	E–180	23	30	16	9	25	80	nagyon jó
VHS KAZETTÁK 210-TŐL 300 PERCIG									
1.	TDK Extra High Grade	E–240	18	32	13	10	26	81	nagyon jó
2.	BASF HiFi SHG	E–240	18	32	15	7	27	81	nagyon jó
3.	BASF Extra Quality	E–240	13	30	15	8	27	80	nagyon jó
4.	Sony Ultra HG HiFi	E–240	20	32	12	10	26	80	nagyon jó
5.	BASF SHG	E–240	15	31	15	7	27	80	nagyon jó
6.	Agfa High Color	E–240	15	28	15	8	25	76	jó
7.	Fuji Super HG	E–240	18	28	13	8	27	76	jó
[illegible].	Philips Extra High Grade	E–240	19	28	14	10	24	76	jó
9.	JVC Super HG	E–240	20	31	14	6	25	76	jó
10.	Hitachi Super Extra HG	E–240	23	29	15	7	25	76	jó
11.	BASF Extra Quality	E–300		27	16	9	23	75	jó
11.	Magna High Grade	E–210	14	28	14	7	26	75	jó
11.	Sony Dynamicron HG	E–240	18	26	15	7	27	75	jó
11.	Philips EXG HiFi	E–240	23	26	13	10	26	75	jó
15.	Magna High Grade	E–240	15	28	14	6	26	74	jó
15.	Magna HG Super	E–240	18	26	15	7	26	74	jó

VIDEO–8 KAZETTÁK									
1.	Sony	P5–30	23	30	15	8	21	74	jó
2.	Sony	P5–30	28	30	15	7	21	73	jó
3.	BASF AG	P5–30	24	28	15	9	19	71	jó
3.	BASF AG	P5–60	27	28	15	9	19	71	jó
5.	Fuji	P5–60	29	29	14	8	19	70	jó
6.	Fuji	P5–30	26	29	12	8	18	67	jó
7.	Kodak	P5–30	26	28	13	7	18	66	jó
7.	Kodak	P5–60	30	27	14	7	18	66	jó
7.	TDK	P5–60	26	24	15	9	18	66	jó
10.	Kodak	P5–90	35	23	14	9	15	61	megfelelő
11.	Sony	P5–90	38	23	12	7	14	56	megfelelő
11.	TDK	P5–90	35	23	12	7	14	56	megfelelő

Videót vegyenek

Nehéz olyan piacról írni, ami nincs. Munkatársunk tehát úgy döntött, átvágja [illegible] gordiuszi csomót: [illegible] „ha nincs, akkor csinálok" jelszóval hóna alá kapta hároméves Fisherjét, [illegible] nekivágott a városnak. [illegible] rövid körút alatt, ha videót nem is adott, nem is vett, de legalább néhány tanulságot leszűrhetett.

– Ilyet keresel? Tudok egyet, meglesz! Gyere ide holnap tizenegy körül és engem keress – lapozgatja a kezemből kivett prospektust [illegible] negyven év körüli, tagbaszakadt jóember a Majakovszkij utcai bizományi ajtaja előtt mellém sodródva. Már-már olyan barátságos, hogy összetévesztem gyerekkori cimborámmal. Szólnék, de megelőz:

– Hát bizony ez jó ízlésre vall, öreg. Ez az egyik legmenőbb darab. De megoldom neked – teszi vállamra kezét –, vadi új. Hatvanezer körül, oké? Hé! Csoki – szól át a túloldalon egyezkedő idősebb úriembernek.

– Eladnám – óvatoskodom, miután visszaszerzem hóna alól [illegible] Fisher P 725 típusú videomagnó ismertetőjét.

– Ja – húzza el a száját –, éppen kétéves típus, ahogy nézem.

Percre pontosan – ismerem el magamban szakértelmét.

– Mit kérsz érte?

– Az előbb mondtad az árát...

– De az újnak, ez pedig ugye... Nézz körül, ezt a fazont már harmincötért utánad dobják, kishaver.

*

Igaz, ami igaz, tavalyelőtt volt a cég legújabb terméke, magam is tudom. Azóta sokat ment előre [illegible] világ. Persze minden relatív – ahogy az ismert Einstein nevű videós megmondta –, mert valahol még ez is sokat tudónak számít.

A Használtcikk Szövetkezet József körúti üzletében – ahol vesznek is, nem csak eladnak –, nincs nagy tolongás a pultok előtt. Tudatom eladási szándékomat az ifjú eladóval, aki vevő nem lévén ráér. ►

▸▸ – Feri! Fisher 725-öst kérünk mi? Kellhet nekünk? – fordít hátat kis időre.

– Nem! – jön ■ tömör válasz, valahonnan a raktártér irányából.

– Sajnálom, uram, nem – tárja szét a karjait bocsánatkérően.

– Miért? – próbálkozom megtudni a masina iránt megnyilvánuló érdektelenség okát.

– Miért? – szól ismét hátra, de mielőtt az újabb válasz megérkezne, ő ad magyarázatot:

– Csak könnyen eladhatóval foglalkozunk.

– De hát ez...

– ... az ■ baja! Többet tud és drágább is. Ez lassít, léptet, merevít... Profiknak való, azok meg nem nálunk vásárolnak. Az egyszerűbbre, arra volna vevő. Talán ■ maszekot érdekli. Arra lejjebb – mutat az ajtó irányába.

*

A szomszédos magánkereskedő „Technikai okok miatt" zárva. Így hát... A Tanács körúti üzletben is több a nézelődő, mint a potenciális vevő, de azért még nem adom fel. Pedig látom, választék van bőven.

– Volna egy videóm, beveszik? – próbálkozom a pultnál, éppen egy félbemaradt beszélgetés szünetét kihasználva.

– Az attól függ – zúg el a válasz úgy két centivel a fülem mellett.

– Mégis, mitől? – húzom összébb magam, mint ajánlatot tevő.

– Milyen és mikori?

– Fisher P 725, tavaly előtt vettem a cég mintaboltjában.

– Ja, az a régebbi típus?

– Ott, akkor ez mintadarab volt – mondom az igazat és elérakom ■ prospektust.

– Milyen színű? – kérdi, bele se nézve.

– Fekete.

– A metál jobb lenne – bólogat –, mennyiért vette?

Mondom neki, mire ■ fületövét kezdi vakargatni.

– Vámot mennyit fizettél? – vált tegezőre, és én elárulom ■ nem kevés összeget.

– Ja, akkor ez a jobbik lesz – húzza el a száját. – Az a helyzet, hogy ennek ellenére ez ■ típus már meglehetősen lefutott – bátorodik fel –, most ez a metódus – mutat ■ háta mögötti polcokon sorakozó készülékekre. Hát bizony... vannak gyönyörű darabok is közöttük, be kell látnom. Az árak 40 ezertől 110-ig futnak.

– No várj, mindjárt kiszorzom, mit tehetek. Sok idő nem telik el – mert a zsebszámológépek is felgyorsultak az utóbbi évek során –, mire jön az ajánlat;

– Maximum negyvenezerért tudom átvenni. De ez a csúcs, amit ki tudok hozni belőle, mert akkor már nekem ötvenért kell ■ kirakatba tennem. Persze... – dörzsöli homlokát, miközben elmélyülten ütögeti újra a számológép billentyűit.

– Hozd be, ha az neked jó, és majd meglátjuk – veti oda és visszatér az előbbi csinos ifjú hölgyhöz.

– Akkor ma este vagy holnap felugrok és megnézem – mondja neki komor arccal –, de egyelőre semmi többet nem ígérhetek.

– Ma este nem lehetne? – fogja „könyörgőre" ■ nő.

– Rengeteg dolgom van, de talán. Ha annyira sürgős – igazítja meg jól fésült frizuráját egy laza mozdulattal –, de árat addig ne is kérdezzen, amíg nem láttam...

A hölgyé vajon milyen lehet? – tűnődöm irigykedve a boltból kifelé jövet. Azt bizony én is megnézném... Lehet, hogy egy szuper, lehet. Nekem viszont továbbra is van egy videóm, ami lassít, léptet és kimerevít...

Látó János

Vám-változások

Az 1988. január 1-jén életbe lépett rendelet egy máris mérhető „eredménye": az elmúlt évek hasonló időszakához képest 7 százalékkal növekedett az utasforgalom nyugati végeinken. Kár lenne szemérmesen tagadni, hogy ■ határt átlépők igen nagy hányada bevásárló turisták csoportjába sorolható.

Az új helyzetben bebizonyosodott, hogy a régi devizaengedélyezési rendszer már nem tudja követni a megnövekedett forgalmat, így július 15-ével egy új devizahatósági engedélyezési rendszer lépett életbe.

A Pénzügyminisztérium hozzájárulása alapján a Magyar Nemzeti Bank a 25 ezer forintot meghaladó értékű áruk vámkezeléshez szükséges engedélyek megadását átruházta ■ pénzügyőrség szervezeteire, tehát sokat egyszerűsödött az eljárás, nem kell külön a Nemzeti Banknál kilincselnie az utazónak.

A vámárunyilatkozaton kell kérni az áruk vámkezelését, s egyúttal elszámolni a külföldön vett termékek devizafedezetével. A behozott cikkekről és azok vételáráról devizaértéknyilatkozatot kell kitölteni. Külön-külön nyilatkozaton kell „bevallani" minden ötezer forint értéket meghaladó áruról, kisebb értékű cikkek esetén az összevont értékekről. A papírokhoz mellékelni kell a vásárláskor kapott számlát is.

A külföldön videót vásárolni szándékozók számára az eljárás egyszerűsödésén túl az „igazán áttörő változást" azt jelenti, hogy ezentúl az „új szerzemények" devizafedezeteként elfogadják a turistaellátmányt is, nem kell tehát retorziótól tartani annak, aki a három esztendőnkénti teljes valutaellátmányát videokészülékre költi egy háromnapos bécsi utazás során.

Mindemellett természetesen fedezetként elfogadják a vámosok a devizaszámláról, az utazási és magánutazási számláról származó összegeket is, sőt figyelembe veszik ■ legálisan birtokban tartható valuta értékét is.

A visszahozott valuta összegét ugyancsak ajánlatos feltüntetni ■ devizaérték-nyilatkozaton. Így az összeg, mint legális forrásból származó valuta akadálytalanul visszakerülhet a megfelelő számlára.

A külföldi illetményből, ösztöndíjból vásárolt áruk vámkezelése – 25 ezer forint érték felett – továbbra sem végezhető el a vámhivataloknál. Ezekben az esetekben a vámkezelési engedélyt ■ korábbiakhoz hasonlóan a Magyar Nemzeti Bank adja meg.

Klip,

Magyar videoklip-piac? Létezik egyáltalán? És ha nem, akkor miért nem? Hogyan készül magyar földön ■ videoklip és mi lesz a további sorsa? Ennek igyekeztünk utánajárni.

Erdész Róbert (Napoleon Boulevard): Amikor elkészül ■ lemezanyag, kiválasztjuk azt a számot, amiről klipet akarunk csinálni. Ezt ■ hanglemezgyár finanszírozza. Egy forgatás általában nem tart tovább 3 napnál, de volt olyan is, hogy egy nap alatt végeztünk vele. A forgatókönyvet vagy magunk írjuk, vagy Boros Lajos, a lemezgyári szerkesztőség vezetője, ahová tartozunk, vagy a rendező. Mi többnyire Bodnár Istvánnal dolgozunk. Ha elkészül az anyag, akkor az lemegy ■ tévé különböző könnyűzenei műsoraiban, melyekből kevés van, de ha ott nincs jelen az ember, akkor képtelenség nagy példányszámban lemezt eladni. Gázsit a forgatás idejére nem kapunk, bár úgy tudom, ez másutt másképp van, mindenesetre nálunk idehaza így működik. A hazai diszkókban nem forgatják le a magyar zenekarok klipjeit, kereskedelmi forgalomban nem nagyon kaphatók. Igaz, az áruk is magas, 1500–2000 forint. A videoklip hatása leginkább az eladott lemezek számát befolyásolja.

Szegő Mihály (a Magyar Televízió rendezője): A Rockstúdió és a Zenebutik stábja készít klipeket, de előfordul, hogy az ifjúsági osztály is előáll egy-egy alkotással, vagy önálló produkcióként forgatnak képes nótákat. Körülbelül 200 ezer forintból, 3–4 nap alatt kell összehozni ■

ami nincs

dolgot. Ez az összeg hozzávetőleg annyi, mint egy rendező gázsija nyugaton. Az ember agya be is áll erre az összegre, tudja, mit lehet belőle kihozni. Túl sok kísérletezgetésre nincs idő. Igyekszünk a lemezkiadással szinkronban dolgozni. Sokkal több pénzből persze sokkal jobb klipeket lehetne létrehozni.

Igaz, hogy [redacted] magyar klipek ritkán képesek fölvenni [redacted] versenyt a nyugatiakkal. Ennek technikai oka is van. Nálunk nem 35 milliméteres mozi negatívra forgatnak, hanem egyből U-Maticra vagy Betára, aminek [redacted] színei messze elmaradnak az előzőtől.

Czippán György (az MTV könnyűzenei osztályának a vezetője): Videoklippiacról beszélni, ha szorosan csak az adásvételt nézzük, nem lehet. A klip ugyanolyan propagandaanyagnak számít, mint a poszter. Elsődlegesen reklámcélokat szolgál, és van bizonyos esélykiegyenlítő szerepe is, mert olyanokkal is készítünk klipeket, akik egyébként nem jutnának nyilvánossághoz. A videoklipben tulajdonképpen nem maga a klip az üzlet, hanem a lemez. Bizonyíték erre, hogy külföldről már ingyen kapjuk a klipeket, örülnek, ha lejátsszuk őket. Sokáig nálunk az NDK-ból, Csehszlovákiából, Bulgáriából kapott zenés ajándékkosarak foglalták el [redacted] videók helyét. Ez egy éve megváltozott, sokkal több klip látható [redacted] tévében. Igyekszünk elérni, hogy a műsorok szüneteiben ne az óra ketyegjen a képernyőn, vagy egy tájképet mutassunk mondjuk Csajkovszkij-muzsikával, hanem klipeket. A modern háttér-televiziózásnak ez az egyik alapja. Az MTV Pluszban az állandó popösszeállításon kívül is sok klipet adtunk.

A kereskedelmi forgalmazás nem üzlet, legalább is önmagában nem. A tévé különböző osztályai évente 40–50-et készítenek. Rajtuk kívül rendszeresen gyárt felvételeket a Holdex-Proton, a Hungaropop és két lemezgyári vállalkozás a Popkorong, [redacted] Pro Menedzser Iroda is.

A legolcsóbban Márkus József állít elő klipeket, szinte nulla forintért hozza össze, maradék technikákból. Ilyen például az East együttes dala [redacted] Szerelem sivataga. A legtöbbe tudtommal [redacted] Benkó Dixieland Band Tigrise került, 3 millió forintba.

Egy jó klip alkalmasint jó ajánlólevél is lehet. Bizonyíték erre Trunkos András esete, aki Bikini egyik ötletembereként működött legutóbb. A Music Television hullámain sugárzott Bikini klip szerepet játszott abban, hogy lemezszerződéshez jutott. Igaz, az eset nem itthon történt, hanem New Yorkban.

H. P. P.

[redacted] TELEVIDEO MÁRKABOLTJÁNAK KLIPFORGALMAZÁSI ADATAI 1988. JANUÁR 1-JÉTŐL

Cím	Kiadó	Eladott mennyiség (db)	Ár (Ft)
Neoton (klipek és koncertfelvételek)	Televideo	403	2000
Omega Jub. K.	Televideo	138	1950
Add a kezed... (a régi Omega felvételei)	Televideo	21	1950
Non stop pop rock (R-GO, V. M. Band, Dolly Roll, Komár L.)	Televideo	27	1900
Koncz Zsuzsa (Karrierfilm a hatvanas évektől napjainkig)	Televideo	14	1800
Képes nóták (klipválogatás)	Televideo	23	1950
R-GO	Coopinvest	30	1700

Kereskínál

Rovatunkban ingyen közzétesszük magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Levélben kérhetik gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettáik, valamint „üres" kazettáik, prospektusaik, televízióik, monitorjaik, képmagnóik, kameráik hirdetéseit.

● ВОЛОНА-3 típusú mozgófilmvetítőmet, igen megkímélt, alig használt állapotban, 10 db műsoros videokazettára cserélném. Lehetőleg fantasztikus témájú műsorokat keresek. Danak Sándor, 4361 Nyírbogát, Bercsényi u. 3.

■ Keresem a Végtelen szerelem című filmet jó minőségben. Olasz Zsolt, 1211 Budapest, Ady E. u. 13–15. Telefon: 147-772.

● SONY KV–2230 EC (RM–635) Trinitron Color típusú tv műszaki rajz eladó. Fodor András, 5720 Sarkad, Táncsics tér 5.

■ GRUNDIG FAC–1740 új, színes tv-kamera (saticon, 40 lux, fókusz: 8,5–34 + makro) tetszőleges képmagnóhoz illeszthető, adapterrel eladó. Telefon: 113-914. Dr. Tolnai János, 1054 Budapest, Báthori u. 4.

● Érdekelne Michel Platini búcsújátékát megörökítő videokazetta felvétel céljából. Kovács Kálmán, 1095 Budapest, Gabona u. 9.

● Eladó egy Panasonic NV–430-[redacted] video és egy 128 kB-os Enterprise számítógép. Borbás Zoltán, 7355 Nagymányok, Zalka u. 28.

■ Eladó új Samsung HQ 301 videorekorder (vámkezelt, [redacted] hónapos, garanciális, 99 csatornás, távvezérelhető, 2 hétre [redacted] programozás, Pal-Secam rendszerű). Pálinkás László, 1016 Budapest, Mészáros u. 28. Telefon: 751-261 (este 17–21. között).

■ Megvételre keresek jó minőségű Beatles-felvételeket átjátszásra (VHS). Grundig Video Pilot 615 típusú új távkapcsoló 1000 forintért eladó. Antal László, 9200 Mosonmagyaróvár, Móra F. ltp. B/VI. ép. 1. lh. Telefon: 98-11-322, 8–15-ig.

■ Panasonic NV [redacted] 5 EG VHS MOVI HQ CCD + tartozék eladó. Keresek (hi-fi sztereó) zenés koncerteket és filmeket. Krajcsics Ferenc, [redacted] Fertőhomok, Akác u. 18.

■ Panasonic NV-G12 vagy JVC HR-D170E videót vennék havi [redacted] forintos részletre, hasonló szolgáltatású készülék is érdekel. Pahalik Lajos, [redacted] Esztergom-Kertváros, Technikum köz 2.

■ Sürgősen eladó egy vámkezelt hi-fi sztereó video. Csordás István, 6455 Katymár, Arany J. u. 11.

■ Új HITACHI VT 130E típusú videomagnó vámkezelten eladó. Képléptetés, lassítás, zavarmentes állókép, távszabályozóval programozható. Nagy István, 8230 Balatonfüred, Vásártér út 9/a. Hétvégén személyesen.

■ [redacted] egy középképernyős, HITACHI képcsöves ORION színes tv 20 000 forintért. Sztoján Dénes, 8200 Veszprém, Alkotmány u. 9. III/18.

● Mitsubishi hi-fi sztereó video vámkezelten eladó. Sebestyén Zsolt, 3100 Salgótarján, Pécskő u. 9.

● Eladó az ÖTLET Video Magazin eddig megjelent összes száma. Varga Zoltán, 9023 Győr, Felszabadulás u. 92. I/5. Telefon: 96/11-293, délután vagy este.

■ JVC-HR 7655 sztereó videomagnó igényesnek eladó. LP, utóhangosítás, lassítások, inzert, Dolby stb. 14 nap – [redacted] program. Szebényi Ferenc, telefon: 654-139 (17–22 óráig).

● Keresem megvételre az ÖTLET Video Magazin 1–4. számait. Csuka Attila, 1045 Bp., Berda J. u. 52. I/1.

■ Eladó SVC [redacted] 565 EG hi-fi sztereó (Pal-Secam) vámkezelt videomagnó. Csere: igényes zenés műsoros filmek. Levélcím: Mészáros Tibor, 9401 Sopron, Magyar u. 19. Telefon: 14–195 (12–13 óráig).

■ Várom azok jelentkezését, akik [redacted] műholdadásokat jó minőségben fogják és megfelelő ellenszolgáltatásért felvennének videoklipeket vagy [redacted] már felvetteket kölcsönöznének. Fehérvári Gyula, 2175 Kálló, Gyógyszertár.

● 1,5 éves UNIVERSUM típusú videorekorder képmagnómat 38 000 forintért eladom. Nagy Lajos, 2120 Dunakeszi, Kincsem u. 11.

■ Panasonic NV-H70 hi-fi video kifogástalan állapotban vámkezelten eladó. Hétköznap: 376-200, Rózsahegyi Oszkár.

A magazin műszaki szakkifejezéseihez

kis-Lexikon

AERIAL

– antenna (bemenet jelzése tévékészülékeken vagy képmagnókon)

■■ JEL

– szinkron nélküli videójel

BAS JEL

– szinkronnal ellátott, komplett szabványos videojel

DEGAUSSER

– lemágnesező készülék vagy gomb tévén, illetve monitoron, amely a színes képcsövek árnyékmaszkjának lemágnesezésére szolgál ■ nagyobb színtisztaság érdekében

DISTRIBUTOR

– 1. nagykereskedő, nagykereskedés
2. jelszétosztó erősítő

DUPLEX

– kétirányú, kettős (kommunikációs rendszer)

EE (E TO E)

– olyan üzemmód, amely esetén a videojel átmegy ■ képmagnó elektronikus áramkörein és úgy jut tovább (a keresőre vagy monitorra), miáltal meggyőződhetünk ■ rögzítő berendezés üzemkész és hibátlan működéséről

ELŐTÉT

– objektívekre elölről felszerelhető lencse, amely megváltoztatja ■ leképezési tartományt és a fókusztávolságot, lehetővé téve így extrém beállításokat is (tele, makro, nagylátószögű előtétek)

ERASE

– törlés

ERASER

– törlő (fej képmagnókban, stb.)

FD-CSŐ

(Flat Display Tube)
– különleges, lapos konstrukciójú képcső

HALOGÉN LÁMPA

– a fotó- és videotechnikában jól bevált izzófajta, amelynek színhőmérséklete 3200 Kelvin körül van

HEAD DRUM

(fejdob)
– a videofejeket magában foglaló és a szalag helikális pályáját biztosító hengeres egység a képmagnókban

HEAD DRUM SERVO

– Drum Servo

ID-CODE

(Identification Code)
– azonosító kód

INTERFACE

– elektronikus illesztő készülék két berendezés, illetve rendszer között (általában számítógépek és azok kiszolgáló berendezései között

JOG SHUTTLE

– gyorskeresés, illetve gyorskeresést és lassítást vezérlő gomb képmagnókon

KVADRATÚRAMODULÁCIÓ

– a tévéadásban a színjelek átvitelére szolgáló modulációs rendszer

LASERDISC

(lézerlemez)
– lézeres letapogatás elvén működő lemezek – l. LDV, CD, CD-V

LCD-TV

– folyadékkristályos képernyővel épített tévékészülék

MDP

(Multi Disc Player)
– többféle lézerlemez lejátszására alkalmas lézeres lemezjátszó

MONOKROMATIKUS FÉNY

– egyetlen meghatározott hullámhosszúságú elektromágneses sugárzás a fények látható tartományában (vonalas spektrum, lézer stb.)

PEDESTAL

– l. feketeszint

POSTRPRODUCTION

– utómunkálatok: a nyersfelvételektől a kész videoanyagig tartó műveletsor

QUICK-FINDER

– gyorskeresés, l. shuttle-search, jog shuttle

SEARCH

– keresés (videoszalagon, képlemezen, mágneslemezen stb.)

SEMLEGES SZŰRŐ

– l. ND-filter

SIMPLEX

– egyutas, egycsatornás átviteli rendszer, illetve üzemmód

SKEW

– régebbi képmagnókon található szabályozószerv, amellyel a kép tetején lévő elhúzást lehetett megszüntetni, amely a nem megfelelő szalagfeszítésből adódott

SZINKRONGENERÁTOR

– szabványos, pontos szinkronjeleket szolgáltató készülék, amelyet általában videojel-generátorral építenek egybe

SZÍNPATKÓ

– a színek egyértelmű, objektív ábrázolására szolgáló patkóalakú diagram, amely különféle méréseket és számításokat tesz lehetővé egyszerű módon

TELEKOMMUNIKÁCIÓ

– távközlés; nagy távolságú összeköttetéseket lehetővé tevő elektronikus rendszerek, módszerek összefoglaló neve

TISZTÍTÓ SZALAG

– l. Cleaning Tape

TRANSZPONÁLÁS

(áttevés)
– az átvinni kívánt jel frekvenciaspektrumának áthelyezése egy másik frekvenciasávba az átvitel optimális megvalósítása érdekében

VOICE OPERATED SYSTEM

(hang által működtetett rendszer)
– olyan elektronikus készülék (adó vagy rögzítő berendezés), amely a beszéd hangjaira kapcsol be

WATCHMAN

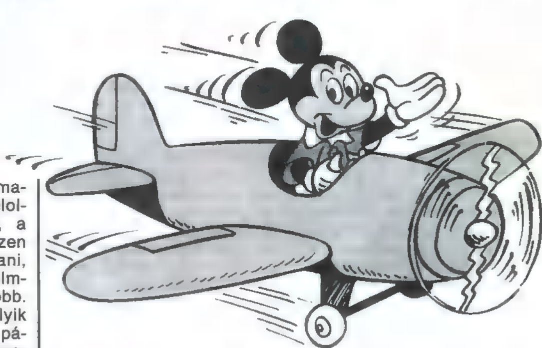
– a Sony cég márkaneve, amellyel az általa forgalomba hozott kisméretű, lapos képcsöves tévéit jelöli

A RAJZFILM TÖRTÉNETÉBŐL

3.

Több egeret!

Amikor Walt Disney 1929-ben megpróbálta eladni a Csontvázak tánca (The Skeleton Dance) című rajzfilmjét, a forgalmazó cég képviselője csak ennyit mondott: Nem kell! Több egeret! Mickey Mouse, magyarul Miki egér, aki születésekor a Mortimer nevet kapta, először Disney, majd egész Amerika jelképévé vált. A legendássá vált Több egeret! követelés pedig az idők során többször is módosult: Több malacot! Több kacsát! Sőt: Több törpét!

Walt Disney neve fogalom. Aki veszi magának a fáradságot, s elolvassa az élettörténetét, a könyv végére érve nehezen tudja majd megmondani, vállalkozónak vagy rajzfilmkészítőnek volt-e nagyobb. Mindenesetre akármelyik szempontból is nézzük, pályafutása jellegzetesen amerikai: a semmilyen akadálytól meg nem riadó, a kudarcokból is nyertesként kikerülő, az adósságban nyakig úszó, mégis bátor vállalkozó típusát személyesíti meg.

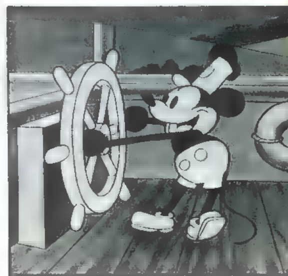
Chicagóban született 1901-ben, ám szülei 1906-ban már elhagyták a nagyvárost, s ■ Missouri állambeli Marceline egyik farmján éltek. Lehet, hogy triviálisnak tűnik az összefüggés a felnőttkori rajzfilmek s aközött, hogy Walt állatok közt töltötte gyermekkorát, de mégis igaz. Hatvanévesen is emlékezett kedvenceire s arra a szomorú esetre, amikor egy bagollyal találkozott az erdőben. A madár ijedtében megkarmolta Waltot, aki meg akarta simogatni. Mérhetetlen fájdalmában és dühében a kisfiú eltaposta a baglyot, majd eltemette, megsiratta. Mindössze négy évet töltött a Disney család a farmon – 1910-ben Kansas Citybe költöztek –, ez az idő mégis kitörölhetetlenül megmaradt Waltban. (Kaliforniai birtokán 1950-ben felépítette a gyermekkori farm pontos mását.)

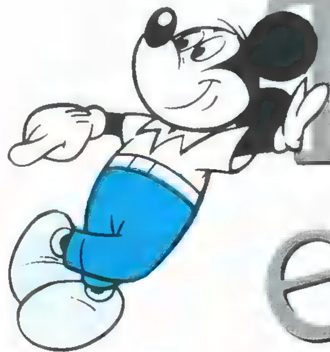
Középiskolás korában már újra Chicagóban találjuk Walt Disneyt, s magától értetődően ő rajzolja az iskolai magazin karikatúráit. Innen egyenes út vezetett volna valamelyik újság szerkesztőségébe, s onnan egy rajzfilmstúdióba, de az első világháború és Walt kalandvágya közbeszólt: csaknem egy esztendőt töltött Franciaországban. Visszatérve rajzolóként próbált elhelyezkedni a Kansas City Journalnél, de nem vették fel, így végül a Pesmen-Rubin Iparművészeti Stúdióban kapott állást. Reklámrajzokat és cégjelzéseket kellett rajzolnia.

Ebben ■ stúdióban hozta össze ■ sors Ubbe Iwwerksszel (aki később Ub Iwerks néven vonult be a rajzfilmtörténetbe). Összebarátkoztak, s miután mindketten elvesztették állásukat, a két 18 éves fiú megalapította az Iwerks-Disney Iparművészek vállalkozást, amely egy teljes hónapig működött. Walt ekkor tette meg a sorsdöntő lépést: egy kansasi reklámfilmgyártó cégnél vállalt állást, ahol végre lehetősége nyílt arra, hogy elkészítse első önálló animációs filmjét. Sikerein felbuzdulva megalapította a Laugh-O-Gram Corp. elnevezésű filmgyártó céget, s nagy lendülettel kezdte készíteni a saját ötletein alapuló rajzfilmeket. A siker azonban rendre elmaradt, még az Alice-filmek sem tudták megmenteni Disneyt a csődtől.

A kudarc egy cseppet sem kedvetlenítette el Waltot, sőt még merészebb terveket dédelgetett magában. 1923-ban Hollywoodba utazott, s Roy bátyjával 42 dollárból útjára indította a Disney Testvérek Stúdiót, amely később Walt Disney Stúdióra változtatta a nevét. Kezdetben tovább erőltették az Alice-filmeket, egyre reménytelenebbül. Ekkor született meg az első Disney-állatfigura, Oswald, a nyúl.

A szerencsétlen mezei állatot azonban korántsem sikerült olyan kedves, vonzó lénynek ábrázolni, mint később világhírűvé lett társait. A *Poor Papa* (Szegény papa) címet viselő első Oswald-film főszereplője a bírálók szerint túl öreg, túl lompos és túl kövér volt, s nevetés helyett inkább szánalmat váltott ki a New York-i nézőkből. Disney alaposan átalakította a beteges külsejű nyu- ▶

lat: leszedte róla ■ nadrágtartót, „fogyókúrára" fogta, az arca is teljesen megváltozott.

Disney nemcsak állatfiguráit tökéletesítette, hanem magát az animációt is. Első rajzfilmjeiben a szereplők mozgása darabos, töredezett volt, amin úgy próbált segíteni, hogy a fázisrajzok számát egyre magasabbra emelte, természetesen jócskán megnövelve ezzel a gyártási költséget. Mire a nézők megkedvelték az átalakított nyulat, Disney újra a csőd szélén állt. Az történt ugyanis, hogy New York-i forgalmazója, akinek a szerződés értelmében az Oswald-filmeket szállította, a művenkénti 2250 dolláros árat 1800-ra csökkentette. A forgalmazó azért tehette meg ezt, mert nagyobb fizetés ígéretével Walt Disney valamennyi kulcsemberét elcsábította. Ráadásul – ■ siker küszöbén – le kellett mondania az Oswald-filmekről is, minthogy a nyúllal kapcsolatos jogok a Universal Picturest illették meg.

Egy egér mentette meg Disneyt. Születését legendák övezik, talán ez jelzi leginkább hallatlan népszerűségét. Állítólag – Disney állította – az egér valóságos egér volt, s a Kansas City-beli stúdióban élte le rövidke életét, mások szerint teljes életnagyságban és fegyverzetben pattant ki Walt Disney fejéből. Miki egér 1928. május 15-én mutatkozott be a nagyközönségnek – mértéktartó sikerrel.

Miközben Disney súlyos harcokat vívott azért, hogy újra bekerüljön a filmipar vérkeringésébe, új és minden addiginál bonyolultabb kérdéssel találta magát szembe. 1927 októberében egy New York-i moziban bemutatták az első hangosfilmet, s ettől megbolydult az egész filmvilág. Disney tudta, hogy ha nem akar végérvényesen lemaradni, hangos rajzfilmeket kell készítenie. Akkoriban ■ filmgyártók java része hanglemezen rögzítette a kívánt hangokat, s a moziban a gépésznek egyszerre kellett elindítania a vetítőgépet és a lemezjátszót. Ha ez nem sikerült, akkor felborult ■ szinkron a kép és a hang között – ennél illúziórombolóbb dolog aligha fordulhat elő a moziban. Disney azon a véleményen volt, hogy a hangokat is ■ filmszalagra kell rögzíteni, bármennyibe is kerüljön.

A hangosítással járó horribilis kiadások miatt Disney csaknem a csőd szélére került. Ráadásul az amerikai filmipart nem ■ korrekt üzleti kapcsolatok jellemezték. Ezekről árulkodik Walt Disney levele feleségéhez: „Az már biztos, hogy sokat tanultam erről ■ kisded játékról. Ez a legpiszkosabb zavarosban való halászás, amiről eddig hallottam. Ravasz és alaposan képzett fejre van szüksége annak, aki itt nem akar elmerülni. Olyan sok átkozott zegzuga van, amelybe az ember állandóan betéved, és biztosan ottpusztul, ha nem rendelkezik a szükséges tapasztalatokkal. Egytől egyig fondorlatosak, akik ravasz cselek tömegével csapják be a zöldfülűt." (Idézi Bob Thomas.)

A *Willie gőzhajó* (Steamboat Willie) című rajzfilm hangosításába Disney hallatlanul sok energiát fektetett, s még több pénzt. Mivel az első változattal elégedetlen volt, inkább nagy összegű jelzálogkölcsönöket vett fel, csak hogy megismételhesse a kísérletet. Ezt már siker koronázta, s 1928. november 18-án a közönség óriási ovációval fogadta Disney hangos rajzfilmjét. Miki egér ezzel bevonult a köztudatba, megemlékezett róla a New York Times, a Times ■ minden számottevő lap. Hiába volt azonban akkora siker, a talpra állás még mindig váratott magára. Walt Disney megint szembekerült forgalmazójával, s hatalmas anyagi veszteségek árán szakított vele.

Amerika-szerte viharos gyorsasággal terjedt a Miki egér kultusza, ezerszámra alakultak ■ róla elnevezett klubok, a jámbor állat a legjobb úton haladt afelé, hogy nemzeti szimbólum váljék belőle. Mégsem ■ Miki-filmek húzták ki alkotójukat a csávából, hanem az egyre erősödő reklámipar. Egy sütőipari vállalat nyitotta meg a sort, amikor egymillió Miki egér alakú fagylalttölcsér gyártására kértek engedélyt Disneytől. Utána következtek a zsebkendőgyártók, a játékipar, rákerült az egér az ágyneműkre, jelvények millióira, s ki tudja, még mi mindenre. A nagy gazdasági válság idején Miki egész sor üzemet mentett meg a tönkremenéstől.

Emlékezetes annak az óragyárnak az esete, amely már ■ felszámolás előtt állt, de egy hirtelen támadt ötlettől vezérelve Miki egeret ábrázoló órákat kezdett gyártani, és soha nem látott forgalmat s hasznot ért el.

Walt Disney azonban továbbra sem gazdagodott meg. Ez mégsem zavarta őt abban, hogy elsőként alkalmazza a Technicolor új színesfilm-eljárását, amely akkor még csak rajzfilmek számára volt alkalmas. A Szimfóniák című sorozat egyik darabját, amelyben klasszikus zenei aláfestésre megelevenednek a növények, félbehagyatta rajzolóival, s újra elkészíttette színesben. Átütő sikert aratott vele.

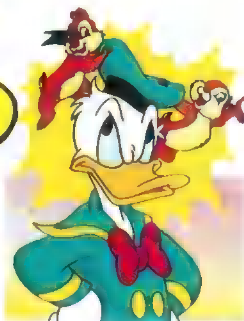
1933-ban készítette Walt Disney *A három kismalac* (The Three Little Pigs) című filmjét, amely szinte viharként söpört végig Amerikán,

aztán az egész világon. A kismalacok hozták meg Disneynek az első Oscar-díjat is. Senki sem kifogásolta, hogy miért kövérek a malacok, hiszen mindegyik egyéniség volt, s mindegyik telitalálat. A *Nem félünk a farkastól, farkastól, farkastól*... kezdetű dalt pedig akkoriban nemzeti himnuszként énekelték az emberek. A farkas, ez a vicsorgó, gonosz állat, megtestesített minden rosszat: Hitlert, ■ válságot, az inflációt. A nézők *Több malacot!* követelése eredménnyel járt, s Walt Disney még három folytatást készített.

A *Hófehérke és a hét törpe* (Snow White and the Seven Dwarfs) meséjének megfilmesítéséhez 1935-ben fogott hozzá a Disney-stúdió, s kétévi megfeszített munka után tartották meg a bemutatót – Hollywood csillagai előtt. A Disney fivérek egész vagyona ráment erre a rajzfilmre, de megérte. Csaknem nyolcmillió dollár hasznot hozott alkotójának. Kétmillió rajz készült ■ filmhez, ■ stúdió tehetséges rajzolóinak kétévi fáradságos, erőltetett munkájával. A közönség később hiába követelte, Disney soha többé nem rajzolt törpéket.

Berkes András

Bolondos effektusok csoda-ládákkal

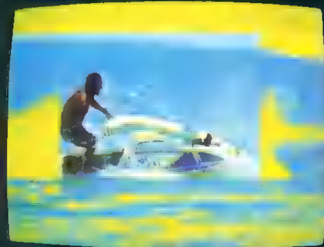

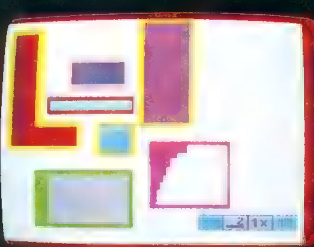
Színváltoztatás az XV C 700 keverőpulttal: egy élő felvétel (bal) esti, alkonyati hangulatban, illetve színezésben (jobb).

Mint egy profi keverés az XV T 500 segítségével: a kamera felveszi a feliratot (bal) és az megjelenik a meglévő képen (jobb).

Trükkvariáció a keverőpult segítségével (bal). Az XV T 600-as képletapogató színpalettája (jobb).

Ma már otthon is megvalósíthatók olyan látványhatások, mint a legjobban felszerelt profi stúdiókban. A Sony szinte vadonatúj három készülékével csodálatos lehetőségek nyílnak meg a videofilmesek előtt. Előre is összegezve a „csodaládikók" tudományát, megállapítható, hogy rengeteget tudnak, bár nem olcsón. A három készülék ára összesen 4500 DM. Ez az ár egy amatőr számára nem kevés, egy félprofi vagy profi stúdiónak viszont nevetségesen csekély összeg. Nem elhanyagolható

szempont, hogy [redacted] három gép önállóan is működik – más-más célt szolgálnak –, tehát nem feltétlenül szükséges egyszerre megvenni őket, lehet részletekben is, ami igen előnyös az amatőröknek.

A részletes bemutatkozást kezdjük az XV T 600 típusú képkomputerrel (ára 1650 márka). Ez [redacted] szerkezet eddig elképzelhetetlen volt egy amatőrfilmesnek: egy képletapogató, amellyel egy 75 × 55 mm-es képről, ábráról minta vehető, amit [redacted] gép beolvas a tárolójába, ahonnan különböző manipulációk céljára tetszés szerint előhívható. A zsebkönyv nagyságú dobozkát például egy rajzfigurára helyezve egy gombnyomással elindítható a letapogatás. A képet 256 × 416 pontra fogja felbontani, ami majd megjeleníthető lesz a képernyőn. Felbontása 4 pont/milliméter. Fontos, hogy a tárolni kívánt minta fekete-fehér legyen.

Ha a körvonalak már [redacted] készülék tárolójában vannak, a videofilmes kreativitására van bízva, hogyan használja fel őket. A kép – vagy annak részei – 15 különböző színt kaphat, ábrákat „szórt ködön” keresztül lehet láttatni [redacted] precíz kontúrú képmegjelenítés helyett, kívánságra csak egyes részletek jeleníthetők meg, képkompozíció készíthető különböző rajzrészletek letapogatása révén stb. Tehát a variációs lehetőségek száma végtelen. A második „varázsdoboz” az XV C 700 típusú készülék. Ennek [redacted] ára is 1650 márka. Maga [redacted] gép egy luxus kivitelű videokeverő (két bemenetű), amely egy beépített joystick segítségével változtatja a színeket, de egyidejűleg a kép szürkeértéke (fedettsége) is módosítható, ami viszont másoláskor nagy előny, mert [redacted] másolási romlás ezáltal minimálisra csökkenthető. Tud még különböző színű és formájú trükkblendéket, valamint hangkeverési lehetőséget.

A (trió) harmadik tagja az XV T 500 típusú készülék: ez nyújtja [redacted] legkevesebbet. (Olyannyira, hogy van már olyan kamkorder is amely eleve tartalmazza [redacted] készülék „tudományát”.) Csak egy „Video Digital Memo” amely egy képtárolót tartalmaz, aminek segítségével árnyékhatás, körvonal- és színvariációk érhetők el. Ára 1200 DM, tudományához képest meglehetősen sok. Összegezve az elmondottakat, megállapíthatjuk, hogy [redacted] „csodaládikók” tényleg nagyon sokat tudnak és csak halk kívánságképpen suttoghatjuk el, mennyire jó lenne ha itthon is kaphatók lennének – az eredeti és nem [redacted] hazai árképzés szerinti árakon.

(Illusztrációk: Video Magazin, [redacted] NSZK)

[redacted] „csodaládikó” trió. Fent: [redacted] T 600 típusú képkomputer, középen: XV C 700 típusú videokeverő, alul: XV T 500 típusú „Video Digital Memo”.

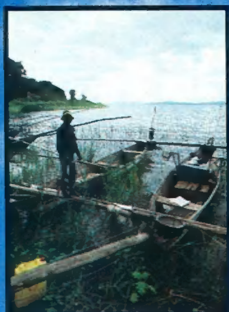

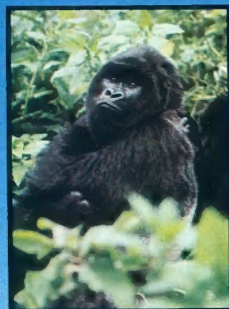
Egy gombnyomás és megindul [redacted] képletapogatás az XV T 600 segítségével.

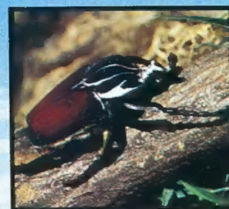
Afrika EXPEDÍCIÓ – TÉVÉS SZEM[...]

A Magyar Tudományos Afrika Expedíció, amely Teleki Sámuel felfedezőútjának centenáriuma alkalmából, hároméves előkészítő munka után, 1987 decemberében indult el, több mint 20 000 kilométeres, Tanzániában, Kenyában, Ruandában, Burundiban és Zaire-ban megtett féléves kutatóútja után tért haza. Tagjai különböző hazai tudományos intézetek és tudományágak Afrikával foglalkozó tudósaiból verbuválódtak. Ilyen nagyszabású, ennyi szakterületet felvonultató expedíció nem indult az első világháború óta Magyarországról. Teleki Sámuel annak idején mérhetetlen magánvagyonából fedezte utazását, a centenáriumi expedíció pedig mérhetetlenül sok szponzoráló cég, vállalatok, szövetkezetek összeadott pénzéből. Nagyobb összegekkel a Magyar Tudományos Akadémia, a Művelődési Minisztérium, a Hazafias Népfront, az OKTH és a Soros Alapítvány járult hozzá az expedíció hétmillió forintos költségvetéséhez.

A tudományos kutatókhoz egy orvos és egy televíziós is csatlakozott. Varga József doktornak orvosi feladatai a néhány hasmenés kikúrálásán kívül inkább csak a megelőzésben voltak, ezenkívül igen jelentős segítséget nyújtott nekem a televíziós munka elvégzésében. Azt hiszem, nem mondok újdonságot azzal, hogy Afrikában tv-sorozatot készíteni nem könnyű feladat. Nem a dolog fárasztó jellegét tekintve, azt bárki boldogan elvállalja, akármennyi törődéssel jár is. Az is a másodlagos problémák közé tartozik, hogy az afrikai hatóságok nemigen szívelik a fényképező-filmező-videózó idegeneket, és mindent meg is tesznek ellenük. Ezek a kivédhető dolgok. A fő nehézség maga Afrika. Utak nincsenek, vagy ha mégis vannak, annál rosszabb. Van viszont 100 százalékos, vagy még magasabb páratartalom a tenger-

A Kivu-tó partján (Zaire)

Hegyi gorilla (Ruanda)

Góliát bogár (Zaire)

Vonuló gnuk és zebrák (Serengeti, Tanzánia)

partokon, és por leírhatatlan mennyiségben és örökké a szárazabb belső részeken. Ezt mi még képesek vagyunk elviselni – az ember mindent kibír –, no de a technika, az már igencsak érzékeny jószág.

Azt már egyetlen televíziós sem vitatja, hogy a jövő a videotechnikáé, a filmezés visszaszorulása intenzív, szemmel is látható folyamat a világ televíziózásában. Olcsóbb, könnyebben kezelhető, tökéletesebb színvisszaadású, kisebb utómunkálati apparátust igényel. Viszont, ahogy nálunk mondják, ez már nem gép, ez műszer. Az elektronika nemigen bír ki fél évet olyan extrém körülmények között, távol a karbantartási lehetőségektől, az energiaforrásoktól. Az, hogy videót vigyek Afrikába – némi expedíciós tapasztalattal a hátam mögött –, föl sem merült. A „műszer" nem bírja a szállítást, nem bírja a párát, a port, az állandó készenlétet, az általános tapasztalat szerint a video ma még nem alkalmas természetfilmek készítésére. Sőt, a televíziózásban alkalmazott 16 mm-es filmfelvevők nagy része sem bírja ki az ilyen körülményeket, főleg azok nem, amelyeknek elektronikus alkatrészeik vannak.

Az ARRIFLEX 16-ost, az úgynevezett „kézigépet", annak idején kifejezetten a nehéz körülményekre, a nyúzásra fejlesztették ki, haditudósító kamerának is nevezték. Ezek a masinák már a kezdetektől szolgálják a Magyar Televíziót is, a legifjabb sem fiatalabb 15 évnél. A divatból már minden bizonnyal

A Ngorongoro kráter (Tanzánia)

Burchell's zebra (Serengeti, Tanzánia)

kimentek, de elnyűhetetlenek, mindent kibírnak. A nálunk forgalomban lévő összes objektív, a legnagyobb látószögűtől a leghosszabb teléig, minden csatlakoztatható hozzájuk, lehet velük kúszni-mászni, és hála az ügyes oldalmarkolatnak, el sem lehet ejteni. Akkumulátor-rendszere olyan, hogy igen sokáig kibírja töltés nélkül, kezelése pedig egyszerű, igénytelen. Nem kell a „felfutásra" várni, mint a videóknál, készenléti állapotban akár ölben is szállítható.

Sokszor kerültem olyan helyzetbe, amikor a video sokkal jobb és praktikusabb lett volna. Az ARRIFLEX 16-os abban az összetételben, ahogyan én használtam, 30 méteres (kb. 3 perces) filmgurigákat fogyasztott és természetesen mindig akkor „futott ki", amikor a legizgalmasabb képek készültek, amikor az elefánt felemelte az ormányát, amikor a sas lecsapott az áldozatára, amikor az oroszlán ugrani készült... Ilyenkor bizony nagyon jó lett volna a 20 perces kazetta.

Az állatok alkonyattájban aktivizálják magukat, mozgásuk ekkor válik látványossá – és láthatatlanná a filmes kamera számára. Ilyenkor is jóval nagyobb előnyben voltak velem szemben a Serengeti Nemzeti Parkban dolgozó német kutatók, akik az oroszlánok életét kísérték figyelemmel BETACAM kamerájukkal, hiszen amikor már szabad szemmel alig lehetett látni valamit, ők még dolgozhattak. Igaz, a BETACAM-ot nem kellett fél éven át zötyögtetniük az afrikai utakon, amelyek akkor válnak mostanában úgyahogy járhatóvá, ha dózerekkel letolják róluk az aszfaltmaradványokat. Többször irigyeltem az amatőr videósokat is, akik még nyomták a gombot, mikor nekem már el kellett pakolnom a kamerát. Több videósnál láttam olyan akkumulátortöltő berendezést, amely a gépkocsi szivargyújtójához volt csatlakoztatható, függetlenné válva így az Afrikában nem mindig 220 voltos hálózattól.

Többször láttam szomorú vagy éppen dühösen káromkodó videóst, akinek kameráját tönkretette a por, az afrikai klíma. Távol minden karbantartási, javítási lehetőségtől nem volt reményük sem, hogy felvételeiket folytathatják. Az ARRIFLEX-nek elég volt, ha a mindig a zsebben tartott ecsettel letisztítottam, igaz olykor félóránként.

Autóval utaztunkban a felszerelés általában elfért a saját ládáiban, gyalogútra indulva a magunkkal vihető technika terjedelmét korlátozta az emberi szállítóképesség. A nemzeti parkokba, rezervátumokba csak autóval lehet bemenni, ezt kívánja a biztonság – nem csak az embereké, de az állatoké is. A szafári-kocsik teteje rendszerint ki van vágva, vagy már gyárilag, vagy később applikálnak valami nyílást a tetőre. A tetőnyílás fedele rendszerint felnyomható, négy lábon áll és amellett, hogy megfelelő és biztonságos kitekintést ad a fényképező-szemlélődő embernek, még árnyékot is vet, ami a trópusi nap erejét ismerve nagyon hasznos dolog. A mi három Toyota Land Cruiserünk tetejét nem lehetett kivágni, hiszen rengeteg felszerelést, tudományos mérőeszközt, élelmiszert, sátrakat kellett vinnünk, szükség volt a tető-csomagtartóra. Menet közben a kamera ölben utazott, csak ha a kocsi megállt, akkor lehetett az állványra tenni, különben szétrázódott volna. Az állatokat 50–100 méternél jobban nem szabad és nem is tanácsos megközelíteni, szükséges a hosszú objektívek használata.

Az autó általában teljes biztonságot nyújt a bennülőknek. A nemzeti parkokban előfordult balesetek legtöbbje abból ered, ha a türelmetlen fényképész-filmes-videós kiszáll. Borzongva néztük Ruandában, a Kagera Nemzeti Park bejáratánál kitett képsorozatot egy francia filmesről, akit a kocsijától két méterre, családja és útitársai szeme láttára ütött le és tépett szét egy hímoroszlán.

Előfordulhat, hogy az egyébként békésen legelésző elefánt megtámadja az autót, ezért a rendelkezések szerint a motort sohasem szabad leállítani. Ezt kénytelenek voltunk minden alkalommal megszegni, mert járó motorral, a kocsi tetejéről, állványról csak remegős képeket lehetett volna csinálni. Egy ízben majdnem bajba is kerültünk emiatt. Az Amboseli Nemzeti Parkban, a Kilimandzsáró lábánál egy, a csapattól elvert, tört agyarú öreg elefántbikát fényképeztünk, természetesen leállított motorral. A hatalmas állat ormányába tűzhangyák kerültek, s a fájdalom feldühösítette, meglengette a füleit, felcsapta ormányát és megindult felénk. Varga doktor azonnal indított, de „repülőrajtot" nem vehetett, hiszen az operatőr a tetőn volt teljes felszerelésével együtt. Szerencsére az elefánt meggondolta magát, 20 méterre a kocsitól megállt és ránk ügyet sem vetve többé, legelt tovább.

Természetet, állatokat filmezni igen nyersanyagigényes, hiszen az állat nem fizetett szereplő, aki úgy viselkedik, ahogyan elvárjuk tőle, ő éli a maga életét, mi csak kileshetjük azt, és bizony gyakran elfogy egy-két tekercs film, mire olyat produkál, ami egy filmben látvány. A Magyar Tudományos Afrika Expedíció fél éve alatt elfogyott 14 ezer FUJICOLOR negatív film összhosszúsága jó 22 órát tesz ki. Hogy ebből milyen hosszú tv-műsor lesz, az majd az utómunkálatok során derül ki. A filmen rögzített képeket „átírják" videóra és előreláthatóan jövő év tavaszán kerül adásba.

Sáfrány József
MTV NATURA szerkesztőség

Vojnits András felvételei

Safari Rallye (Kenya, Safi)

EL